

GAMLA DIALEKTORD FRÅN STORUMANTRAKTEN

En sammanställning av

Foto: Agneta Riedel

Ove Bengtsson

Vildmannen med hotell Toppen i bakgrunden

Foto: Agneta Riedel

GAMLA DIALEKTORD FRÅN STORUMANTRAKTEN

Förord	2 – 3
Några ord om grammatik med mera	3 - 4
Ordlista Storumandialekt till svenska	5 – 81
Ordlista svenska till Storumandialekt	82 – 150
Primuslampa och karbidlampa	151 – 152

FÖRORD

Sedan första juli 2009 är jag pensionerad före detta lärare. Efter genomgången folkskolläraryr utbildning vid lärarhögskolan i Luleå, arbetade jag några år i Tårendö i Tornedalen. Då jag såg hur elevunderlaget i Pajala kommun på 1970-talet med oro-väckande hastighet minskade, valde jag att genomgå en ettårig vidareutbildning till speciallärare vid Umeå universitet. Därefter tillträdde jag första juli 1979 en speciallärartjänst i Eskilstuna. En tjänst som jag innehade fram till min pensionering i juli 2009.

När jag berättat för elever hur det var under min uppväxt och skolgång i Pauträsk, var barnen i Eskilstuna övertygade om att jag bara hittade på. Jag berättade bland annat om den vintertid hästdragna skolskjutsen mellan Finnäs och skolan i Pauträsk. Om det väsende ljudet från primuslamporna. Hur de fungerar och hur man tändar dem. Jag berättade också om att vi under andra världskriget, på grund av bristen på lysfotogen fick lov att använda oss av karbidlampor. Vad de hade allra svårast att tro vara sant, var när jag berättade om hur det var när jag var fem år och vi fick elektricitet hemma.

När jag genom åren besökt Pauträsk och Storumantrakten har jag märkt hur både den lokalhistoriska kunskapen, förståelsen av, och användningen av dialekten gradvis minskat och verkar vara på väg att helt försvinna.

Som pensionär bestämde jag mig för att göra mitt bästa för att bevara dialekten till eftervärlden och nu anser jag mig vara klar med ordlistan. Att dialektordlistan skulle vara klar är kanske att säga för mycket. Jag har nämligen flera gånger tidigare sagt att den var klar, men bara efter någon vecka lagt in ett nytt ord eller gjort någon ändring eller förbättring.

Jag är som sagt uppvuxen i Pauträsk och trots att jag varit borta så många år har jag fortfarande ett i det närmaste intakt ordförråd på dialekten.

Under arbetet med ordlistan har jag inte intervjuat en massa människor. Däremot har jag tydligen i minnet lagrat mängder av ord som använts i min närhet, och av mig själv. Under arbetet med ordlistan har dessa ord ”poppat upp” ur minnet. Det var massor av ord jag inte visste att jag kunde. När jag har varit riktigt osäker har jag ringt min mor i Storuman, som föddes i Bergnäs 1916, och stor del av sitt liv bodde i Pauträsk.

Minna tankar omkring stavning av dialektorden

Det är svårt att fästa Storumanmål och de flesta andra dialekter på pränt. Jag har på internet sett avskräckande exempel, med långa förklaringar om hur olika fonetiska tecken ska tolkas, så att jag ledsnat innan jag kommit fram till själva texten. Därför bestämde jag mig för en stavning

som är en blandning mellan något som liknar vanlig svensk stavning, och vad som också liknar fonetisk skrift. Jag har dock, med så ljud-enlig stavning som möjligt, enbart använt vanliga bokstäver i förhoppning om att det ska vara lättläst och lätt att förstå.

Storumandialekten, som har utvecklats som ett välfungerande talspråk, har aldrig använts som skriftspråk. Därför finns det mycket att utveckla när det gäller hur orden bör stavas. Jag har inte haft några tydliga principer, utan försökt avgöra detta från fall till fall, och mest gått ”på känn”, d.v.s. vad jag tror kan fungera för att kunna kommunicera uttalet via skriftspråket.

Tje- och sje-ljuden har jag försökt stava så ljudenligt som möjligt. **Tje-ljudet** har jag stavat med tj utom efter t inuti ord där jag använt ch. Exempel: Bättchäs och lyttchen.

Sje-ljudet har jag stavat med sj, sch eller rs beroende av vad som för mig känns rätt i det aktuella fallet.

Å-ljudet stavar jag konsekvent med å, oavsett om man i riksspråket stavar med å eller o.

Vilka ord ska med i ordlistan. Var ska jag dra gränsen mellan dialekt och rikssvenska?

Jag har inte tagit med ord som ligger nära rikssvenskan. Nedan ger jag ett exempel på ett verb som jag inte tagit med, för att det ligger för nära rikssvenskan.

DIALEKT

Presens imperfekt supinumform
Bär, bar, buri (öppet a i bar)

SVENSKA

presens imperfekt supinumform
Bär, bar, burit

Presensformerna är lika. Imperfektformerna uttalas olika och i supinumform faller t bort. Detta exempel bör ge läsaren en uppfattning om ungefär var jag dragit gränsen.

Undantag från ovannämnda princip har jag gjort för benämningar på ett fåtal företeelser som har kommit helt ur bruk efter 1950-talet och nu närmast kan betraktas som museala. Dessa illustreras då med bild, då det är nästan omöjligt att med ord beskriva och förklara.

I de fall jag kan hitta en video på youtube som visar hur föremålet använts, länkar jag dit, särskilt när det gäller sådant som jag själv använt i min barndom. Exempel på sådant är primuslampa, som vi använde innan vi fick elektricitet, och separatr~~n~~ = separatorn. En sådan av märket Alfa Laval vevade jag själv som barn.

Illustrerade med foto är bland annat härvelkors, lavoar och skohö, vilka i likhet med primuslampa inte är dialektord, men ändå historiskt hör samman med tiden vid andra världskrigets slut, då dialekten i min hemtrakt och användningen av härvelkors, lavoar och skohö på allvar påbörjade sin tillbakagång. Av dessa företeelser har bara dialekten överlevt, men uttunnas mer och mer och riskerar att helt försvinna inom en mansålder.

De ovan nämnda företeelserna var, trots att de succesivt togs ur bruk, välkända i södra Lappland fram till 1960-talet. Nu vet inga ungdomar längre vad det är/var, och än mindre hur de användes. Detta är en del av vår hembygds historia, som jag vill föra vidare.

NÅGRA ORD OM GRAMMATIK MED MERA DENNA DIALEKT HAR LIKSOM TYSKAN TRE GENUS

MASKULINUM: MAN MÅSTE HA LÄRT SIG FRÅN BARNBEN, ELLER HA EN VÄLUTVECKLAD SPRÅKKÄNSLA, FÖR ATT FÖRSTÅ VILKA ORD SOM ÄR MASKULINUM. DESSA ORD KAN ERSÄTTAS MED HAN.

Exempel: Mansnamn, hästn, kniven, bocken, älgen, hunn, vargen, grisen, spisen, magan, halsn, skalln, snön, strömmen, blixtn, dörabäcken ...

FEMININUM: DET ÄR LÄTTARE ATT FÖRSTÅ VILKA ORD SOM ÄR FEMININUM DÅ DESSA ORD, FÖRUTOM NAMNEN, SOM REGEL SLUTAR MED VOKALLJUDET A I BESTÄMD FORM SINGULARIS. (ENTAL) DESSA ORD KAN ERSÄTTAS MED HON.

Exempel: Kvinnonamn, koa, sleva, sjea, gryta, jeta, kätta, schira, råtta, lampa, åska, hanna, döra, döragåta, brea, gardina, stekpanna, saxa, mjölka ...

DIALEKTENS TREDJE GENUS FÅR VI VÄL KALLA NEUTRUM. DIT HÄNFÖR VI DE SUBSTANTIV SOM VARKEN ÄR MASKULINUM ELLER FEMININUM OCH SÅDANA SUBSTANTIV SOM NORMALT BARA FÖREKOMMER I PLURALIS. (FLERTAL) DESSA ORD KAN ERSÄTTAS MED HÄ ELLER DEM.

Exempel: Ballongbyxan, brannbera, gärvfolkä, sjiöla, vardasklea, fangforä, hakafönsträ, hällflygä, langnen, pärlannä, skvalplockä, stommlä, unnaverä ...

När olika verbformer *ges*, är det presens, imperfekt och supinum inte temaformerna infinitiv, imperfekt och supinum, eftersom särskild infinitivform är mycket sällsynt i denna dialekt.

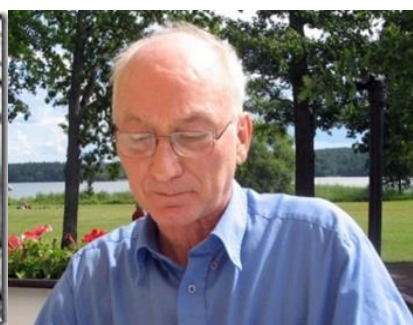
När verben är lika, eller nästan lika, rikssvenskans, har också vi naturligtvis infinitivform. Jag har försökt att inte ta med ord som tillkommit efter 1940-talet, inte heller ord som ligger för nära rikssvenskan, med de undantag som nämndes i förordet, samt ajtomat, senappen, sirappen och packethållarn, som förr allmänt uttalades så i Storumantrakten.

Ove 12 år

Realskolan i Storuman på min tid

Ove nutid

Eskilstuna 10 maj 2024

Ove Bengtsson

Ove (Bengt-Ove) Bengtsson född 1942 [E-post: bengtsson.bengtove@gmail.com](mailto:bengtsson.bengtove@gmail.com)

GAMLA DIALEKTORD FRÅN STORUMANTRAKTEN

med utgångspunkt från Pauträsk

HÄR FÖLJER EN ORDLISTA STORUMANDIALEKT TILL SVENSKA

Ordlistan innehåller 2000 uppslagsord (Ungefär 2500 enskilda ord och uttryck)

Obs! Tjockt I är markerat med fet stil. Ex: Bälefisken

A

a' före kvinnonamn	(a'Kerstin kömma hit)
Abbar, abbarn, abbara	Abborre, abborren, abborrarna
Abbargräs	Gäddnate
Ackårder (betonat e)	Köpslå, förhandla
Affäres	Göra affärer
Aftaväl	Eftermiddagsmåltid
Agasam (betonat tredje a)	Ansvarsfull
Ajtomat (betonat a)	Automat
Áksan	Tvärstycke på skacklar och stötting
Áktdä!	Akta dig!
Áktsä	Akta sig
Almycke (öppet a)	Mjölkört, rallarros
Almålla (öppet a)	Öglan från selen, genom skackeln
Alldeles oppa tok	Alldeles galet, åt skogen
Aller	Aldrig
Aller sä litä	En smula, något (Aldrig så lite)
Allomstass	Överallt
Alltisänn	Rätt vad det är..., oförhappandes (Gäller framtid)
Ámpen	Ivrig, orolig, ängslig, bekymrad
Ámper	Pigg, kvick
Ámpes	Bekymra sig, oroa sig
Ampäsä	Oroade sig
Angerst	Ångerfull
Angnen	Avfall vid tröskning. (agnar) Gavs i varmt vatten till korna
Ánna	Skördetiden t.ex. slåttanna = höslåttertid
Annandagsblia	Köldperioden mellan Lucia och Jul bryts tillfälligt ungefär vid Annandag Jul av några dagars blidväder

Ánnara	Skidor (Annar = Höger skida. Sji = Vänster skida)
Anner	Andra t ex annersia bäcken = andra sidan av bäcken
Annfäktes	Stressad, känner sig stressad
Ánnsia	På andra sidan (om ett vattendrag)
Annti, anntin (betonat a)	Sådd och skördetid
Annrän	Andra personer
Annsönns, annsjönnsch	Motsols, bakvänt
Ánnvar	Varannan
Annvara	Betrakta, observera
Annörja	Skidspåret
Arbetä ligg å	Det är mycket att göra just nu
Aren (öppet a)	Andra, de andra
Arest (öppet a)	Annanstans
Arguler (betonat e)	Argumentera
Armade	Förstärker hårda ord. Ex: Ditt armade as!
Armest (öppet a)	Knappast
Arn (undearmslängd)	Alnmåttet (1 aln = 2 fot = 4 kvärter = 59,4 cm)
Asaforen	Vårdslöshet (farlig sådan)
Asadelut	Riskabelt, farligt (okristligt)
Aschulä (kort öppet a)	Ändan
Asut	Svinaktig
Askfisn	Yngsta barnet
Avarne	Ovanpå
Avarnåm	Ovanför
Avavick	Obalans på grund av hög tyngdpunkt
Avesia (långt betonat i)	Avigsidan
Avläggä (betonat a)	Avlastningsplats, där virket på vintern lastades av och på våren rullades ner i vattnet för flottning

B

Ba	Bara, endast
Backen	Marken, jorden
Backen	Friheten (By mellan Pauträsk och Bergnäs)
Back-knix	Liten kulle överst i en backe
Bak å fram	Avig
Bakan, bakavén	Barkdelen på en timmerstock (Spill vid sågning)
Bakanför, bakarne	Bakom
Bakerst, bakersti	Längst bak

Bakfälen
Baklannä
Bakselan
Bakstammen

Spår man följer åt hållet djuret kommit ifrån
Sluttning mot norr
Extra seldon vid tunga lass
Aktern på en roddbåt

Bakufjåla
(se bild nedan)

Bakredskap, med vilket man överförde det ogräddade
brödet från bakbordet till ugnen (diameter 700 mm)

På högra bilden: Randkaveln, skrapa (långt betonat första a) rallra, sopen, bakuspjalka å gräddspjalka. Dessa avbildade bakredskap finns i vår bryggstu (bagarstuga) i Pauträsk, Storumans kommun.

Bakuven (betonat e)
Bakätter (betonat ä)
Baljes, baljäsä, baljäsä
Balk å
Balka
Ballångbyxen

Ved att elda bakugnen med
Bakom (efter)
Slår, slog, slagit sig (Om trä som slår sig)
Avdela ett utrymme
Väggar i kätte
Ridbyxor

Bambo!

Rop som användes om träd grövre än
tumsaxens max 18 tum

Bangen
Banna (betonat första a)
Bannrejä (betonat e)

Rädd
Banden
Kobindsle. Att tjudra kon i båset med

Bark iväg, barkä iväg
Barmsjinn
Barnsliforen
Basdikä, krongdikä
Basväg
Basvägskärn, baselistn

Far iväg, for iväg utom kontroll (På tok)
Skinnförkläde
Barnsligheter
Större dike, grävt med statsbidrag
Huvudväg vid timmerkörning
Man som skötte basvägen vid timmerkörning

Beckolja	Myggmedel (starkt); Biproduct till tjära
Begstut	Envis människa
Beföringa	Flyttning till/från fäboden. Eller flyttning av renhjord
Beförtin	Tid för flyttning med djuren till fäboden.
Beg	Tjurig, ovillig
Beges (betonat andra e)	Tvistar, är inte överens, har olika åsikter
Behändi (betonat ä)	Nätt, rar
Bejär, bejol, bejört	Begär, begärde, begärt
Bekajä	Drabbad av (t ex förkylning)
Belyfti	Ofövägen, lite odygdig
Benut	Benig
Ber, bera	Bär, bären
Bernappar	Bärplockare
Berukang	Bärklase. Kvist eller grässtrå man trätt upp bär på
Besjärm sä, besjärmä sä	Urskulda sig, urskuldade sig
Besmí	Besvärligt arbete, besvärlig syssla
Bessel (kort betonat e)	Betsla
Bestå	Bjuda (på något. T ex mat)
Betart (kort a)	Betalt, betalning
Betroddn	Om man har betroddn är man betrodd och ansedd vara pålitlig
Bettnäs, bettnäsä, bettnäsä	Härsknar, härsknade, härsknat
Beviljat (Ha hä)	Ha det bättre än man förtjänar
Bi, bi på (långt i)	Hålla sig mätt länge
Bi på pären	Äta sig mätt, huvudsakligen på potatis
Binn, bann, bunni	Binder, band, bundit
Binn näta	Göra nätslingor

Bissmanä

Besman (Förr vanlig handvåg)

Binna

Björnhona

Binna	Kråkvicker
Bitte	Bitit
Bitti	Tidigt (I maranbitti = Tidigt i morgon)
Bjega	Knäa. Gå ostadigt
Bjes, bjesa (koen)	Binda korna
Bju, bjudd, bjudd	Bjuder, bjöd, bjudit
Bjäller (betonat ä och e)	Prata fort
Bjärka	Björken
Bjärkstol	Tätväxande rotskott på björkstubbe

Björn Verktyg (som en hävarm), används för att binda ett timmerlass med kättingar

Björna	Fästa ihop stockar med kätting och "björn"
Björna	Driva in skuld. Kräva betalning av skuldsatt person
Björnmöger (Har vingar)	Hästmyra som svärmar. Könsindivider har då vingar
Black	Pank, utan pengar
Blada	Vända blad
Blaka	Grovbila timmer
Blakatvetn	Spån vid bilning
Blannbytta	Bytta för vardagsdricka (vattenblandad kärnmjök)
Blask, blaskä, blaskä	Blinkar, blinkade, blinkat
Blaskut	Tunt, vattnigt, dåligt. T.ex. svagt kaffe
Blask å sä, blaskä å sä	Tvättar sig, tvättade sig (snabbt)
Blattn ihop	Falla ihop (av ansträngning, fysisk eller psykisk)
Blattn, blattnä	Blöts upp, blöttes upp. Ex: Hårt tunnbröd, lera mm, som blöts upp och därför mjuknar och ev. löses upp
Blavér	Skryta, skrodera
Bleka	Stämpla (märka) skog som ska avverkas
Blekfis	Blek, ljushyllt person
Bleksot	Blodbrist
Blemm, blemmen	Blåsa, brännblåsa/blåsor, brännblåsor

Blia	Blidväder, töväder
Blinnbrems, blinnbremsn	Gråbroms, gråbromsen
Blisch	Glad, ser gladlynt ut
Blistér, blisträ, blisträ	Visslar, visslade, visslat
Blisterpunga	= Flatvattuskon = Skrenablemmen. Hemsydd kängor av kohud med slät undersida utan klack
Bloblem, bloblemmen	Blodblåsa, blodblåsorna
Blopaltn	Blodpalt
Bloår, bloåren	Blodåder, blodådrorna
Blysch	Kisa (blinka)
Blåisn	När det är riktigt halt är det "blåisn"
Blåjakob, blåhansch	Blåhjon. Blå skalbagge. Kan ses i virkeshögar.
Blåknut	Hård knut, som är svår att lösa upp
Blåmjölka	Skummjölken
Blåning	Blåmärke
Blåsst	Andfådd, utmattad av kroppsansträngning
Bläckt	Vifta (med armarna)
Blöta	Hårt tunnbröd blöts och värms i mjölk eller buljong
Blötskodd	När man fått in vatten i stövlarna t.ex.
Bo näta	Sätta telnar på näten, laga näten
Bogfjåla	Skulderbladet
Boka (betonat o) böckren	Boken, böckerna
Bol, bolä	Bord, bordet
Bondeförbundara	Kängor med snörning, gummerad skodel, läderskaft
Bonnska	Dialekt t.ex Storumanbondska = Storumandialekt
Borj	Gå i borgen (= Gå i sorgen. Ett gammalt talesätt)
Bra däg!	Snälla du! (Bra däg, jalp mä! = Snälla du, hjälp mig!)
Bra je! (långt e)	Snälla ni!
Brano	I mesta laget
Bra ve (kort e)	Gott om (Hä va bra ve snattren = Det var gott om hjortron)
Brakasjit	Ljudlig fis
Brank-isn	Is som brister
Brankä	Bröts sönder (is och skare)
Bránbera	Hallon
Brannberssylta	Hallonsylt

Brannjärnä

Trefot. Ring med tre ben. Användes vid

kokning/matlagning, över öppen eld

Branntjäpp, branntjäppen

Eldgaffel, eldgaffeln

Brano (betonat a)

Ganska, rätt så, i mesta laget

Bratt

Brant

Brattback

Brant backe

Bre, brea, bréen

Bräda, brädan, brädorna

Bre, breare, breest

Bred, bredare, bredast

Bredave

Bredvid

Bredda (kort e)

Bredden

Brems, bremsn, bremsa

Broms, bromsen, bromsarna (insekt)

Brestytch

Brädbit

Brinn unner

Fryser under på skidor eller medar

Brolysä

Utebelysningen

Bron

Farstutrappen

Brorn din

Din bror (Även systra din, farfarn din o.s.v.)

Bruck, bruckä, bruckä

Brukar, brukade, brukat

Brura

Bruden

Bruschel, bruschlä,
bruschlä

Drar/drog/dragit ihop timmer för bortkörning

Bruschlar, bruschlarn

Den som drar ihop timmer för bortkörning
(med dragsax)

Bryckstun, bryggstun

Bagarstugan

Bryt, bröt, brutte

Bryter, bröt, brutit

Bryt å, bröt å, brutte å

Bryter av, bröt av, brutit av

Bryta

Maträtt (frukost) av tunnbröd eller knäckebröd
som brutits i bitar i långfil eller mjölk

Brå

Tidig

Bråbär (långt betonat å ä)

Ko som kalvar på hösten är bråbär

Brågårv (långt betonat å)

Brådmogen, lillgammal

Buksörja Om man la för sig mer än en kaka i taget från kakfatet visade man buksörja. Ansågs mycket ofint

Bullerkús Bullersam man/pojke

Bullrut Bullrig, högljudd

Bultn (betonat u) Varpbommen. Varpen läggs upp på denna i vävstolen

Búltu Vält som drogs efter häst för att packa snö på vintervägar och på nysådd åker för att platta till jorden

Bunni

Bundit

Bussun

Enklare bädd

Byggninga

Huset, byggnaden

Bysop

Skvallerbytta (manlig)

Byssa

Gevär, geväret

Byxluka (långt u)

Gylfen

Båcken

Den främre kälken vid timmerkörning

Båna (långt betonat å)

Barnen

Bånbåna

Barnbarnen

Bånklea

Barnkläderna

Bånkleta

Tygblöjor

Bånut (långt betonat å)

Gravid

Bortest, bårtesti

Längst bort

Bårti (kort å)

Borta i (t ex bårti bärjä = borta i berget)

Bårti

Utav, av, från

Bårti tok

Oacceptabelt, galet

Bårti vettä

Knäpp, tokig

Bårti vägen

Ur vägen

Bårtjort (kort o)

Undanstökat, klart

Bårådd

Villrådig, tvekande

Bås-lädä

Skiljevägg mellan korna i ladugården

Båsshakan

Båtshake

Båt, båta, båta

Båt, båtar, båtarna

Båtlänninga

Båtplatsen. Där man drar upp båten

Båtsuda (långt betonat u)

Relingen, båtkanten

Båttu (betonat kort å)

Botten (t ex sjöbotten)

Båttn (betonat kort o)	Vinden, övervåningen
Båttn*, båttnä, båttnä	Bottna, bottnade, bottnat *(betonat nasalt n)
Båttnsjyla	Täcker bottnen
Båttnstjåla	Djup tjåle, djupfryst
Bäckel (betonat ä e)	Fumla med något, vara valhänt
Bäckel (betonat ä)	Fumlig valhänt person
Bäckelkús	Person som ofta misslyckas (klantar sig)
Bäckern (betoning ä e)	Baggen (Ung bagge)
Bäckläs, bäckläsä	Krånglar, krånglade
Båle (långt ä)	Gråta högljutt
Båle* (Låte från en tjur,)	Råma *(långt ä i båle)
Bålefisken	Elritsa, (kvidd)
Bålinga	Hud från underbenet hos djur. Används till skor
Bålj ti sä/mä/dä/je	Dricka fort och mycket (gäller allt flytande)
Bängel (kort betonat ä)	Besvär, problem (substantiv)
Bängel (betonat ä och e)	Strula, tjorva (verb)
Bänglut	Besvärligt, problematiskt, knepigt arbete
Bänn mot	Hålla emot
Bänner, bännrä, bännrä	Experimenterar, experimenterade, experimenterat
Bännstut	Oresonlig person
Bännt	Svårt att komma åt, besvärligt
Bär sä	Lönar sig (ekonomiskt)
Bär sä int	Lönar sig inte (ekonomiskt)
Bär å, bar å*, buri å	Bär iväg, bar iväg, burit iväg (*öppet a i bar)
Bär till/bar till (öppet a)	Bli av, händer/blev av, hände
Bärrarhärva	Träräfsa (kraftig) för hässjning av hö
Bäraschulä (långt bet. ä1)	Barändan, barstjärten
Bäraschulstryk	Stryk på bara stjärten
Bärbent	Barbent
Bäre	Bärga, skörda
Bärenavar (betoning ä a)	Stenborr
Bäreuv, bäreuven	Berguv, berguven
Bärfot	Barfota
Bärhänt	Bara händer. Utan handskar eller vantar
Bärjola	Barmark, barmarken
Bärkrok	Enkelt ok. Läggs över ena axeln
Bärnaken	Naken i betydelsen dåligt klädd (vid kyla)
Bärr	Spreta
Bärskall	Barhuvad
Bärsom	Undvara
Bättchäs, bättchäsä	Visar avsky, visade avsky

Bätter	Bättre
Bögasåga (öppet ö)	Bågsågen
Böl	Om fågel (ripa) som satt bra efter omslag från kyla till tö (jaktord)
Böl (å grin)	Storgråta
Böl	Råm från en ko
Böl (öppet ö)	Börda
Böllspönnarplan	Fotbollsplanen
Böllspönniga	Fotbollsspelandet
Bölä (långt betonat ö)	Bärande yta i kärra, släde eller säng
Bön, böna	Gudstjänst, gudstjänsten, bönemöte, bönemötet
Böngel, (bögel)	Buckla
Bönglut	Bucklig
Bönn	Fundersamt, trumpet och tyst titta ner i marken
Bönnjettingen	Getingblomfluga. Liknar geting. Kan stå stilla i luften
Böre, börjä, börjä	Börjar, började, börjat
Börning (öppet ö)	Böld (varbildning)
Börting	Stor bäcköring
Bös (långt ö)	Ivrig, förväntansfull, framfusig
Böschn (långt ö)	Spöket
Bösa däri båse (öppet ö)	Strö ut torvströ i kobåset
Bösa ne (öppet ö)	Skräpa ner
Bössut	Skräpigt
Bössä	Damm, finkornig smuts
D	
Dabb sä, dabbä sä	Gör bort sig, gjorde bort sig
Dagakär	Man med tillfälligt arbete
Dagavill	Osäker på vilken dag det är
Damn å, damnä å	Domna av, domnade av
Dalatarven	Torvor för täckning av tjärdalen
Darukang (långt öppet a)	Barrkvist(Liten tunn kvist från barrträd, eller barrkluster: Tallbarr sitter inte ett och ett, utan i kluster) Denna betydelse är nog inte den vanligaste.
Darunål (långt öppet a)	Barr (ett barr)
Dickt	Dikade

Dik, dikä, dika	Dike, diket, dikena
Dik, dikä, dickt	Dika, dikade, dikat
Ditta	Till Exempel: Ditta Bäremyra
Ditti	Till (Gå ditti Kalles = Gå till Kalles) Ditti +familjefaderns förnamn i genitivform Även ditti skola, ditti Resbäcken, ditti farfars, ditti morfars ...
Dittna	Dit, däråt
Dittna in	Dit in
Divel, divlä	Tvista/diskutera; tvistade/diskuterade
Dividér	Diskutera
Domp, dompä, dompä till	Slår, slog, slagit till (Slutföra en affär)
Dompt, domp	Handfull av något t.ex. mjöl
Dongen	Hoptrampad gödsel i t.ex. fårkäppen
Dotra	Dottern
Dra, dro, dräjje	Drar, drog, dragit
Drag	Fog i timmervägg
Drag-ler	Dragläder i sele
Dragnagel	Person som flyttar på saker (verktyg) och skapar oreda
Dråks ve (kort öppet a)	Arbeta med, syssla med
Dra snarkvarna	Snora
"Dra fälen ätter sä"	"Dra benen efter sig"
Dreggalorn	Insats i separatorn
Dremn, dremnä, dremnä	Smälter, smälte, smält (Ex: sockerbit i kaffet)
Dropparänna	Hängränna, takränna (stupränna)
Drunken, drunknä, drunknä	Drunknar drunknade drunknat
Dryckt/drycktä/drycktä sä	Leker/underhåller; lekte/underhöll; lekt/underhållit sig själv. (Tidsfördriv)
Dryckt bort tin	Få tiden att gå
Dräp, drap(öppet a) drippe	Dödar, dödade, dödat
Drävje	Gungfly
Drävjemyr	Sank myrmark, med gungfly
Drävjekam	Torrare område på drävjemyr, där man lämpligen går.

Dröl	Igenvuxen bäck
Dug, duggd, duggd	Duger, dög, dugt
Duggd int	Dög inte
Dunner, dunnrä, dunnrä	Bullra, bullrar/bullrade/bullrat
Dur	Dis, dimma
Durut	Disigt, dimmigt
Dutt, duttä, duttä	Nuddar, nuddade, nuddat
Dyng	Skita, bajs
Dyngdrög, dyngdröga	Gödselsläde, gödselsläden
Dyngfånk " (ungefär =)	"Dyngstövel"
Dyngkäs, -käs, -käs	Gödselstack, -en, -arna
Dyngrus (långt betonat u)	Komocka (Koskit i en liten hög)
Dyngsjövla	Skovel att utgödsla med
Dyngspridarn	Gödselspridaren
Dyngstavarn	Svinmålla
Dyngut	Smutsig, skitig
Dyppen	Unghöns/kycklingar, eller unga flickor
Dyrk, dyrkä, dyrkä	Bjuder, bjöd, bjudit ikapp på auktion
Dyt, dytä, dytä	Signalerar, signalerade, signalerat (Bilhorn)
Däckes	Är knappt synbart, t.ex. ett översnöat skidspår
Däckslen	Dödsryckningar i klubbade djur
Dänkes, dänkesä	Mögla, möglat
Dåppköpp	Kaffe med dopp
Dåpptråg/skål	Gräddmjölkportion
Dä, däg	Dig
Däng, däng, däng onga	Agar, agade, agat barnen
Dänna	Där
Dära (kort ä)	På (Exempel: Boka ligg dära golvä = Boken ligger på golvet)
Däri	När man skulle ange i vilket hem något skett eller skulle ske, sa man däri, följt av familjefaderns förnamn i genitiv. Ex: Däri Lasses. Även om orter Ex: Däri Bergnäs Utän att nämna namn: Däri morfars, däri farfars ...
Dävi	Vid (Han sto dävi sten = Han stod vid stenen)
Döbb	Flytande markering av nät eller mjärde Kan också betyda flöte

Döbb, döbbä, döbbä	Försvinner, försvann, försvunnit under ytan
Dödd	Dog
Döfft	Döpte, döpt
Dögrävarn	Kyrkvaktmästaren
Dögåli	Utmattad, helt slutkörd
Döjja	Ett slags foder åt korna. Spill från höladan sopades ihop, las i ett träkar tillsammans med varmt vatten
Döka, döka till (öppet ö)	Slå, hamra (slå till)
Dölagrann	Överdrivet noga
Dömmder (betonat e)	Domdera
Dönarrä	Lurad, grundlurad
Döra (långt betonat ö)	Dörren
Dörabäcken	Tröskeln
Döragåta	Dörrkarmen
Dörna (långt betonat ö)	Skjuta hårt i bollsporter
Dörr, dörrä, dörrä	Dörr är ett ljudhärmande ord för ljud som alstas av vibration och/eller skakning.
Dörsk	Olustig, trött. Slapp slö och likgiltig
Döver*, dövrä, dövrä	Bullrar, bullrade, bullrat starkt *(betonat ö)
Dövskall	En som inte vill lyssna
E	
Egennytti	På dåligt humör
Ejeln	Första grönskan på nysådd åker
Elektriker (långt betonat i)	Elektriker
Ell, elln	Eld, elden
Elltenä (långt betonat e)	Näver och lättantändliga små kvistar
Elljest (Älljest)	Annars, annorlunda (Två skilda betydelser) Exempel:
1.Va ska ja elljest jör?	Vad ska jag annars göra?
2.Han ä nalta elljest	Han är lite annorlunda. Uttryck som används om en udda person.
En hel mala	En massa, väldigt många
En töcken	En sådan
Enden (enda)	Den ende (den enda)

Enkåmt	Speciellt, endast för, gjort med beräkning
Entömt	Häst som vill gå vid sidan av vägen och därför behöver korrigeras med tömmarna
Enkronasväg (Faktisk ersättning då 1,35 - 1,85 kr/löpmeter)	Enkel väg som byggdes med statsbidrag. En krona per byggd meter. Enkronasväg byggdes på 1930-talet från Friheten till Pauträskvägen av Nicke Backlund.
Enpicka	Liten slägga
Estimér	Uppskatta, värdera
Et, åt, itte	Äter, åt, ätit (infinitivform: eta)
Eta, (betonat e) koeta	Hökrubba
Etanes	Ätbart
Etergåddn	Små röda myror som finns i tuvor på myrar
Eterkäring/etergöbb	Argsint kvinna respektive man
Etring (betonat e)	Vagel i ögat
Etrut	Argsint
Ett som annä	Lite av varje

F

Fali (öppet a)	Mycket, väldigt (I uttryck som: Fali dyrt, fali slarvut)
Fall, full, fulli	Faller, föll, fallit
Fall ihäl sä	Ramla och slå ihjäl sig
Fallandesot	Epilepsi
Fallér (långt e)	Fattas, felas något, något är fel
Falåtä	Förhänge, draperi
Famn (= 3alnar = 6fot)	Gammalt längdmått 178 cm
Famn	Hömängden vid varje upplägg i höhässjan
Fangforä	Mossa, ris, bark, allt slags bristfoder i nöd
Fanken	Mild svordom
Farbrorsam	Försynt, försiktig
Farajupä	Plogtiltans tjocklek
Faren (öppet betonat a)	Fårör i jorden (plogfårör)
Farfars tobäckä	Rölleka (Stammarna torkades och röktes)
Fargångsstugun (öppet a)	Undantagsstuga för de äldre (Fargånga)
Fargångströsta (öppet a)	Någon eller något som kan bli till glädje för äldre
Fark	Varna

Farken (betonat a)	Långt handtag till dubbellien för frakenslätter
Farsmen (betonat a)	Lättflugan vit aska
Farstudöra	Ytterdörren
Farstukammarn	I traditionella enkla hus (förr i världen) var det vanligt att man på bottenvåningen hade tre rum. Från farstun kom man genom en dörr in i farstukammarn, som ofta inte var uppvärmd vintertid. Genom den andra dörren kom man till köket och vidare in till kammarn. Övervåningen hade ofta inte ens någon eldstad.
Fassn, fassnä, fassnä	Fastnar, fastnade, fastnat
Fattu, fattut	Fattig, fattigt
Feaktit	Mycket illa/dumt gjort
Feger (betonat e)	Vackrare
Fegjus	Ljusfenomen. Varsel om ett stundande dödsfall
Fäjjen	Upprymd, begeistrad, glad, förhoppningsfull
Fehunn (betonat e)	Fähund
Fehusä (betonat e)lagårn	Ladugården (fähuset)
Fela (långt e)	Filen (verktyg)
Fes å, fisse å	Avtog, sinade, avtagit, sinat
Feta	Talg = Det fasta fettets kring större organ hos idisslande djur. Om höstarna togs vid slakten tarm- och njurfetan tillvara och hängdes upp på en käpp till torkning. Under vintern användes denna feta, skuren i tärningar, bland annat i blodkorv och till att inbakas i palt, som då kallades fetpalt. Inte fläskpalt. Fläskpalt benämns ofta felaktigt fetpalt
Fick på lakaskalln	Fick en ordentlig utskällning
Fikulér	Krumbukta sig
Filä, tjockmjölka	Långfil
Finsnäjs	Fysiskt lättare arbete
Finverä	Fint väder
Finn åt, fann åt	Hitta. hittade (något som var borttappat, förlagt)
Fira	Ta ledigt från jobbet, inte arbeta
Fisi (betonat första i)	Ynklig, opålitlig, svag, feg

Fiskninga	Fisket, fiskandet
Fjask	Vuxen person, som är barnsligt avvikande
Fjaskforen	Dumheter
Fjaskutt	Löjlig, larvig
Fjer, fjera, fjeren	Fjäder, fjädern, fjädrarna
Fjoling	Årsgammal älg (Kan ev. användas om andra djur)
Fjuster	Dumbom, efterbliven
Fjustrutt	Dåraktigt
Fjäling	Fjärding = 1/4 tunna = 12 kannor = 31,25 liter
Fjälla	Fästmö, flickvän
Fjäss (opp, till)	Snygga upp/till
Fjöla (betonat ö)	Sittbrädet på dass
Flasa	Brinna häftigt
Flasa till	Flamma upp (Elln flasa till = Elden flammade upp)
Flathanna (öppet första a)	Handflatan
Flatterdynga	Lös avföring (gäller kreatur)
Flatvattuskon (öppet a)	= Skrenablemmen = Blisterpunga. Hemsydd kängor av kohud med slät undersida utan klack
Fli, flidd, flidd	Skamfilar, skadar, nöter/skamfilade, skadade, nötte/skamfilat, skadat, nött
Fli ne sä	Smutsa ner sig
Flin, flinä, flinä	Ler, log, lett
Flir, flirä, flirä	Småsnöar, småsnöade, småsnöat (Lätt kall snö)
Flister	Mjäll
Flohagan	Stängsel/gärdsgård som går ut i vattnet
Flott (kort o, inte å-ljud)	Högt vattenstånd
Flutte	Flutit
Flyhänt (är flyhänt)	Utför ett arbete snabbt
Flytgåen	Snabbgående (gäller person med förmåga att gå snabbt)
Flytväxtpären	Snabbväxande potatis
Flyttara	Flottningsarbetarna
Flår	Flytande markering för mjärde eller nät
Flåttkus	E-formad munk (anisbröd)
Flädermus, nattskatu	Fladdermus

Flänn	Handjur som drar upp överläppen efter att ha luktat på honans kön sägs flänn
Flätt	Halka till, skjutsa undan
Flö, hä flö	Vattenståndet ökar
Flöj, flöjd, flöjd	Knuffar, knuffade, knuffat
Flöjjes	Knuffas
Flötan (öppet ö)	Flotten
Fortäsä, klocka fortäsä	Klockan fortade sig
Forä (långt o)	Foder till djur
Fotane	Lyftkrok för grytor i öppen spis
Fotlannä	Området där man vänder vid plöjning
Fotspöna	Sängens nedersta del
Framkastgryn	Någon värd att satsa på
Framstammen	Fören på en roddbåt
Fres, fresn	Hankatt som är okastrerad
Frest, frestä, frestä	Försöker, försökte, försökte
Fri (Han fri ve á Eva)	Om en man som har en kärleksrelation med en kvinna, utan att det hunnit bli en fast relation
Friar	Man, som har en kärleksrelation med en kvinna, utan att vara förlovad, gift eller sambo
Fridd	Friade (Han fridd = Han hade en kärleksrelation)
Frusse	Frusit
Frusn	Frusen
Fråstlännt	Läge med risk för frost under odlingssäsongen
Främnen, främena	Besökare, gäst; besökare, gäster
Främmerst	Längst fram
Frö, frödd, frödd	Förfryser, förfrös, förfrusit
Frön, frönt	Spröd, skör, bräcklig/sprött, skört, bräckligt
Frönlivu	Sjuklig, dör tidigt
Frösan (öppet ö)	Frossa, frossbrytningar
Frösta	Frosten
Frötchen	Matfrisk, glupsk
Frövuxe (talln, grarna)	Träd med god växtkraft
Fules	Grimasera
Fullkär	Fullvuxen (stark) man
Funnder (långt e)	Fundera
Fundrasjon	Fundering

Funnger, funngerä	Fungera/r, fungerade
Funtes	Funnits
Fyråmfot, gå fyråmfot	Gå på alla fyra
Få bårti hännren	Få det (någonting) gjort
Fålkforen	Folkvett
Fålkträ	Tillgiven (Om djur)
Fårgråtn	Ögonvar
Fårfitbrens	Regnbroms
Fårssparrn	Strömstaren
Fårstömmeln	Fårsvansen
Fårtevon	Lukt från (fuktig) ull
Fäkt	Tigga, låna (Kunn ja fäkt sockrä? = Kan jag få låna socker?)
Fälen (betonat ä)	Fotspår, spår
Fäles (betonat ä)	Färdas
Fäll	Väl (Hä tö fäll gå = Det torde väl gå)
Fällsjyra	Skåra, som görs i träd innan fällning
Fämnehärva	Grövre räfsa som man famnar hö med vid hässjning
Fämnn	Räfsa ihop hö till en "famn" för att lägga i hässjan
Fära ånyest	Fara en gång till
Fära åt	Gå till väga
Fär, for, furi	Far, for, farit. Åker, åkte, åkt (infinitivform: föra)
Fär, for, furi ill sä	Gör, gjorde, gjort sig illa
Färdd å sä	Färgade av sig
Fässlen	Axelremmar på ryggsäck eller kont (även hängslen)
Fätå, sommarlagårstå	Fägata: Drivningsväg för boskap mellan ladugårdar och sommarladugårdar/betesmark
Fö sä, född sä, född sä	Försörjer sig, försörjde sig, försörjt sig
Föa	Maten, födan
Fögel (öppet ö)	Fågel
Föle	Följa, följer
Föle, fördd, fördd vä	Följer med, följde med, följt med
Följes	Pojke och flicka som "har sällskap"
Fölut	Dräktig (om sto)
Fönna	Vissnat gräs
För mer, ä för mer	Person som anser sig bättre än andra
För ro skull	För skojs skull

Förblånat, förblånämä	Milt kraftuttryck, "pingstvänssvordom"
Förel	Fjäril (även fiskefluga)
Förellina (fiske)	Fluglina (Förel är fjäril, men här fiskefluga)
Förevis	Förutseende
Förfalla (kort a)	Tid när man inte kan färdas över sankmark, sjö (Ex: Svag is, men inte öppet vatten)
Förgrönat	Milt kraftuttryck
Förhuggaryx (betonat ö)	Yxa av grov plåt för att hugga av rötter vid dikesgrävning
Förning	Reskost, matsäck
Förstärk sä	Få i sig mat, så att man orkar med tungt arbete
Förta sä	Överanstränga sig
Föskut	Murken, murket
Föskä (kort öppet ö)	Murket, ruttet trä
G	
Gallko	Steril ko (Kan inte bli med kalv)
Gammläs, gammläsä	Åldras, åldrades
Gammalt, för gammalt	Förr i tiden
Gammfönna	Fjolårsgräs på lägdor
Gammgöbb, gammgöbba	Gammal man, gamla män
Gammjänt	Medelålders ogift kvinna
Gammkush, Gampiln	Namn på mörkrets furste
Gammtjäring, gammtjäringa	Gammal kvinna, gamla kvinnor
Gammlen	De gamla
Gammpojck	Ungkarl
Gammärka	Gamla tecken (om väder)
Gangnelit	Brukbart (Gangneli om person)
Gangoxn	Byatjuren
Gapakoj	Vindskydd med snedtak och en helt öppen vägg
Gaput	Om person som pratar opassande högt om likt och olik
Garail (långt betonat i)	Häftigt, kortvarigt oväder
Geschvint	Snabbt (Hä ä geschvint = Det går undan)
Glaspasnög	Snöar stora blöta flingor

Glema	Glänsa, glimma
Gliver	Flina, småskratta (eventuellt också hånle)
Glivrut	Fnittrig
Glo	Mindre område med öppet vatten, helt omgivet av fräken och andra vattenväxter. Ett bra metarställe
Glommer (betonat o)	Ljud från häst- eller koskälla
Glonkes (Hä glonkes)	Pratas om, skvallras om
Glup opp	Kasta upp = Lättare kräkning
Glyster, glysträ, glysträ	Lyser, lyste, lyst (<u>mycket svagt</u>)
Glöhyppen	Hastbullar
Glötter	Något ostigt. T.ex. mjölk som surnat
Glöttrut	Blaskigt, vattnigt
Gnalm, gnalmä gnalmä (katt)	Jamar, jamade, jamat (kattljud)
Gnalm (substantiv)	Gnäll, jämmer eller dylikt (Även kattljud)
Gnalm, gnalmä, gnalmä	Gnäller tjafsar; gnällde tjafsade; gnällt, tjafsat
Gnetcha	Gnissla Ex: Ljud från dörr med osmorda gångjärn
Gni, gnidd, gnidd	Gnider, gned, gnidit
Gnister (kort betonat i)	Pip från orolig hund

Gnuggbrea

Tvättbräda. Gammal sådan fanns helt i trä

Gnup/gnuppt/gnuppi	Nyper/nöp/nypt
Gnus, gnust, gnust	Nyser, nös, nyst
Gnäg, gnäggd, gnäggd	Gnager, gnagde, gnagt
Gnäpäs	Gnabbas, bråka
Goakti	Givmild
Gocken	Göken
Gockä däri Nickes (Nu ä hä)	Det har gått galet, det är "kört"
Goes	Kela, kramas
Goest	Godast
Gompen	Baken på häst
Go-prata	Prata för att få någon på bättre humör
Gopris	Bra (lågt) pris
Góvér, góvérä	Vackert och varmt väder

Govilli	Hjälpsam, hågad
Goår	År med bra skörd
Granntyckt	Tar lätt illa upp
Grarn, grarna, grarnen	Gran, granen, granarna
Grasser (långt e)	Härja, leka våldsamt
Grejhojta	Ungefär som "fina fisken"
Gresst	Glest, otätt
Gre ut, gredd ut, gredd ut	Reder ut, redde ut, rett ut (t.ex hår, trasslig lina)
Grillrut	Jobbigt opassande färger/mönster
Grin, grinä, grinnt	Gråter, grät, gråtit
Grishinken, slaskhinken	Hink för köksavfall
Grispären	Potatisar, för små som matpotatis. Blev grismat
Grodpillen	Grodyngel
Groffft	Grovt
Grommlut	Grumligt
Grommen	Kaffesumpen
Groova	Dalsänkan, stort dike
Grotäs, grotäsä, grotäsä	Hotar/hotade/hotat att företa sig något mot någon
Grunn	Grund. Även dum och enfaldig
Gruv sä/gruvä sä/gruvä sä	Oroar/oroade/oroat sig
Grymmes	Se hotfull ut
Grådu (betonat å och u)	Äter mycket efter att ha svultit. Jfr eng. greedy
Gråkalln	Tjädertuppe
Gräddsnicka	Gräddkanna för kaffebrädd

Gräddspjalka

Spaden, med vilken man vänder brödkakan i ugnen (nedan till höger)

Gräftyx

Spadyxa som bl.a. användes vid dikesgrävning

Grälut

Bråksjuk

Gräsbuk

Kalv som gått på bete under sommaren och slaktas på senhösten

Gräv, grov, gruvi

Gräver, grävde, grävt

Gräv, grävvd, grävvd

Gräv pären, grävvd pären	Ta upp potatis, tog upp potatis
Gröbb, gröbba, gröbben	Grop, gropen, gropar/groparna
Gröhull	Gott läckött för sår och skador
Grötmälla	Snörstump för att förlänga byxans vidd
Gufrukti, gudeli	Religiös
Gulle (Ha/hadd gulle)	Gått (Har/hade gått. Hä sku ha gulle = Det skulle ha gått)
Gulltyppa	Nyckelpiga
Gumödelit (betonat ö)	Hjärtskärande
Gunåde (däg)	Mild hotande svordom
Gusslån, gusslänä	Mat, spannmål (Att försöra mat är syndigt)
Gussola	Guds ord (Bibelperser)
Gussris	Besvärlig, jobbig person
Gå/jick/gått bet	Misslyckas/misslyckades/misslyckats
Gå/jick/gått sunn	Går/gick/gått sönder
Gå å, jick å, gått å	Brister, brast, brustit (Gäller rep, sträng och dylikt)
Gå åt byn, gå te byn	Hälsa på (gå hem till folk)
Gå åt, jick åt	Förbrukas, förbrukades
Gå ätt ...	Gå och hämta ... (Gå ätt koen! = Gå och hämta korna!)
Gåli	Färdig (för en resa)
Gåli stern, stergåli	Döfärdig
Gångsår	Skavsår i grenen
Gåt, gåta (långt å)	List, listen runt fönster och dörrar
Gåven (långt å)	Talang (Jänta ha då fått sjunggåven)
Gään	Gående
Gäänäs	Gående
Gärv	Vuxen/duktig för sin ålder
Gärvfolkä	Vuxna
Gärvtacktjick	Beskäftigt barn som lägger sig i vuxnas samtal
(gärv = vuxen tack = tacka* tjick = spene *tacka = fårhona)	
Göbb (öppet ö)	Gubbe, farbror, man
Göbbsjuka	Prostatabelsvär
Göjvut (öppet ö)	Dum, obegåvad
Gömsn (öppet ö)	Baggen
Gör, görä (öppet ö)	Tarminnehåll, tarminnehållet/Dy, dyn/Lera, leran
Göra ne sä	Gegga ner sig, smutsa ner sig

Göra (öppet ö) Görhöl (öppet ö, båda)	Gyttja, slam, gegga (Öppet ö och g-ljud i göra) Gyttjehål
Görm, görmä, görmä	Pratar, pratade, pratat; argt - upprört (öppet ö i görm)
Görmut (öppet ö) Görmstickar (öppet ö) Görskutte (öppet ö) Görut (öppet ö) Gösa (öppet ö) Gössekär (öppet ö) Gött, goare, goest Götta (öppet ö) Göva	Gnällig, besvärlig, missnöjd Renstekel, renstyng Skjuten i magen Kladdig, lerig "Riva upp himmel och jord" utan rimlig anledning Ett kraftuttryck. Ex: Men gössekär, vilken fisk! Gott, godare, godast Karameller, godis Strömmande varm luft från en värmekälla

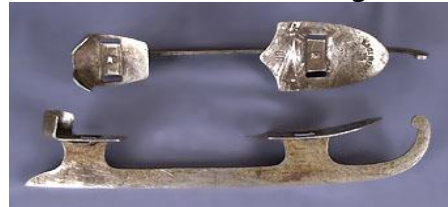
H

Hagan	Gärdsgården
Hagastör	Gärdsgårdsstör (Lång, mager och stel person)
Haj (kort a)	Häpen, överraskad
Hakafark	Båtshakeskaft
Hakafönsträ	Öppningsbart fönster med hakar
Halbett	Svårslaget gräs (med lie)
Halen	Djävulen
Halvdeles	Nästan
Halvhärdasklea	Kläder(lite finare) man tog på sig på vardagskvällar om man inte bara stannade hemma
Halvröra	Skridskor. Stålskenor, fotplattor och läderremmar

Halvröra: Fotplattan har reglerbar vidd.
Reglerades med medföljande vev.

"Spiskroka" kallade vi dessa som blev museala under tidigt 1950-tal

Hä ä n'Bengt-Ove, som kömm ihag hur hä va på 50-talä, då vi åckt på "spiskroka" å "halvröra"

Halvtjytting	Tonåring, speciellt om pojkar
Halvtjävling	Yngling

Halvylleblusn	Skogsarbetarplagg
Hamlut (kort öppet a)	Fumlig, klumpig
Hams/hamsä/hamsä	Arbetar/arbetade/arbetat fort och slarvigt
Hams ihop	Samla ihop (slarvigt)
Hamsut	Slarvig, vårdslös
Hanna, hännren	Handen, händerna
Hank	Ögla. (Av snodd björkvidja) För att stänga grindar
Hannel	Köpa, handla
Hannel på boka	Handla på kredit
Hannvass	Stark i nyporna
Haran (öppet a)	Haren
Hark, harkä, harkä	Bromsar, bromsade, bromsat (med foten, när man med sparkstötting vill sänka farten, eller stanna)
Harm, harmä, harmä	Härmar, härmade, härmat
Harmes	Vara ångerfull, skämmas
Harnan	Hane på vapen
Harre Gu!	Herre Gud!
Harreligen	Kraftuttryck (i pingstvänsområde)
Harmelit	Förargligt
Hart (långt a)	Halt (Hä va sä hart dära vägen, sä ja gätt gå bredave.)
Hart* om hart*	Nästan. "Hugget som stucket" *(kort öppet a)
Harta (kort öppet a)	Hälften. En rolig fråga: Hur mycke ä härta borti härta å härta borti hä? = Hur mycket är hälften av hälften och hälften av det? (1/8)
Harta vu no	Hälften vore nog
Harut (kort öppet a)	Feg, räddhågsen
Hata (långt öppet a)	Sägs med grym röst till småbarn som är på väg att stoppa något olämpligt i munnen
He (långt e) (hedd, hedd)	Sätta, ställa, lägga. Jämförbart med engelskans put
He bort	Göra sig av med
He dä borti annörja!	Flytta på dig! Håll dig ur vägen! Ur spår!
He hem dä!	Gå hem! (lite aggressivt, uppfordrande)
He hit!	Ta hit! / Ge mig!

He in, hedd in, hedd in He på sä, hedd på sä (klea)	Ställer in, ställde in, ställt in; Tar in, tog in, tagit in Ta på sig, tog på sig (kläder)
He ut, hedd ut, hedd ut	Ställer ut, släpper ut, håller ut; ställde ut, släppte ut, hällde ut; ställt ut, släppt ut, hållt ut
He å He å sä, hedd å sä (klea) He å ve He åt, hedd åt, hedd åt Hellpytte Hemjerut Hemmarnä Herkusligen! Het Hev (långt e) Heä Higrarn (långt i) Hihaj (långt i) Hilka Himmel opp Hip ätt ann (långt i) Hipä ätt ann (långt i)	Stäng(a) av (He å motorn sä ja hör va du säg!) Ta av sig, tog av sig (kläder) Ställa undan Stänger, stängde, stängt (dörren) Helvetet Illasmakande, vidrigt Hemmanet Herre min skapare! Ivrig (mycket ivrig) Glad över något som lyckats, stolt Lägg det, sätt det, ställ det (Heä ditti skafferiä!) Gran vars kvistar når till marken (bildar en kåta) Överrumplande, plötslig brådska Huvudduk Klarnar Andas in häftigt (med svårighet) Andades in häftigt (med svårighet)
Hir, hirä, hirä (långt i)	Ilar, ilade, ilat (i magen) Exempelvis när man åker berg-och dalbana.
Hitanför Hiterst Hitti	Hitom Närmast Hit, hit till (Kömm hitti skola! = Kom till skolan!)
Hittna	Hit (Används när man är inom syn och hörhåll. Kömm hittna! = Kom hit!)
Hitt, hittä, hittä opp Hommel, hommla Hopes Hóptjukä Hort* ja sku ... Hort* elln tappå ta sä? Hov	Hittar på, hittade på, hittat på Humla, humlan Ansamlas Hopkurad Om jag skulle ... *(kort o i hort) Jag undrar om elden börjar ta sig Vett, förstånd

Hover (betonat e)	Tillsätta något efter gottfinnande, eller ta ett ungefärligt mått
Hoverä	Tog till på ett ungefär
Ho vet? (långt o)	Vem vet?
Huckér	Smågnägga (Häst)
Hull	Sparsam, försiktig, gnidig, snål
Hunne	Hunnit
Hunnsvulk	Hund som bara tänker på mat
Hunnut	Sniken, lurar folk till höger och vänster
Hurr/hurrä/hurrä	Glider, kanar/gled, kanade/glidit, kanat
Hurvel (kort öppet u)	Örfil
Hurven (kort öppet u)	Är man när man ryser av köld
Hurves (kort öppet u)	Gör man när man ryser av obehag, raseri etc.
Huskelit	Ruskigt
Huskäs (å huskäs)	Hastig chockkänsla över något oangenämt
Husmösan (öppet ö)	Mossa för tätning mellan stockar i timmerhus
Husnavar	Stor handborr som användes vid timring
Huvva!	Usch!
Huvvaligen!	Hu då! / Usch då!
Huvvaligen så fin!	Oh, så fin!
Huvva så hämst!	Oh, så hemskt! (farligt)
Huvvusvag	Höjdrädd
Huvvuvill	Yr
Hyller (ve)	Övertala någon att gå med på något som den personen egentligen inte vill
Hyppel	Gå dåligt, halta
Hytt, hyttä, hyttä	Gör, gjorde, gjort en hotande åtbörd
Hå	Årtull
Håbannä	Band (tvinnad vidja) som håller åran i årtullen (hån)
Håken	Mild svordom
Håll, hull, hulli	Håller, höll, hållit
Håll, hull, hulli ti	Håller, höll, hållit i/fast
Håp	Båt. Särskilt flottningsbåt
Hårhärna	Håret på huvudet
Hä	Det
Hä gäll	Det gick
Hä gäll int	Det gick inte
Hä jäll	Det går

Hä jäll int
Hä jäll int annä
Hä må va dompä!
Hä stö på! (tryck på stö)
Hä ta på!
Hä va ba ojort
Hä ä int rattåt
Hä ä int sä vilyftit
Hä ä na i na
Häkt, häkt ti (kort ä)

Häkt tugu

Hällflygä
Hämtar (mjölk-, ber-)
Hängna (betonat ä)
Hänna

Hänna kömm äggä
bårti kätta

Härdasklea
Härv

Härv, härva*härven

Härveln (härvträ)

Härvelkors (med räkneverk)

Det går inte
Det är inte så mycket att göra åt det
OK Jag går med på det
Det tar (hårt) på krafterna
Det är ansträngande
"Det var nära ögat"
Det är inte så lätt ordnat
Det är inte så noga.
Det är någorlunda bra
Fästa, haka fast

Dragkamp: När man förr i tiden ville se vem som hade den starkaste hästen, kopplade man ihop skacklarna (ve tugun) och manade på hästarna. Den som drogs bakåt förlorade.

Bergsstupet
Hink, ämbar, kann, kruka
Inhägnaden (Inhägnad betesmark)
Här

"Detta är pudelns kärna"

Helgdagskläderna
Härva (garnhärva)

Höräfsa, höräfsan, höräfsorna
*(betonat kort ä i härva)

En träställning för att varpa upp garnet till härvor

Snurrade man upp garn på, för att göra härvor

Kan även användas i uttrycket "Du går an som ett härvelkors" om någon som är överdrivet aktiv

Härvelns omkrets
Pasma
Härva; Dialektalt = Härv

4 (Rydaholms) alnar = $4 \times 0,594$ m
72 varv $72 \times 4 \times 0,594 = 171$ m (modernt mått 100 m)
6 pasmor 6×171 m = 1026 m (modernt mått 1000 m)

Härvkam
Härvtinna
Härvty, ty
Hästbrems
Häsch, häscha, häschen
Häsch (verb)

Höräfsa, utom skaftet
Träpinnar för räfsor
Räfsaskaft
Fäbroms
Hässja, hässjan, hässjor/hässjorna
Hässja. Hänga upp hö på en hässja, för att torka

Hästmöger
Hävvi
Hävi oss
Höcke du vill
Höcke som
Höcken
Högfäll (verb)
Högfälut
Höjje!
Höl, hölä (öppet ö)
Hölodä (långt betonat ö)
Höppstor

Hästmyra (Drottning knappt 2cm, arbetare 5-14 mm)
Vid, hos, bredvid
Hos oss
Som du vill, vilket du vill
Vilket som. Det spelar ingen roll
Vem, vilken
Tycka om något (i hög grad)
Högfärdig
Hör ni! (Höjje båna! = Hör ni barn!)
Hål, hålet
Höskullen
Förväntansful

Höstol

Stol, med låda under sits med gångjärn. I den, som stod nära spisen, förvarade man skohö.

Hösudd
Hövvda (öppet ö)

Hötapp
Utskjutande taksprång

I

I kvällst
I lönnom
I maranom
I marest

I går kväll
I hemlighet
I morgon
I morse

Ickorr, ickorn	Ekorre, ekorren
Idu	Eda, bakström (Exempel: Kvarnidun i Paubäcken)
Ihäl	Ihjäl
Ikull	Omkull
Ilag	Tillsammans, ihop
Illisti	Slug, listig
Illonn (betonat o)	Illvillig, elak
Illsnikti	Missundsam, ondsint, elak, bakslug
Illunnen	Avundsjuk, missundsam
Imen, ima (betonat i)	Fiskyngel, småfisk
Infött	Går med fötterna vinklade inåt
Ingerst	Ingenstans

Innanfönster Enkelfönster kompletterades vintertid med innanfönster

Innarne	Innanför, inuti
Innersti	Längst in
Inni	Inuti, inne i
Int riktigt navlä	Inte riktigt klok
Int ä hä sä noga	Inte är det så noga
Int vätt	Rakt ingenting
Is	Ids
Isbark	Ytisskorpa efter underkyllt regn
Isn' t	Ids inte, tänker inte ...
Itte opp	Ätit upp
Ivälu	Liten och klen

J

Jalp (kort a)	Hjälp
Jalpa (kort betonat a)	Hjälpen
Jarnaätt	Hädanefter
Jart	Hjälpt (Ja ha jart han = Jag har hjälpt honom)
Jartes (kort öppet a)	Hjälptes åt
Je (kort e)	Ni; Je användes förr då man inte fick dua äldre. Je även = ni i plural. Då får man det som låter lustigt: Höje je je, je je je? = Hör ni ni ni, ger ni er?
Je (långt e)	Lä

Je, jedd, jedd	Ger, gav, gett
Je mä si	Låt mig se (Låt mig tänka efter)
Je ne	Släppa ifrån sig mjölken (om kor)
Jedd sä tin	Gav sig tid
Jen (långt e)	En, enbuske, enris
Jeru	Girig, uthållig i arbetet
Jestanes!	Oj då!
Jestanesligen!	Kära nån då! Oj, oj, oj, då!
Jet (långt e)	Vakta kor. (getare)
Jeta (långt e)	Den bakre kälken vid timmerkörning
Jetar, jetara	Vallpojke, vallpojkar
Jetarköntn	Djurägarna turades om att fylla matsäckskonten
Jetarskogen	Skogsområdet där "jetara" vallade korna
Jett fäll	Måste väl
Jett föra	Måste fara/åka
Jett, gätt, gutte	Är tvungen, var tvungen, har/hade varit tvungen
Jett ha vu	Måste ha varit
Jett int	Behöver inte, måste inte
Jett va	Måste vara
Jetta	Vara tvungen
Jettingdyll, jettingdylla	Getingbo, getingboet
Jettä, gätt	Var tvungen, måste
Jétyppa, spittitjeta	Talltita
Jevt	Lätthanterligt
Jick å	Gick av, brast
Jick åt	Omkom, förolyckades
Jill	Lovlig
Jiller	Fällor, fångstredskap
Jola	Jorden
Jólbera	Smultron
Jolsolva	Backsvala
Jufft	Djupt
Jumm, jummä, jummä	Genljuder, genljöd, genljudit
Jungelln	Blixten
Jur, jurä	Juver juvret
Jus (Ljusstyrka motsvarande ett stearinljus)	Ljus = candela. Lagårdslykta (veke) ca 10 ljus. Primuslampa (se sid 150) ca 100 ljus
Just sä pass	Nätt och jämnt

Jut (långt u)	Ful (gäller människa)
Jå (långt å)	Andas häftigt
Jåå	Jodå
Jäckäl*, jäcklen	Kindtand, kindtänder (*betonat andra ä)
Jäckes	Raljera, tråka, utmana (Jäckäs int ve gammfolkä)
Jäddfresn	Bergfinken
Jädrar anåda	Mild svordom. Mildare variant av Jävlar anamma
Jäddslir	Liten gädda
Jägarn	Ett slags gräs. Tuvtåtel
Jäl (betonat ä) (verb)	Inhägna. Bygga hägn för nötkreatur
Jäl, jäla, jälen (betonat ä)	Gärde, gärdet, gårdor/gärdena

Jäll, gäll, gulle (Hä mått ha gulle)	Går, gick, gått (I betydelsen fungera, lyckas) Det var nära att lyckas)
---	--

Jäll, jällä	Kastrera, kastrerade
Jällä	Kastrerad
Jämarn, jämarns	Mild svordom
Jänglen	Styltor
Jänt, jänta, jänten	Flicka, flickan, flickor/flickorna
Jäntong (betonat o)	Flicka, flickebarn
Järmes, järmasä	Klaga, jämra sig/klagade jämrade sig
Järnpinnhärv	Järnräfsa
Järt (kort ä)	Idissla (om kor)
Jäsiken	Pingstvänssvordom
Jästning	Kalas
Jästninga	Bjudmat
Jästä (Nu jästä han!)	"Nu fick han så han teg!"
Jöla	Porla
Jöninga	Gödsel (konstgödsel)
Jöra (substantiv)	Arbete, sysselsättning
Jöra bort	Göra färdigt
Jöra kväll	Avsluta arbetsdagen
Jörless (betonat öppet ö)	Väldigt uttråkad)
Jöralös	Saknar sysselsättning (arbetslös)
Jöra opp fisken	Rensa fisken
Jör mä lik (Ja)	Jag bryr mig inte/Bara bra om jag slipper

K

Kack, kackä, kackä	Hamrar/hamrade/hamrat försiktigt. Knackar knackade, knackat. Försiktigt (med verktyg)
--------------------	--

Kagerhänt, kagrut Kaffebrännar	Darrhänt, eller skakig Panna för rostning av kaffe
Kaffedarrn	Darrighet, när man druckit för mycket (svagt) kaffe Oftast i samband med hårt kroppsarbete (Egentligen blodsockerfall)
Kakukaveln Kalln, kallnä	Brödkavel (större) Avsvalna, avsvalnade
Kalvdön (änkestöt) (käringsstöt)	Om man får en smäll på armbågen vid ulnarisnerven, gör det mycket ont och underarmen och handens lillfinger och ringfinger domnar av ett tag. Att det kallas kalvdön i Norrland, beror nog på att det påminner om dödsryckningar i en klubbad kalv.
Kalvut Kamen (långt a) Kammarn Kamperä ve Kangelbera Kangero Kangeronät Kaniffles Kanken (betonat a) Kankarygg	Dum, bär sig dumt åt Åsryggen (Ex. Vackerkamen vid Björkås) Rum (litet) innanför köket. Mot murstocken Höll ihop med Dyngkolor. Som kan hänga under kons svans Spindel Spindelnet Småbråka, kivas Tuppen Bära någon på ryggen
Kantor, kantorä (långt o)	Skåp, skåpet där mjölktrågen förvarades svalt. (Oftast i farstun, under trappan till övervåningen)
Kara Karbidlampa Kardusn Karribel Kasch Karnan Karyschabannä Klamn, klamnä, klamnä Klammer, klamträ Klamträ Klatter	Skrapa försiktigt Användes under andra världskriget. (Se sid 149-150) Tobaken Odåga ligist Kasse Hyvelspån Gummibandet Spricker, sprack, spruckit (Ex: Vedträ som klyvs) Höskrindans bottenyta Tyngd (sten) på insaltad fisk Krängel

Klava koen	Binda korna
Klea	Kläderna
Klealös	Utan kläder
Kledd sä	Klädde på sig
Kledd åsä, to åsä	Klädde av sig
Kleknäppara	Klädnypor
Klem	Med lera, bruk, laga en spricka
Klestreck	Tvättlina
Klestötn	Träpåk som användes vid klädtvätt
Kleså (betoning e å)	Så (balja) av trä i vilken man la kläder i blöt
Klevärv	Hel ekipering
Klin på	Smöra, bre på smör
Klincerparen	Rundpotatis
Klingerris, klingerrisä	Fjällbjörk, fjällbjörkarna (Betula nana)
Klingra, klingren	Stavtruga, stavtrugorna
Klo	Toalett (Av vattenklosett)
Klommerhänt	Valhänt på grund av köld
Klommerox	Klantskalle
Klomp, klompa, klompa	Klump, klumpar, klumparna
Klomrut	Ovig, klumpig, ramlar lätt
Klonk, klonkä, klonkä	Kluckar, kluckade kluckat
Klyva (långt y)	Kvinnligt könsorgan
Klyvaryx	Kilyxa för vedklyvning
Klyvja	Dubbelbeckasin (och/eller Gluttsnäppa)
Klå, klådd, klådd	Kliar, kliade, kliat
Klåfingrut	Klåfingrig
Klåträ sä	Skurit sig (Mjölka ha klåträ sä)
Klåån, no ä hä väll klåån	Nog är det väl själva ...
Kläckes, kläcktes	Smälter, smälte (om t ex fett/smör som smälter)
Klöbb, klöbbä, klöbbä	Kastrenar, kastrerade, kastrerat
Klöbb, klöbbä, klöbbä	Fryser, frös, frusit under (skidor, medar)
Klöbben	Träkloss, hängande ner från halsen framför benen på kreatur, för att hindra dem att springa
Klöbbsnön (Långt ö i snön)	Kramsnö
Klömsn (öppet ö)	Frusen och stel om fingrarna
Knapana	Handtagen på lieorvet
Knerodd (båt)	Båt med låga årtullar, så att man slår årorna i knäna
Knippsträng	Järntråd som höll ihop höbalar

Knipägg
Holk av urholkad träklabb som hängdes vid sjöstrand, så att man kunde ro runt och skörda ägg från holkarna. En Pauträskbo, född på 1880-talet fick på detta sätt många frukostägg.

Knivbakan	Knivens ryggsida
Knivslirä	Knivslidan
Knortn	Knotten
Knosa (verb)	Krossa
Knosa (långt o) (substantiv)	Stor slägga
Knul, knulut	Knöl, knöligt
Knula (långt u)	Fotknölen på fotens utsida
Knussli, knusslut	Ogin, snål
Knyt, knöt, knutte	Knyter, knöt, knutit
Knäfft	Knäppt, knäppte
Knäppskörv, sprättskörv	Snytbagge eller skalbagge i familjen knäppare
Knärt, knärtä, knärtä	Knäpper, knäppte, knäppt (ljudhärmande ord)
Knöttrut	Knöttrig
Knös	Kulle
Knöst, knöstä, knöstä	Stönar, stönade, stönat (kort öppet ö)
Knövel/knövlä/knövlä ihop	Knycklar/knycklade/knycklat ihop
Knövel sunn	Smula sönder
Knövlut	Skrynkligt
Ko, koa, koen	Ko, kon, korna
Koen röt	Korna råmade
Koeta	Höplats (krubba) för kor
Koföa (betonat o)	Hömängden en ko behöver under vintern
Koksön	Kokande vatten (betoning på både o och ö)
Kon ha vurti go	Efterbörden har släppt
Kornlårn	Stor låda för vinterförvaring av korn
Korompa	Kosvans
Korus (betoning o och u)	Komocka (Koskit i en liten hög)

Kosjälla
"Pingla" av plåt, som satts runt skällkons hals så att den låter när kon rör sig, och får de andra korna att följa efter, och som man själv hör och känner igen, när man ska hämta korna som går på skogen

Kosöppen
Karl Johanssvamp, som också heter stensopp

Kotjicksmorninga	Spensalva
Krabbåsn	Taknocken
Kracken ihop	Sjunka ihop
Kragä (långt betonat a)	Båge eller galler som fästes på lien vid myrslätter Fungerade som höuppsamlare
Krimen (långt i)	Snuva och hosta.
Krimmermössa	Fårskinnsmössa
Kring	Snabb
Kringt	Snabbt
Kristnä	Döpt
Krokuslipen	Krokläpp, begynnande gråt
Krokut	Krokig
Krondikä, basdikä	Större dike, grävt med statsbidrag
Krubbitar	Häst som biter i träkrubban
Krusjeru	Nödbedd
Kryll, kryllä, kryllä	Vimlar, vimlade, vimlat (Hä ba kryllä ve onga dära lekplasn)
Kråkhacka	Nariga händer
Kräfta	Cancer
Kräka (långt ä)	Boskap, kor
Kröjm	Jämra sig över småsaker, anse att allt är besvärligt
Kröjmut	Klagande, gnällig
Kröst	Krysta, stöna
Kuller, kullrä åttabak	Rullar, rullade bakåt
Kuller, kullrä, kullrä (kort u)	Rullar runt, rullade runt, rullat runt
Kullrut (avavick)	Om båt som är instabil - vinglig
Kunn, kunnä, kunne	Kan, kunde, kunnat
Kurk (åt)	Tröttna, inte orka mer
Kurut	Nyvaken, nymornad
Kuselit	Kusligt, hemskt
Kut, kutä, kutä (långt u)	Springer, sprang, sprungit
Kut te byn	Springer hos grannarna
Kvamn, kvamnä	Kvävs, kvävdes; får/fick kvävningssänsla
Kvamn å	Få kvävningssänsla så man nästan svimmar, eller rentav svimmar. (Ja hull på kvamn å)

Kvarnkalln	Grov axel från kvarnens vattenhjul till övre kvarnstenen www.hembygd.se/sjalevad/forsa-kvarn
Kvastlommen	Handtaget på riskvasten
Kvir, kvirä, kvirä	Gnäller, gnällde, gnällt (jämra sig)
Kvirut	Gnällig
Kvirhöken	Fjällvråk
Kåcka	Kokerska i timmerkoja/arbetarbarack
Kåckburn	Kockans rum i timmerkojan
Kåjdag	Ovädersdag
Kåtskiva	Ändskiva på limpa
Käpp (K uttalas som k)	Kappa
Käppes, käppäsä, käppäsä	Tävlar, tävlade, tävlat
Käppkut, käppkutä, käppkutä	Springer/sprang/sprungit ikapp (tävla)
Käppränn	Tävla i skidåkning
Kär, kära, kära	Karl, karlar, karlarna/man män, männen
Kärakär	Karlakarl
Kärasia	Manssidan
Kärut	Kaxig, stolt
Kärv	Skära, tälja
Kärv borti (långt i)	Gröpa ur, skära ut
Kästbyt	Byta jämnt
Käst, kästä, kästä	Kastar, kastade, kastat
Kästven (betonat e)	Ved i (kluvna) enmeterslängder
Kästä kalven	Fick missfall (Gäller ko)
Kätta	Katten
Kättkälln	Hankatten
Kök (uttalas med k-ljud)	Ropa (på), hojta
Kömm (presens)	Kommer
Kömm hittna! (imperativ)	Kom hit!
Kömmä (imperfekt)	Kom
Kömm, kömme, kömmä ihåg	Kommer ihåg, kom ihåg, kommit ihåg
Kömmder (långt betonat e)	Kommendera
Könt, könta	Näverkont, näverkontarna
Köpp, köppen	Kopp, koppen
Köpparhommel	Guldbagge

Köst, köstä, köstä
Köx, köxä, köxä
Köxiken* (öppet ö)

Kostar, kostade, kostat
Tittar, kikar/tittade, kikade, tittat, kikat
Lavskrika (*Ord med samiskt ursprung)

L

Ladun
Lagrann
Lagårslykta, stallykta

Ladan
Noggrann, kräsen
Fotogenlampa (med veke)

Lagårsvinn
Langn, langnä, langnä
Langnen
Langnentyllen
Lakan

Höskulle, loft
Lägger, lade, lagt ut näten
Fisknäten
Nätflöten av näver
Lake

Lann

Strand (Ve bada däri Sunströms lann = Vi badade vid Sundströms strand)

Lannkalln

Strandkanten

Lannvaka

Öppet vatten längs sjöstranden, innan den direkta islossningen, på grund av att sjön stigit.

Lapphanska
Lappsko

Ovanligt stora snöflingor
Sko av renpäls

Lask

Sy med två becksnören i läder. Snörena möts i samma hål

Lask ihop
Latox (långt öppet a)

Träckla ihop
Latmask

Lavannara

Särskilt breda skidor. Gick bra att åka på lös snö med

Lave (kort betonat a)
Lavedä (betonat e)
Lavemä (betonat e)

Tillsammans med
Tillsammans med dig
Tillsammans med mig

Lavoar

Tvättmöbel med handfat, vattenkanna m.m

Le (långt e)

Spydig, sarkastisk

Le (långt e)

Öppning i hägn, hage (Passage)

Lealös

Slapp, hållningslös

Ledelit

Förargligt

Lejd, lejda, lejden (bet. e)

Gärde, gärdet, gårdor/gårderna

Lekäs ve pilla

Onanera

Lekätt, lekättn (betonat ä)

Hermelin, hermelinen

Ler, lerä

Läder, lädret

Les

Lås (Ex: Les döra! = Lås dörren!)

Let åt (långt e i let)

Leta rätt på

Lev om, levvd om

Väsnas, väsnades

Li, lia

Berg, lid; berget, liden (Ex: Bergsäterlia)

Ligg ilag

Ligga tillsammans (Uttryck kopplat till
nattfrieriseden)

Ligg på åhagan

Ligger och väntar på något speciellt.
(Utan väckarklocka)

Ligg å

Vara i vägen, störa i arbetet

Ligg å sä

Bli sämre på att utföra något pga bristande övning

Liggen

Sängliggande på grund av sjukdom/skada

Liken (betonat i)

Likna, liknar (Han liken pappa sin = Han liknar sin far)

Likvis (ä likvis)

Förstår inte trots förklaring, ovetande

Liskes (ve)

Lirka med. Jfr hyller (ve)

Lit på (Hä lit på)

Tar på krafterna fysiskt och/eller psykiskt

Lix

Ändå, i alla fall. (Då ja nu lix håll på...)

Lomm, lommen

Grovändan på en timmerstock

Lomp

Rötkasserad timmerstock

Lokremma

Rem som håller ihop selens loke

Lon

Logen

Ludden	Filtskor
Luka (långt u)	Lucka
Lungen dä!	Lugna dig!
Lur, lurä, lurä	Lindar, rullar/lindade, rullade/lindat, rullat
Lur om	Binda om, lägga bandage, förbinda
Lusjeru (ä lusjeru)	Person som har lätt för att få löss
Luskammen	Finkammen
Lusut	Sakta, mycket sakta, senfärdigt
Lut ikull sä	Lägga sig och vila en stund
Lúves	Luggas
Ly (långt y)	Lyssna aktivt (t.ex. efter koskällan)
Lyng, lyngä	Ljung, lingonris och blåbärsris
Lyngbera	Lingon
Lyslinja	Kraftledningen
Lyssnen	Norrsken
Lysä brinn	Lampan är tänd
Lyttch, lyttchän	Ögla, öglor på tråd, snöre, rep eller dylikt
Lyttchknut	Rosett
Låg å snusä	Sov
Långleäs	Ha långtråkigt
Långsletta	Lång raksträcka på väg
Låt om sä, låtä om sä	Är högljudd, var högljudd
Låsses, låssesä, låsses	Låtsas, låtsades, låtsats
Lägg på pären, dra på pären	Kupa potatis
Läjjänäs	Lejd person
Lämm, lämnä, lämnä	Lämnar, lämnade, lämnat
Lämnen (ä)	Träningsvärk, muskelvärk (har)
Längn, längnä	Förlänger/förlängs, förlängde/förlängts
Länninga	Båtplatsen
Lärrarinn	Björk (träd) växt som en klyka
Lätt	Låt (Lätt mä va i fre! = Låt mig vara ifred!)
Lätt bli!	Låt bli!
Lätt hä va	Låt det vara, låt det bero
Lög, lögä, löggd	Ljuger. Ijög, Ijugit
Lömmeln	Fjälllämmeln
Lönn	Hemlighetsfull
Lönndryg, lönndrygt	Mer/längre än man kan tro (t.ex. om avstånd)
Löns int (öppet ö)	Lönar sig inte (det är ingen ide)
Lötä (På det)	På det humöret
Lötesvis	Periodvis

M

Magahov	Förmåga att hejda sig från att äta för mycket
Magan	Magen
Magaperra	Magsjuka
Mala på	Gå sakta
Mamonsk (långt a)	Girig (Efter den bibliska guden Mammon)
Mangn, mangnä, mangnä	Magra, magrade, magrat
Maran	Morgonen
Maransia	Morgonsidan
Maraväl (betonat ä)	Förmiddagsmåltid
Marr, marra	Märr, märren; sto, stoet
Martn*, martnäsa	Förmultna, förmultnade *(kort öppet a)
Masa	Krypa (Gäller småbarn)
Masakus	Senfärdig person
Masslit	Ätbart, gott
Max ätt dä! Max ätt dä!	Flytta dig sidledes! (Gäller sittplats)
Megång	Spårvidd på timmerdöning
Menn	Medan
Mes	Träbärställning med axelremmar, för tung börda
Metkork, metkorken	Flöte, flötet
Mig	Urinera
Minner för sä	Obegåvad
Minnra	Den mindre flickan
Minnren	Den mindre pojken
Minuter	Rast (I arbetet)
Miskes, mikesä	Mjolk som skär/skurit sig p.g.a. mycket lingonsylt
Missjör sä	Förhastar sig, misstar sig
Missun	Mese, mesost
Missukoja	Ställning med tak över mesegrytan
Missurappa	Missurappa 1. Rivä missun (mese) gräddn å sockrä. 2. Då man ha kokä ne vassla (kokä bort vattnä) ha ve fått missun, som ve ta reda på. Missuskrapä, som ä kvar däri gryta kall ve missuskova. Ve he nu på nalta gräddn å gni ihop han ve missuskova. Då få ve missurappa om ve he på nalta sockrä. Vassle (vassla) är det som är kvar i grytan när man gjort ost. Att koka ner vasslan tar flera timmar.)
Missusmöra	Messmör, messmöret

Mist, mistä

Förlora, tappa, förlorade, tappade
(Han mistä plannboka)

Mitta, mitti

Mitt i, på mitten

Mixtrut

Händig

Mjukkakun

Hembakt mjukt tunnbröd

Mjäl, mjälä, mjäla

Mjärde, mjärdet, mjärdena

Mjäla

Sandjord (fin, mjuk)

Mjölksétä

Mjölkpallen (som man sitter på när man handmjölkar)

Mjölkskörven

Mjölkalergi (Kan yttra sig som klåda, nässelutslag, eksem)

Mjölfisn

Bränt mjöl vid tunnbrödsbakning

Mjöltina

Laggkärl med lock, för förvaring/transport av mjöl

Mått i mm: Längd 485 Bredd 370 Höjd 430 Djup 385
Från Innertavle. Tillhör Västerbottens museum

Motför (betonat o)

I jämförelse med

Munläppa

Läpparna

Munntasch

Mustasch

Murbröst

Öppenspiskåpa

Murn, murpipa

Skorstenen

Musjällar

Liten (vass) kniv

Musskara

Näbbmus

My

Mygg

Myll

Gräva t ex En "vann" gräver en gång

Myrmäckra

Enkelbeckasin

Myrspängren

Ituklurna (gran) stockar som las som
"övergångsställen" på sank myrmark

Myrök

Eld med björktjuka eller våt mossa ger
rök mot myggen

Myskrank	Harkrank
Mågen Månä, månän	Käpp som håller kaffepanna över öppen eld Månad, månaden
Mått?	Hur mycket? (Mått ska du ha? = Hur mycket ska du ha?)
Mått int vetta Mäll, mälla Mält	Vet inte riktigt Märla, märlan Gro (förgro) (Pären mäلتä = Potatisen grodde)
Möcklut (är)	Den som har svårt för att utföra vissa saker, är ovan vid ett arbete och därför gör fel
Mödä (betonat ö) Möger, mögren Mögerkäs, mögerkäsä Möka (långt öppet ö) Möka tjettn (långt öppet ö) Mökrömme (öppet ö) Möks	Smulor (ofta använt som beteckning på brödsmulor) Myra, myror/myrorna Myrstack, myrstacken Utgödsla Mocka kätten. Utrymmet för gris, kalv, får etc Gödselrännan Ändra läge på ett ryckigt sätt
Möl (Möl ihäl=Krama ihjäl)	Krama hårt (Möl int ihäl kätta = Krama inte ihjäl katten)
Mölä Mönn (öppet ö) Möring Mörn i (hä) (öppet ö) Mörnä (Kort bet. öppet ö)	Kramade hårt Backa, vid rodd Häftigt skummande vatten Det gör sitt till Det lilla (som behövs)
Mört (kort öppet ö)	Mörkt (Hä ä mört i kväll, sa han å pissä däri farstukammarn)
Mösan (öppet ö) Mösamanke (öppet ö) Mösamyra, -myra (öppet ö) Mösatarven (öppet ö) Mösätjäring (öppet ö) Möt, mötä, mötä	Mossa, torv Stor mosstuva på myr Myr/myren där man tog mossa. Torvtag Torvströ Snigel utan skal. Påträffas i myrlandskap Gudstjänst, gudstjänsten, gudstjänsterna

N

n', en framför mansnamn	(n'Bertil va hem, eller: En Bertil va hem)
Na (kort öppet a)	Lite, några, en smula (Na är synonym till nalta) (Ja tjöfft na karamellen = Jag köpte lite karameller)
Na	Någonting
Na som	Ungefär som, nästan som
Nada spiken	Spik slås krokig (nitas) på baksidan av brädan
Nageltjälln	Frostvärk i fingrarna
Nagen (långt betonat a)	Någon
Nagerst	Någonstans
Naglut	Klåfingrig
Nalta (kort a)	Lite, en gnutta
Nan (kort öppet a)	Någon
Nanless	Någon råd (No val hä väl nanless)
Nannting	Någonting
Nansin (kort a)	Någonsin
Napp, nappä, nappä	Plockar, plockade, plockat
Napp bera	Plocka bär
Nara	Hopfoga med träpluggar
Narr, narrä, narrä	Lurar, lurade, lurat
Nassenär	Någotsånär
Nattskatu, flädermus	Fladdermus
Navar	Borr
Navarvinn	Borrsväng
Neerste	Längst ned, nedersta
Neåm	Nedanför
Neätt	Nedåt i betydelsen nedefter (bäcken)
Nipprut (Om kvinna)	Tillgjord
No mer sä pass	Det kunde ha gått sämre. Man får vara nöjd
Nolibyssen	Finnäsarna om pauträskarna
Nolesti	Längst norrut
Nolåm	Norr om
Nolåmsjön (långt ö i sjön)	Norr om sjön
Nolsia	Norra sidan
Nolätt (långt betonat o)	Norrut
Nolöver	Norröver
Nu ä hä bra!	Det räcker nu! /Nu får det vara nog!
Nu ä hä gockä däri Nickes	Det har gått galet, det är "kört"

Nyest	Nyss, alldeles nyss
Nyfuri	Nyss farit/åkt
Nykömmä	Nyss kommit
Nyitte	Nyss ätit
Nypären	Färskpotatis
Nyrestä	Nyplöjt
Nyvure	Nyss varit
Näsahöla	Näsborrharna
Näsakus	Snorkråka
Näst	Fästa ihop lite
Nästn	Matsäck i arbete eller vid resa
Nätchen (kort betonat ä)	Låter som näcken. I dialekten synonymt med den onde
Nävatag	Handfull
Näverköntn	Kont av flätade näverremсор
Näverryv -ryva, -ryven	Skopa/skopan/skoporna. (Gjord i skogen av näver)
Näverstutn	Kont gjord av hela björknäversjok
Nävertaska	Nätsänke. Sten som lindats in i näver
Nävä	Näbben
Nää	Nädå
Nöa	Nöden
O	
Odel (betonat o)	Odla
Odrickenes	Inte drickbart
Odumt (betonat o)	Inte så illa (Hä va int odumt = Det var inte så illa)
Oetanes	Oätligt
Oform (vara i)	Känna sig skraltig, inte på humör
Ofuri	Om någon som skulle ha gett sig av, men ännu är kvar
Ofärdi	Kroppsligt handikappad. Tillfälligt eller permanent
Ogangnelit	Obrukbart (Ogangneli även om person)
Ogredlit	Trassligt
Ogudakti (negativt ord)	Inte troende
Ogudaktit	Hedniskt, respektlöst mot Gud
Ogått. Hä ä int mer än ogått att...	Det är inte mer än rätt att...

Ohaga	Negativ till att gå med på att göra en viss sak. Ovillig
Ohull	Slösaktig
Ohäpp	Olyckor, krämpor och motgångar
Oitte	Inte ätit än
Ojart	Ohjälpt (Han gått gå från dem ojart)
Ojort (kort andra o)	Nära, nära ögat (Hä va ba ojort)
Olicklit	Väldigt, hemskt, överväldigande
Olikt (långt betonat o)	Onödigt
Olä, ola	Ordet, orden
Olännt	Dåligt markförhållande
Omasslit	Oätbart, osmakligt
Omatfrisk	Dålig aptit, petig i maten
Omfäres	Far förbi varandra utan att se varandra
Omikring	Vimsig
Onaskeli, onaskelit	Smutsig, oren/smutsigt, orent
Ong, onga	Unge, barn/ungar, barn
Onghopen	Barnaskaran
Onnes, onnesä	Någonting krånglar/krånglade
Oppa	På, ovanpå, uppe på
Oppa båttn	På övervåningen, uppe på vinden
Oppa vinn	Uppe på vinden
Oppi halen	På tok
Oppi öga	För nära vid samtal
Opplegun (betonat e)	Snö som tynger ned träd
Oppnea (betonat e)	Upp och ner, upp och nedvänd
Oppstiltt	Uppfödd
Oppätt	Uppåt i betydelsen uppefter (bäcken)
Oriven, orive (betonat o)	Upprörd, oroad av något man sett eller hört
Ormsnära	Ormslån, kopparormen
Oruvli, oruvlut	Skrymmande
Oskodd	Barfota
Osläjje	Inte slagit än (om slätter)
Oslög	Ohändig, klantig
Ostgnupa	Smakbit vid ystning
Ostäda	Stöka till inomhus
Ostök (betonat o)	Ställa till oreda, störa
Ostökut	Rörigt, ostädat
Otröjen	Otrygg. mörkrädd
Otröjsamt	Ängsligt, otryggt
Otter	Utter

Otterbera	Odon
Otäjje	Inte tagit än
Ovér, överä	Oväder, ovädret
Ovuri	Inte varit än
Ox, oxn, oxa	Tjur, tjuren, tjurarna
Oxromp, oxrompa	Tjursvans, tjursvansen/Oxsvans, oxsvansen

P

Packethållarn	Pakethållaren
Paltn	Palt (Kams på jämtska)
Flatpaltn (öppet a)	Platt palt utan inbakning
Fetpaltn *(fetatärningar)	Rund palt med inbakade talgtärningar*
Fläskpaltn	Rund palt med inbakade fläsktärningar
Pyppelpaltn (Blopaltn)	Rund palt med inbakade njurtärningar Blodpalt)
Paträsk (långt a)	Pauträsk
Penninga	Pengar
Pes, pesn	Djurpenis, djurpenisen på större djur t.ex. tjur
Pickeljöra	Arbete som kräver fingerfärdighet
Picklut	Vekt, skrangligt (om ting)
Pikut	Spetsig, vass
Pilla, pitn	Penis
Pin panna	Ta de sista dropparna ur kaffepannan
Pink	Urin, kiss
Pinka	Urinera, kissa
Pinnfisn	Leksak: Konisk träpinne som låter som fis, när man sprätter iväg den och får den att snurra i luften
Pissluka (långt u)	Gylfen
Pissmarr	Brunstigt eller nervöst sto
Pjasar	Stackare som inte klarar av någonting
Pjöllér, pjöllrä, pjöllrä	Pratar, pratade, pratat (Sägs mest om barns prat)
Pjöllér (substantiv)	Prat (Oviktigt sådant)
Pjöllrutt (är)	Pratar strunt, barnslig, löjlig
Pjött	Lite grann. Mindre mängd av gröt, sylt eller dylikt
Plannboka	Plånboken, börsen
Ploppen	Smörbollor (= en blomma; Trollius...)

Plut, plutä, plutä
Plutmarn
Plyppen
Plåträppen
Plätten
Poa på
Pooparsparrn
Portn (kort o)
Poteli
Pratasprängd

Primuslampa

Priskurántn

Präppsn

Pul, pulä

Pulfäkt

Pustn

Pypplen

På båvis (betonat å)

På de visä

På jäskén

På pickalurven

På pjöttmyra

Pär, pären

Päral (långt ä)

Prutar, prutade, prutat
Prutmån. Läge för att få ned priset
En sorts kaffebröd (Hastbullar)
Rökfånget över eldpallen i skogskojan
Tunnpannkakor
Jobba på i lugn och stadig takt
Pärlugglan
Utrymme mellan fähus och hölada
Plufsig, grov
Pratsjuk

Lampa som användes innan elektriciteten kom
(Se sidan 151)

Postorderkatalogen T ex Åhlen och Holms

Massaved (Ordet propps kommer från engelskans
pitprops = gruvstöttor)

Stoppa, stoppade in något i trångt utrymme
(med våld)

Hantera ovarsamt eller hårdhänt

Blåsbälgen

Njure (som tillagas till mat)

På båda sätten

Med barn (havande)

Med nöd och näppe

Onykter

Sur (på någon eller över något)

Potatis

Redskap för att dra upp potatisrader
(Mandragen plog)

Päranna (långt betonat ä)	Tid för grävning av potatis (potatisupptagning)
Pärbänken	Potatisbänken
Pärgräv	Potatishacka, som man gräver potatis med
Pärkok	Potatiskastrull med potatis
Pärkårn	Potatisblast (I Jämtland säger man pärgräsä)
Pärlannä	Potatislandet
Pärlov	Hade vi i mitten av september (för å gräv pären)
Pärskalar	Potatisskalare
Pärskalä	Potatisskal, potatisskalet
Pärstampa	Potatismos
Pärstannar, pärstannara	Potatisblast, potatisblasten
Pärt (kort ä)	Takspån
Pärthyvel	Maskin för tillverkning av pärt = takspån
Pärtspik	Spik, särsild, för spåntak
Pärttak	Spåntak
Pärtjällarn	Stenkällare för potatis
Pävlut	Svag, vek, orkeslös
Pöll	Skumma (sig) T.ex. när man håller upp öl
Pönt, pönt ne (kort öppet ö)	Söla ner, trasa sönder, skada
Pöntä (öppet ö)	Sölat ner, trasat sönder, skadat
Pös	Andfådd vid ansträngning/Flåsa häftigt
Pösakängero (öppet ö)	Spindel med stor bakkropp innehållande äggkokong

R

Rackarns!	Nog är det väl själva ...
Räckel (sustantiv)	Krångel, trassel, slarv
Rackél, racklä, racklä	Är/var/har varit oförsiktig
Rackelkús	En mixtrare, som håller på med lite av varje
Rackles	Går inte bra, krånglar, misslyckas
Rada	Styra kälke eller sparkstötting
Raka	Senvuxen gran
Rall, rallä, rallä	Skvallrar, skvallrade, skvallrat
Rallhunn	Efterhängsen obunden hund/Man som går med skvaller
Raller (betonat a och e)	Använda rallra (Bakredskap som rullas över ogräddat bröd)
Rallra	Bakredskap som rullas över brödet före gräddning. Ger samma effekt som kruskavel.

Rámmel, rámmä, rámmä	Faller, föll, fallit
Raning	Slätteräng vid bäck, slättermyr
Ráppel (substantiv)	Dålig konstruktion
Rappél, rapplä, rapplä	Grejar, grejade, grejat; håller, höll, hållit på med
Rapplut (är)	Klen konstruktion, opraktisk, går lätt sönder
Rassan (kort a)	Rasande, ursinnig
Rat, ratä (långt a)	Skräp, avfall, avlagda saker
Rathög	Skräphög
Rattåt (betoning på a och å)	Lättillgängligt, nära till hands
Ravel (långt öppet a)	Babbla, prata om ditt och datt (fabulera)
Ravelkus (långt öppet a)	En som tycker om att fabulera och berätta
Ravlut	Skrävlig, skrytsam
Rej	Fara omkring. (ragga?)
Rej te byn	Springa på byn och samla skvaller
Rejér	Stimma, härja, bråka (Onga kunn då rejér)
Rejort (kort betonat o)	Stimmat, härjat, bråkat
Reka	Sitta löst (Om tand t.ex.)
Rekamarn	Glappmån (t ex för axarn stötting och skaklar)
Rekordeli	Ordentlig

Remmitér, remittérä, remmitérä Fantiserar, fantiserade, fantiserat

Rengnspira	Tornsvåla (som egentligen heter tornseglare)
Rengnil (betonat i)	Regnskur
Rest, restä, restä	Plöjer, plöjde, plöjt
Rest, restä, restä nävrä	Skär, skar, skurit björknäver
Rest opp	Skära upp
Restätegen	Plöjd åker
Ríckä	Käpp som håller kaffepanna
Riskäs, riskäsa (långt bet ä)	Rishög, rishögen

Risselslean

Risselsläde för persontransport vintertid

Rissmorning	Homeopatiskt medel mot engelska sjukan
Risä (långt betonat i)	Engelska sjukan (rakitis)
Rit	Rits, streck
Ritval	Den som står och hänger utan att göra någon nytta
Ritä (långt i)	Skranglig liten byggnad
Ro, ron	Vrå, vrån (eller hörn, hörnet)
Ron (långt o)	Råeggen (Ja jett bryn kniven sä ja få bort ron)
Ronk	Skjuta fram och tillbaka
Romp, rompa	Svans, svansen. Eller slutrensning vid flottning
Rompdragä	Obefintlig anordning, som man lurade oerfarna att hämta
Rompjola	Del av hästsele som fästs runt svansroten
Romptangen	Svansens infästning
Rómsén	Långa slanor. Underlag för diverse göromål
Rop, rofft, rofft	Ropar ropade ropat
Roska	Rost
Roskut	Rostig
Rugu, rugun	Sårskorpa, sårskorpan
Runå (betonat å)	Rodna
Rusk	Inte riktigt klok (Ä du alldeles rusk? Rusk = Rysk) Kom nog efter 1809 då Ryssland tog Finland ifrån oss
Rust	Se till... Ex: Rust in je ba! = Se till att komma in nu! Rust je borti annörja! = Se till att ta er ur vägen nu!
Rust sä, rustä sä	Skaffa sig, skaffade sig
Ruv (långt u)	Ser ut att vara, verkar vara
Ruvlätt (svagt v)	Rödkindad
Rytch/rytchä	Rycka, rycker/ ryckte
Ryp	Ripa
Ryptjäling, ryptjälinga	Riphöna, riphönan
Rypkäll, rypkälln	Riptupp, riptuppen
Rå	Utväg (No val hä väl nan rå = Det ska nog ordna sig)
Rå int ve	Orkar inte
Rå ve, rådd ve, rådd ve	Orkar, orkade, orkat
Råblakasalting	Hårding, tuffing
Råkes	Träffas

Rål, rålä, rålä	Skriker, skrek, skrikit; vråla, vrålade, vrålat
Råm, råmä, råmä	Gråter, grät, gråtit
Råm	Koljud
Rånen (långt å)	Markfukt (Efter mycket regnande eller på senhösten)
Räddlivä	Väldigt försiktig, feg
Ränn ihop	Dra samman, krympa
Ränn (på sjiden)	Åka skidor
Rännsjitr	Diarré
Ränt, hä ränt	Arbetet går undan med tillfredsställande resultat
Ränt ihop	Dragit samman, krympt
Ränntjappa	Skidstavar
Räppen (kort betonat ä)	Rökfånget ovanför eldpallen i en skogskoja
Rättch fålen	Spåra djur eller människa
Rättch, rättchä, rättchä	Galopperar, galopperade, galopperat (Hästn rättch)
Rättches, rättchäsä, rättchäsä	Sträcker, sträckte, sträckt på sig (häftigt)
Rättchnagel	Användes vid skinnberedning (skrapa)
Röbbtåska	Padda
Röckt	Rökte
Rögan (öppet ö)	Råge
Röj, röja	Tjäderhöna, tjäderhönan
Römpel	Hästföl på tillväxt
Röna (opp)	Växa, gro snabbt
Rönnbärstjyven	Sidensvansen
Rönntinnpinna	Torkade rönnpinnar. Avändes till räfspinnar
Röstä	Taknocken
S	
Sakerlåa	Låda med "bra att ha-grejer". Ex: Lim, solution, ringavtagare, lagningslappar
Saktäsä, klocka saktäsä	Klockan saktade sig
Saln	Finrummet, som inte användes till vardags
Sammaless	Likadant
Samn å, samnä å, samnä å	Somnar, somnade, somnat

Sank ihop

Samla ihop

Sannsticka

Trästicka (ungefär 30 cm) med sandytager
För skärpning av liar

Saxsolva

Ladusvala

Schalur

Hängig

Schansér

Försämras, blekna, vissna

Schapper

Gå sönder, sluta fungera

Scheka

Glappa, fattas, saknas (Nu scheka hä ba lite grann)

Schekamarn (bet. e, a)

Rörelsemån (T.ex. i skacklar och stötting)

Scher

Skygg

Schin. Hur schin hä?

Verkar vara. Hur ser det ut? Hur verkar det?

Schir, schira

Skata, skatan

Schirbo

Skatbo

Schlipa

Mun, läppar (Gäller i första hand häst)

Schuckli

Sjuklig

Schvegan

Mjuk vidja som man tog om en höbunt

för att lättare kunna bära den

Schöle, schörd, schörd
(kort ö i schörd)

Sköljer, sköljde, skjöljt

Séa

Utsädet

Seckel (betonat första e)

Saliv, dregel

Seckél, secklä, secklä	Dreglar, dreglade, dreglat
Seglivu	Blir ej lätt sjuk, lever länge
Sek	Sinka, fördröja (Sek mä int, ja ha ju bråttomt)
Sekale (betonat e)	Långsamt arbetande
Sekames	Långsam, slö person
Sekasamt	Långsamt, långtråkigt, tradigt
Sekut	Långsam, saktfärdig
Selapinn	Metallpinne. Används för att fästa skackeln vid selen
Sell (pl. sella)	Lugnvatten mellan två forsar

Selskre (betonat första e) Luskung = En samling larver som i stor klump sakta färdas framåt

Selukroken	Selens båge med bl.a. öglor för tömmarna
Senadrag	Kramp
Senappen	Senap
Senbär (långt betonat (e ä)	Ko som kalvar på våren

Separatn

Separatorn

Med denna separeras grädden från mjölken. Grädden kommer ut i ett rör och skummjölken i det andra

Se ett inslag på youtube som visar separatorn i användning med nymjölkat i ladugårdsmiljö

<http://youtu.be/ISHx2GckGdQ>

Separerämjölka	Skummjölken
Sésela	Gulärla
Sesspären, sättpären	Potatis som får förgro inomhus innan den ska sättas
Si	Se
Si, sia, sien	Sida, sidan, sidor/sidorna

Sillbåx	Saltsill, norsk, i plåthinkar 5 kg såldes in på 1950-talet
---------	--

Si åt	Se efter
Sibena (långt i)	Revbenen
Sider (betonat e)	Bryta ihop, kollapsa
Simm, sam, summi	Simmar, simmade, simmat (långt öppet a i sam)
Sinnt	Arg, irriterad
Sirappen	Sirap
Sisselsjitr	Gulsparven
Sittän	Sittande
Sjéa, sjéen	Skeden, skedarna
Sjeka	Sätta upp nät på tork
Sjel	Rymdmått (fyrkantigt) 18,4 liter
Sjerun	Skära som användes för lövtäkt
Sjeva	Vindar, är vint (Framjulä på cykeln sjeva)
Sjitti	Skitit
Sjiöla (betonat i)	Skidbindning. Öglor av läder
Sjukvartslí (7/4 arn)	Lie för myrslätter. 7/4 aln = 104 cm (7*14,85 = 103,95 cm)
Sjunk, sjunkä, sjunkä	Sjunker, sjönk, sjunkit
Sjut, sköt, skutte	Skjuter, sköt, skjutit (sköt och skutte med k-ljud)
Sjylle fästmöa 25 öre	Har gylfen öppen
Sjynn, sjynnä, sjynnä sä	Skyndar sig, har bråttom/skyndade sig, hade bråttom/skyndat sig, haft bråttom
Sjyr, sjyra (långt betonat y)	Skåra, spricka/skåran, sprickan
Själjes, sjärdes, sjärdes	Grimaserar, grimaserade, grimaserat
Själlmut	Skälmaktig
Självestn	Djävulen
Sjär, skär, (öppet ä) skure	Skär, skar, skurit (infinitivform: sjära)
Sjölanna	Skördetid för säd
Sjölven	Själ
Sjöt ihop	Skarva ihop
Skackel-ill	Häst som är svår att få in i skacklarna är skackel-ill
Skackeltre	Låsträ mellan skackel och kälke (bock)
Skackeltugun, tugun	Kopplingsögla i skacklar. Fästs i kördon. T.ex. stötting
Skacker (betoning a och e)	Skaka, vibrera

Skackerhänt
Skackra
Skaffa

Darrhänt
Parkinsons sjukdom
Äta matsäck i skogen (skogsarbetare)

Skadli

Skadlig, för fin för att användas till vardags
(Exempel: Den där klänninga ä skadli å ha nu)

Skagrut, skackrut
Skalln
Skalma (kort öppet a)
Skaran
Skek, skekä, skeckt
Skeka
Sko på sä (mä, dä, je)
Sko å sä (mä, dä, je)
Skofälen
Skogsonn (betoning båda o)
Skogsschira

Skakande, darrande
Huvudet
Bokpärmar, glasögonbågar
Skare, skaren
Skakar, skakade, skakat
Skaka om (Ja skeka om han riktigt)
Ta på sig skorna
Ta av sig skorna
Skospår
Vresig, argsint pga det hårda skogsarbetet
Nötskrika

Skohöhäckla

och skohökammen användes vid framställning av skohö

I lådan (lämnad till AC museum av H Kärrman) finns skohö framställt av Johan Söderlund, Finnäs, Pauträsk.

Nedan, till höger. skohö som Viola fick av sin far Johan när han slutade med skohö

skohökam

skohöflätor

Skolér
Skolong, skolonga

Näsvist utfråga någon
Skolbarn, skolbarnen

Skolstut	Lärarynnas make
Skoslarven	Fotlappar (I stället för strumpor)
Skosnyta	Tåhatta
Skóva	När det bränner fast, blir det skóva i t.ex. en gryta
Skrabbslått	Att slå ej odlat område med lie
Skrabbä	Hö som slogs i diken och runt hus
Skramboling	Skurk
Skrata (långt a)	Jaga bort, skrämna något, mest fåglar och djur
Skrattabbarn	Vattensalamander (mindre)
Skre, skredd, skredd	Rensar, sorterar/rensade, sorterade/ rensat, sorterat
Skren, skrenä, skrent	Halkar, kanar/halkade, kanade/halkat, kanat
Skrenablemmen	= Flatvattuskon = Blisterpunga. Hemsydda kängor av kohud med slät undersida utan klack
Skrépen	Tunn isig skare
Skri	Rör sig långsamt, glider sakta (Hä ä just sä pass hä skri)
Skrin, skrint	Mager, magert (Om jordmån, växtlighet mm)
Skryfft	Odrygt
Skryp	Odryg
Skrål, skrålä	Skriker/skränar; skrek/skränade
Skrättja	Småskrake
Skrävlen	Fötter, på en människa
Skrävlut	Skrytsam
Skrömta	Spöken
Skrövli, skrövlut	Skrynklig, rynkig
Sku (kort betonat u)	Skulle
Sku ha gutte	Skulle ha varit tvungen
Sku tro, Ja sku tro ...	Gissar = Jag skulle tro, jag gissar att ...
Skullren	Höloftet
Skur	Leka, nojsa
Skurlov	Lov i februari för att skolan skulle storstädas. Sportlov kallades det inte i våra trakter på 1940 - och 1950-talen

Skursjuk	Leksugen
Skutte	Skjutit
Skvakatrast	Björktrast
Skvala	Porla
Skvalplock, skvalplockä, skvalplocka	Ett runt trälock som lades på mjölkytan i en träsplan när man skulle bära mjölk från fäboden (För att minska risken att spilla)
Skvink, skvinkä, skvinkä	Spiller/spillde/spillt ut (Om man bär hinken oförsiktigt kunn man skvink ut vattn)
Skvittér, skvitträ, skvitträ	Stänker, stänkte, stänkt
Skvonk, skvonkä, skvonkä	Skvalpar, skvalpade, skvalpade
Skväle	Gapa, skrika (Va skväle du för din gaphals)
Skvättn	Lättskrämd
Skäff, skäffa, skäffa sä	Skaffar sig, skaffade sig, skaffat sig
Skäft (yxa, spadan ...)	Sätta skäft på (yxan spaden ...)
Skärv	Överdriva, ljuga
Skärven	Skarvsjöby
Sköpa	Ysterst springa (om boskap)
Skörv, skörven, skörva	Skalbagge, skalbaggen, skalbaggarna
Sköttn	Båttoften (sittbrädan)
Sköttstäl	Justera siktet på gevär
Slä, slo, slä	Slår, slog, slagit
Slä, slo, slä ihäl	Slår, slog, slagit ihäl
Slä, slo, slä lakan	Klubbar klubbade, klubbat lake
Slä, slo, slä skrabbä	Slår, slog, slagit svåråtkomliga ställen med lie
Sladdertaska	Skvallerkärring
Sladdn	Väghyvel. Primitiv, hästdragen
Sladdn, rompa	Sista stockarna för året i flottningen
Slafat	Oordentlig person
Slaktarkokä	Köttbit som slaktaren fick
Slanen	Styrstockar i basväg
Slarva (betonat första a)	Disktrasa
Slarven (betonat e)	Trasor, både om tyg och trasiga ting
Slarvut	Trasig, trasigt
Slasaakti, slasut	Benägen att vara slarvig i arbete, klädsel mm
Slasadelut	Oordentlig, oordentligt
Slasaforen	Slarvig i arbete, klädsel m m.

Slasalännä	Vått småbuskigt landskap
Slasakus	Slamsig person
Slasarn	Stormhatt (vild)
Slaskhinken, grishinken	Hink för köksavfall
Slaskhögen	Dit slängde man det som inte kunde brännas eller återanvändas. (Väldigt lite slängdes före 60-talet)
Slaskkäsa	Komposthögen
Slea, slean, slea	Släde, släden, slädarna
Slek, sleka (långt e)	Slicka
Sleksten	Saltsten (läggs ut av jaktlag till älgar)
Sleptjäpp	Rund käpp. Ungefär 25 cm. Avsmalnande från mitten. Tävling: Vem tappar taget? Vanlig i skogskojor förr.
Slink	Halta, linka
Slip, slifft, slifft	Slipar, slipade, slipat
Slikt	Liknande
Slirä (betonat i)	Knivslidan
Slotik	Tik som löper
Slåcken	Slockna
Slåttanna	Slåttertid
Släjjes	Slagits
Slängder	Kan det mesta. Klarar sig alltid
Slängtall	Lång tall. Kvistfri, utom en krona högst upp
Slämmt, slämntä, slämntä	Uttryck om dörr som står och slår i blåsten Slår, slog, slagit (Exempel: Döra stå å slämmt)
Slämmt te döra	Slå igen dörren hårt
Slätköpp	Kaffe utan kaffebröd
Slög	Händig
Slög	Ovass (Exempel: Kniven ä slög)
Smaka (starkt)	Dricka sprit (Ha du smaka? = Har du druckit sprit?)
Smangn, smangnä, smangnä	Minskar, minskade, minskat (i storlek)
Smeder	Mindre (till växten)
Smeder å smeder	Mindre och mindre
Smorning / smorninga	Skofett, salva / skofettet, salvan
Småfjaskut	Barnslig, naiv

Smäll, small, smulli	Smäller, smällde, smällt
Smöre, smörrd, smörrd	Smörjer, smorde, smort
Smärtingsko	Tygsko med gummisula. Vanlig gymnastisko på 1940 - och 1950-talen
Smörbrunn, smörbrunnä	En smörklick i en urgröpfung i gröten på en tallrik (Till vetemjölsgrot. Förekommer också till palt)
Snarkvarna	Näsan
Snarn	Snoret
Snarut	Snorig
Snattermyr	Hjortronmyr
Snattersylta	Hjortronsylt
Snattren	Hjortron
Snear, på snean	Onykter
Snegel	Titta i smyg
Snes, snesn (betonat e)	Påle, pålen kornkärven sätts på
Sni, snidd	Iskall vind (I dag sni hä kallt)
Snick	Snickra
Snipp iväg	Snabbt ge sig iväg t.ex. till grannen
Sniver (långt betonat i)	Kasta flat sten från sidan med skruv (kasta smörgås)
Sno, snodd, snodd	Vänder om, vände om, vänt om
Snus, snusä, snusä	Luktar, luktade, luktat
Snuster, snusträ	Sniffar, sniffade (lukta försiktigt på)
Snålvattnä rinn	Det vattnas i munnen
Snåläs, snåläsä	Vara sugen på, var sugen på
Snårdä	Snålheten (snålhet)
Snäll	Snabb
Snälla (kort betonat ä)	Rulle på spinnrocken, där den spunna tråden samlas upp
Snällpissarstövlen (slutet ö)	Stövlar (gamla) med avklippta skaft, stående innanför dörren i skogskojan (snabbpissarstövlar)
Snällsnodd	Kvick i vändningen
Snärpa	När frosten just kommit
Snög, snögä, snögä	Snöar, snöade, snöat
Snöjven	Lindrigt kraftuttryck ("pingstvänssvordom")

Snöp, snöfft, snöfft	Snöper, snöpte, snöpt
Snöring (betoning ö och i)	Ring runt månen som förebådar snö
Snör, snörd, snört (iväg)	Kastar, kastade, kastat (öppet ö i imperfekt och supinum)
Snörp, snörpä, snörpä	Drar ihop, drog ihop, dragit ihop (öppet ö)
Snört (öppet ö)	Bortkastat, slängt
Snöv	Kal
Snövklippt	Snaggad, kortklippt
Sockenjon	Socialfall
Solsteka	Solgasset
Som lusa på tjerusticka	Mycket långsamt
Sommarlagårn	Ladugård vid skgsbrynet. Användes sommartid då korna dagtid vallades i "jetarskogen" skogsområdet där vallpojkar "jetara" vallade kor från flera sommarladugårdar.
Sommarlagårstå, fätå	Fägata: Drivningsväg för boskap mellan ladugårdar och sommarladugårdar/betesmark
Som rätttest	Genaste vägen, raka spåret
Sopen (långt o)	Mjölborste, vid bakning, räv- eller hundsvans
Sparkar, -n, -ara	Sparkstötting, parkstöttingen, sparkstöttingarna
Sparrn	Samlingsnamn för småfåglar
Spegläs, spegläsä	Speglas, speglades
Spett	Lite. Väl lite. I minsta laget
Halvspett	Rätt så lite
Vällspett	Väldigt lite
Spett om	Ont om (t.ex. pengar)
"Spiskroka" Se bild sid 28	Skridskor. Fram till 1950-talet. Liknade spiskrok
Spittitjea, jétyppa	Talltita
Spit-uv	Upptågsmakare, en som hittar på allt möjligt
Sprutn	Diarré
Sprättskörv, knäppskörv	Snytbagge eller skalbagge i familjen knäppare
Sprättsjitr	Pruttigt bajs
Spänningen	Rovfåglar, hökar med flera
Spärr, spärrä, spärrä	Glor, glodde, glott (Envist glo. stirra)
Spöckt, hä ä spöckt	(Det är) som förgjort

Spönn, spönnat, spönnat	Sparkar, sparkade, sparkat
Spönnas	Sparkas
Spönnatag	Spjärntag, med fötterna
Sta (öppet a)	Istadig, stillastående
Stada	Stycka, plocka isär
Stadun (betonat a och u)	Kanten på ett skogshygge, eller den som, vid hyggesrensning, i arbetslaget håller ena kanten (riktkarl)
Stalp, stalpä, stalpä	Ramlar, ramlade, ramlat/tippa, tippade, tippat
Starn, starn å (öppet a)	Stanna
Starnä, starnä å	Stannade
Startn, startnä *	Stelna, stelnade (om t.ex. flott) *kort öppet a
Starves å	Stelna till (av rädsla)
Statara	Länstrafikgrupper som gjorde fordons- och hastighetskoll. Fram till 1965 fanns både kommunal och statlig polis. 1965 tog staten över även den kommunala polisen.
Stavarn	Hink att mjölka i (Ursprungligen träspann)
Stegan	Stegen
Stenbitn	Forell, bäcköring
Stendrög	Hästsläpa, som användes för att köra bort större stenar vid nyodling
Stenfjera (stenfjerun)	Stenig strandkant
Stenhaver	Stort stenröse (stenskravel)
Stenskravel (öppet a)	Ett väldigt stenigt område
Stensmättja	Stenskvätta
Stern, sternä	Används som uttryck för att ett djur självdör
Sterngåli, gåli stern	Döfärdig
Stickbusk	Vägruska

Stickhalgräsä (svagt h) **Linnea (Stickhaltgräsä i Lycksele)**
Till stickhaltgräs ges från Pauträsk i Stensele receptet: "Linnean koktes till tjock lag (ex. 10 l vatten med linnea koktes till ca 1 l). Smordes på kroppsdelen mot värk.
(Saxat ur DAUM-KATTA, VÅRBLAD FRÅN DIALEKT – OCH FOLKMINNESARKIVET I UMEÅ 1998)

Stig ått dä! Flytta på dig! Stig åt sidan! (Sägs i första hand till djur)

Still kräka	Utfodra kreaturen
Stinges	Stångas
Stom, stommen, stomma	Stubbe, stubben, stubbarna
Stommbrytar	Stubbrytare
Stommel stommlä, stommla	Stor rund och hög burk (plåtburk)
Stoorn	Den stora/e
Storbjudd	Trögbjuden (Lite stor på sig)
Storhopen	Majoriteteten
Storkär (långt betonat ä)	En som tror sig vara förmer än andra (storkarl)
Strannstritja	Drillsnäppa
Streglut	Glest (om skog)
Strisäck	Jutesäck
Stritt (vattnet är)	Vattnet rinner snabbt, men forsar inte
Strucka	Där strömmen är så stark att det krävs en van roddare för att orka ro motströms
Strungn, strungnä	Tappar/tappade luften. Får/fick i vrångstrupen
Struphämtar	Mjölkhämtare som smalnar av upptill
Stup, stöp, stuppe åskall	Ramlar, ramlade, ramlat (häftigt) framstupa
Stutn	Kvanne (Växer på myrar)
Styffft	Drygt, lite mer än
Stygg	Ful
Stylä	Fågelstjärten
Styngen	Bröstsmärta
Ståen, vart ståen	Blev stående, i betydelsen kunde inte ta sig vidare
Stäl, stal*, stuli	Stjäl, stal, stulit *(Öppet a i stal) infinitiv: stäla
Stärt (kort ä)	Starkt i betydelsen kryddstarkt, beskt eller dylikt
Stö på	Tar på krafterna. Hä stö på = Det tar på krafterna
Stömmel	Svans (på gris, får, get)
Stöp	Degen som står och jäser i degträget inför baket
Stöp, stöfft, stöfft	Stöper, stöpte, stöpt (om att sätta deg)
Stöpa (långt ö)	Vatten som kommer upp mellan kärnisen och snön och fryser till
Stöppelbent	Stelbent, ovig

Stöppelfött
Stöppsolva

Är en person med gångsvårigheter
Hussvala

Stöpspöjva, stöpspadan

Stor degspade. Mer än en meter lång. Hörde ihop med "stöptrågå"

Stöptrågå (Från Kåddis)

Degträget (Nedan anges detta trågs mått i millimeter)

Längd 1120; bredd 530; höjd 220 djup 200

Störnkråka

Spillkråka

Störn, störnä, störnä

Stönar, stönade, stönat

Störut

Obeslutsam, saktfärdig

Stöttingen/båcken

Främre kälken vid timmerkörning

Suda (långt u)

Båtkanten

Suggd

Sög

Sullerä (betonat u)

Sullädet

Sunn

Sönder. Trasig

Sunnaverä

Sydlig vind

Sup

Dricka sprit

Sur

Blöt, våt (Hä hängt surklea över spisen)

Surann

Dålig andedräkt

Surk, surken

Kälke med breda medar som bruschlare drog fram timmer med till stickvägen eller basvägen

Surven (bet. u och e)

Ved som är fuktig/inte torkad (bet. u och e)

Surven (kort betonat u)

Allt, alla, "rubbet"

Svagli

Orkeslös, inte så stark

Sursnön (öppet långt ö)

Blötsnö, kramsnö

Svalbacksfull
(flottaruttryck)

Vårfloden har fyllt flottningsbäcken, så att vattnet når upp till grässvålen (svarn eller svaln)

Svammél, svamlä, svamlä
Svammel (betonat a)

Pratar, pratade, pratat strunt
Struntprat

Svammelkus

Pratar en massa utan att ha något vettigt att säga

Svansn (timmersvansn) Timmersvansen

Såg som användes av timmerhuggarna. Började fasas ut på 1950-talet av motorsågen

Svarn (svaln)

Svål, översta lagret på en gräsmatta (grässvarn)

Svarv

Vinden vänder i olika riktningar "hä svarv"

Svarvä (betonat a)

Hö som korna lämnat i krubban

Svenan: Hä lukt svenan

Det luktar bränt/vidbränt

Svi, svidd, svidd

Svider, sved svidit

Sviarn

Svidknot (Svidjom på jämtländska)

Svibanna

Svedda band av smågranar till gärdesgårdar

Svimm å

Svimma

Svines

Uppträda oaktsamt, slarva

Svinut

Slarvig, ovårdad

Sväre, svor, svure

Svär, svor, svurit

Svöle, svördd, svördd *

Sväljer, svalde, svalt *(öppet ö)

Svördd ne

Svalde

Sylfäll bjärka

Fälls vid lövsprickning. Växande löv drar ur vatten. Kvistas och kapas på hösten. Körs hem, sågas, klyvs

Syllringen (betonat y)

Första stockvarvet i timmerhus

Sylta

Sylt, sylten

Syna (långt betonat y)

Ansiktet

Sytar, bånsytar

Barnskötare, barnvakt

Så

Träbalja

Såt

Springa (i golv t.ex.)

Sä

Så

Sä gött som...

Nästan (Han ä sä gött som döv = Han är nästan döv)

Sä pass!

Det var värst! Det var mer/värre än jag trodde!

Sådåsa

Sådärja

Säle (betonat ä)

Sälja, säljer

Sälestol

Yvig sälgbuske

Sämmer

Sämre

Sänkä

Sinkade, hindrade

Sänna	Så här (Används också för att säga att det är mycket av något. T.ex. Hä va sänna my sä ja kunne int va ut)
Sätt pären, sättä pären	Sätter potatis, satte potatis
Sätt vä	Föda upp (Den här kalven ska ve sätt vä)
Sö (långt ö)	Sjuda (koka)
Söda (långt ö)	Köttspad och potatisspad. (Grund för grismat)
Söersti	Längst söderut
Sögabit	Något att stilla den värsta hungern med
Söll	Slamsa med vatten
Sölut	Senfärdig
Sönksten	Sten, fäst i ett rep för att ankra båten vid mete
Sönnstraff	Oangenämt arbete, eller person
Söom	Söder om
Söomsjöara	Pauträskborna kallade finnäsarna detta
Söomsjön (långt ö i sjön)	På södra sidan av sjön
Söpp, söppen	Svamp, svampen
Söre (verb)	Sörja
Sörpa	Röra, blandning till djur. Ex. grissörpa
Sörrhommel	Svamlig person
Sörrkus	Svamlig man, pratmakare
Sörsia	Södra sidan
Sötakus	Slöfock
Sötmjölka	Oskummad mjölk
Söv sövvd, sövvd *	Sover, sov, sovit *(öppet ö)
Sövel, sövlä	Kött eller fisk i maträtt
Söätt	Söderut
Sööver (betoning första ö)	Söderöver (Södra Sverig

T

Ta, to, täjje	Tar, tog, tagit
Ta, to, täjje ihäl	Dödar, dödade, dödat
Ta sä	Förbättras (T.ex. om eld som börjar brinna bättre)
Ta å nennes	Väljer ej, tar det som ges
Tack	Tacka, fårhona
Tacka för hä!	Självklart, självfallet
Tackel å	Försvagas
Tagut	Framåt, driftig
Talltull, talltulla	Talltopp, talltoppar
Tann, tanna, tännren	Tand, tanden, tänderna

Tappå hänn, brinn, gå ... Tappå gamles Tappå si (Nu få/ska vi)	Börjar. I betydelsen: Börjar hända, brinna, gå ... Börja åldras Börja se (hur någonting går, utvecklas, artar sig)
Tappå va slut (Hä) Tappå val	Håller på att ta slut Börjar bli
Te (kort e)	I (Exempel: Sla mjölka te hinken = Slå mjölken i hinken)
Tegas Ten, tennt, tennt Ten på, tennt på, tennt på Tett	Föraning (Hä tegas folkä) Tänd! /Tänder, tände tänt (långt e i ten) Tänder på, tände på, tänt på Tät, tätt. Täppt
Tettn	Tettn (tätfil) Lite långfil i mjölk för att göra ny långfil. Har man inte själv, och inte kan få av en granne, får man gå ut i skogen och leta tätört (Pinguicula vulgaris)
Tevun Ti Tilleto Tilten Timmerdoninga Timmerkusn (skalbagge) Tin (långt i) Tin, tinä, tinä Tina Tissn, tissen Tissong Tjalablommen Tjalaknul (av frusen stek) Tjalaknulen Tjalan Tjarvipå Tjasa Tjask, tjaskä, tjaskä Tjasutt Tjava	Stark dålig lukt I (Han fick ti sä nalta mat = Han fick i sig lite mat) Person som är ovanligt långsam, trög och tafatt Plogfårer Två sammankopplade kälkar för timmertransport Timmerman (Acanthocinus aedilis fam. långhorningar) Tiden Tinar, tinade, tinat Förrådskärl för förvaring av matvaror Kvinnobröstet, kvinnobrösten Dibarn Kabbeleka Tjälknöl, i ugn 65 - 70 grader i minst 12 timmar Köldknölar orsakade av förfrysning Tjälen Gå mödosamt Gå sakta, släpandes. "Dra benen efter sig" Klafsar, klafsade, klafsat Långsam i arbetet Trampa, gå (i t.ex. snö)

Tjeka fast	Suger fast t.ex. i lera
Tjen, tjenn, tjennt	Tjänar, tjänade, tjänat (pengar)
Tjen, tjennt, tjennt till	Tjänar, tjänade, tjänat till (Va ska hä tjen till? = Vad ska det vara bra för?)
Tjenli	Lämplig, passande
Tjennlitt ått dä!	Rätt åt dig! / Där fick du!
Tjerugäddn	Tjärved i stubbar och träd. Torr tjärig tall
Tjerun	Tjära
Tjeruven (bet. andra e)	Tjärveden
Tjesn	Kalvens löpmage, användes som ostlöpe
Tjesut (ä tjesut)	Har svårt att bestämma sig, härmar
Tjetas	Kittlas
Tjettn	Kätten (Avbalkning i ladugården för grisar, får etc.)
Tjick, tjicken	Spene, spenar
Tjickren	Små mjöklumpar i välling eller gröt
Tjickun	Blöt lera
Tjik, tjikä, tjikä	Tittar, kikar/tittade, kikade/tittat, kikat
Tjippskodd	Utan strumpor i skorna. Eller skor som glappar
Tjittetje, tjittetje	Spefullyt uttryck (från barn) till lagmotståndare
Tjockmjölka, filä	Långfil
Tjoller	Strunt, svammel
Tjuflip (långt betonat i)	Gråsparv
Tjufritt	Fredad plats vid jagande lekar
Tjuk ne sä, tjukä ne sä	Hukar sig, hukade sig

Tjuka, hästklocka

Ko har koskälla av plåt. Häst har tjuka av malm

Tjures	Trilskas
Tjurdda	Tjurighet, envishet (i renä tjurdda)
Tjurut	Tjurig
Tjyvsletta	Helt kalt
Tjyvut	Tjuvaktig
Tjå dä!	Lugna dig! Du får ha tålamod

Tjädje, tjädja, tjädjén	Kedja, kedjan, kedjorna
Tjäderivin	Tjäderspel
Tjägelryva	Korsnäbb
Tjäglen	Kottar
Tjällarluka (bet. långt u)	Lucka i köksgolvet till källaren
Tjällkusn	Elakt väsen som påstods hålla till i brunnar
Tjängskobanna	Band för att knyta åt skoskaften för att inte få in snö i skorna
Tjänn	Tjärn
Tjänn verä borta ex haran	Få vittring på t ex haren
Tjäril, tjärilä, tjärila	Kärl, kärlet, kärlen
Tjäringa	Hustrun
Tjäringfis	Röksvamp
Tjäringhalka	Nysnö på is. Då blir det "tjäringhalka"
Tjäringknut	Knut som lätt går upp
Tjöjes	Kväljas, närpå kräkas
Tjöp, tjöfft, tjöfft	Köper, köpte, köpt
Tjör, tjört tommom	Kör, körde utan lass
Tjörrmut	Grinig, tjurig, vrång
Tjörv	Outredd härva, trassel
Tjörvés	Trassla till sig, trassla in sig, vara oredig
Tjörvut	Hoptrasslat
Tjöttrut	Oordnat, hopblandat
To sä int (om eld)	Slocknade (tog sig inte)
Toffäl (o uttalas o)	Torde väl (Hä toffäl ha gått = Det torde väl ha gått)
Tokes, tokesä	Skojar, skojade
Tokforen	Dumheter
Toklägg	Få någon att framstå som dum eller tokig
Tokskall	Tok, idiot (skällsord)
Tokut	Tokig
Tolta. Samiskt namn på	Älgkål (Torta Cicerbita alpina)
Tommel, tommlä, tommlä	Rullar/rullade/rullat runt (Gäller häst)
Tommom	Tomhänt, utan last
Toppå, to på	Började (Hä toppå blås = Det började blåsa)
Tranuéla	Sädesärla
Tríblada (långt betonat i)	Vattenklöver
Trill (ikull)	Snurra, ramla (Trill ikull = Ramla)
Trudjen (långt u)	Snöskor

Trudjetjätta	Skidstav
Trågstol	Ställning för mjölktråg
Trälj, träljen, trälja	Att binda korna med. Har kon om halsen
Trätt, trättä, trättä	Skäller, skällde, skällt på någon
Tröbbskall	En som har svårt för att fatta, obegåvad
Trödd	Stukad fot eller handled
Tröjen, otröjen	Trivs, otrivs
Tröstarn	Nappen

Tugun, skackeltugun	Kopplingsögla i skacklar. Fästs i kördon. T.ex. stötting
---------------------	---

Tulla	Vagga
Tulln	Toppändan på ett träd som avverkats
Tummar, tummarn	Virkesmätare, virkesmätaren

Tunnbrö	Tunnbröd, hårt, av kornmjöl, bakades förr av ojäst deg.
---------	--

Túres, túresä	Lyckas, lyckades
Tuttn	Nappen
Tvagan, tvagan	Diskborste av granris eller kråkbärsris

Tvarun	Grötvisp av trä
--------	-----------------

Tvetn (twetn)	Flisor av ved
Tvill	Snurra, vrida, tvinna
Tviller, tvillrutt	Villrådig, obetsamt
Tvintn (twintn)	Bofinken
Tvisjöt	Höhässja med tre hässjestörrar
Tväretrut (betonat e)	Tvärilsken
Tvärsno	Vända tvärt
Tvärsnodd	Lättvänd /om t ex bil
Ty, härvtv	Räfsskaft
Tyckmycken	Lättstött, kräsen

Tyllen	Rullar av kardad ull
Tyta	Pipen på t.ex. en kaffepanna
Tå	Inhägnad kostig
Tåmtebrus	Fuskläsk. Pulverbrev i ett glas vatten. Fanns in på 1950-talet
Tåp, tåpä, tåpä	Sträcker/sträckte/sräckt sig efter något
Tåpptittar	Förman i skogen
Tåska	Groda
Tåskpilla, tåskpillen	Grodyngel, grodynglen
Tåster, hä tåster (bet å)	Gnistrar från brasa
Tått, tåtte, tåttä	Trycker, tryckte, tryckt (Lätt tryckning)
Tåjput	Ohågad att äta, har dålig aptit
Tåjje på sä	Tagit på sig
Tåjje å sä	Tagit av sig
Tåle, tårdd, tårdd	Täljer, täljde, täljt
Tämning	Ettårig häst
Tännren	Tänderna
Tåttomt	Ofta
Tö (kort öppet ö)	Torde, tycks, måste (Du tö fäll unner = Du torde väl undra)
Töcke	Sådant
Töcke barnsliforen	Sådana barnsligheter
Töckedänna, töcke där	Sånt där
Töckehänna, töcke här	Sånt här
Törk, törkä	Torka, torkat
Töfäll (presens)	Tör väl (gammal presensform) (Töffel gå = Torde väl gå)
Töffäll hä	Kanske det
Töfäll jetta	Måste nog
Töreln	Stöten i smörkärnan
Törrjädä	Torkad gädä
Törrveknarrn	Hackspetten
Tösut	Senfärdig

U

Unnalannä	Nedförsluttnig
Unnaverä	Medvind
Unnerrätt	Förklara, beskriva
Urmännes	Apa sig, spela apa
Utanskrifta	Text på etikett eller på emballage
Utarne	Utanpå
Utböling	Person från annan ort
Utför (långt betonat ö)	I vägen, till hinders (Flytt på dä, du ä utför!)
Utfött	Går med fötterna vinklade utåt
Utlevanes	Gammal. Inte längre någonting att ha
Ut å rall	Fara omkring
Utätt	Längs efter, längs med
Uvut	Full i sjutton

V

Va (ska va)	Vara (ska vara)
(Ä, va, vu, ska va)	(Är, var, varit, ska vara)
Va, vu (vure)	Var, varit
Vo (konjunktivform)	Vore (Exempel: Om ja vo statsminister = Om jag vore statsminister)
Vafför	Varför
Vaint sä	Kunde inte
Vájä	Barns småprat
Val, vart*, vurti	Blir, blev, blivit *(kort öppet a i vart)
Val, vart, vurte å ve	Blir, blev, blivit av med
Valn	Skräp, skrot
Vanes (betonat a)	Våndas, gruva sig
Vann	Åkersork
Varddasklea	Vardagskläderna
Vareviga en	Samtliga
Varmtakä	Innertaket
Varn - ovarn	Van- ovan
Vart sta (öppet a i sta)	Blev stående
Vart vis	Fick syn på, fick se, såg
Várna (á = kort öppet a)	Varifrån
Vasch	Var, vart (Både riktning och befintlighet)

Vasch ha du/je vu?
Vasch nagescht?
Va sä (kort öppet a)
Va vä (kort öppet a)
Vattuflon
Vattulok, -a, -en
Vatturännt
Vattuså (betonat å)
Vattuvann
Ve (kort e)
Ve tin (långt i)
Veétt
Véhus, vehusä, vehusa

Var har du varit? Var har ni varit?
Var någonstans?
Kunde (Va sä göra = Kunde göra)
Vara med
Översta hölagret i en hässja
Vattenpöl, vattenpölen, vattenpölar
Drar åt sig väta (Om skor, kläder etc.)
Balja av trä. Användes för klädtvätt
Vattensork
Vi
Med tiden
Jämt, alltid
Vedbod, vedboden, vedbodarna

Veklabb

Grov vedbit som behöver klyvas till vedträ

Vékäst, vekästn, vékästa
Velut (betonat e)
Vélåa
Vem å je?
Ver
Vérkorn, vérkornä
Vérstinn
Vérä
Vetjeru
Vetre (betoning båda e)
Vettanessjuk
Vicku, vickun
Viller
Villes

Vedstapel, vedstapel, vedstaplarna
Obeslutsam, virrig
Låda för ved, nära köksspis
Vem av er?
Väder (Hä ä fint ver i dag)
Luktsinne, luktsinnet
Gasfylld
Vädret, vinden, (även väderspänd)
Frågvis
Vedträ
Nyfiken. Ute efter skvaller
Vecka, veckan
Bättre, annorlunda
Gå vilse

Vill-go

Benägen att ge med sig vid tvist om pris eller ersättning för arbete etc (eftergiven)

Vinn (i handled)	Stukad eller överansträngd handled
Vinn	Sned
Vinnes	Skruva på sig
Virgulér	Gestikulera
Vischlut	Ostadig
Visst du om ä?	Visste du om det? (Visst du ommä?)
Vitch näta	Ta upp ev. fisk och lämna kvar näten i sjön

Vitkvast Kvast av barkat björkris

Vågen	Varet
Vågmora	Varböld
Vårrn, vörra, vörra	Orren, orrar, orrarna
Vrakut (ä)	Håller inte rent och snyggt
Vril	Knölformig utväxt på träd (Bra som skålämne)
Vrin, vrensk	Gnägga (Häst)
Vräk, vrok, vricke ti sä	Äter, åt, ätit glupskt och mycket
Vrängren	Båtspanten
Vu (ä, va, ha vu)	Varit (är, var, har varit)
Vu sä, vure sä	Klarat av, lyckats
Vu vä	Varit med
Väll-	Förstärkningsförled. Ungefär = väldigt (mycket) Ex: Vällmycke, vällfint, vällstor...
Vällspett	Väldigt lite
Våranna	Vårbruk, vårbruket
Vårä	Vårt (Hä ä vårä hus = Det är vårt hus)
Vä sä	Med sig (Han hadd vä sä byssa = Han hade med sig geväret)
Vägaschel (betonat ä, e)	Vägskäl
Väggsme	Dödsur (Anobium punctatum)
Väl hä	Mer än så

Väla	Världen
Väle, värdd, värdd	Väljer, valde, valt
Välan	Matstrupe hos djur
Välmakt (vara i sin)	I sina bästa år, frisk och stark
Välansnörä	Snöre, vid slakt, för att avsnöra matstrupen
Vämmarn	Vadmal
Vämmanschbyxen	Vadmalsbyxor
Vämmanschklea	Vadmalskläder
Värmarn	Vedeldad vattenvärmare som användes vid tvätt
Värne sä	Vänja sig
Värne sä å ve	Vänja sig av med
Värnt sä å ve	Vant sig av med
Värv	Varv (Han kutä två värv = Han sprang två varv)
Västersti	Längst västerut (Västersti byn)
Västom (kort betonat ä)	Väster om
Västomsjön	Väster om sjön (långt ö i sjön)
Västätt (betonat första ä)	Västerut
Vättun	Brynet (Att bryna, skärpa eggverktyg med)
Väv, vov, vuvi	Väver vävde, vävt
Wöbb	Mycket risig tall
Völja (kort öppet ö)	Gröna alger som fastnar i nät
Völtrut	Klumpig, ovig

Y

Yle-backen	Brant stup under vattnet
Ynger	Yngre
Yngsta (femininum)	Den yngsta
Yngstn (maskulinum)	Den yngste
Yttersti	Längst ut
Yttersti hållä	I mesta laget
Yx till	Ta till på ett ungefär

Å

Å (kort å)	Och, också
Å (långt å)	Av, itu
Åbäkes	Göra sig till (Negativt laddat ord)
Åla (långt betonat å)	Potatisgroddar
Ånyest	På nytt
Årådd	Avrådd, varnad
Åsides (betonat i)	Åt sidan (Gick åsides = Gick åt sidan/undan)

Åskall (kort betonat å)	Framstupa (Han stöp åskall = Han ramlade framstupa)
Åslapp Åssä	Rester. Det som blev över Och så ... , också
Åsta (kort betonat å) Åt å fram Åter sä, åträ sä Ått (samhällen) Ått natta Ått oxn Ått torsdan Åttabak Åttill Åtting Åtä (långt betonat å)	Till att, just (Han sku åsta gå = Han skulle just gå) Fram och tillbaka Ändra sig, ändrade sig Till (Ja fär ått Storuman = Jag far till Storuman) Kommande natt, till natten En ko som är brunstig är ått oxn Svar på fråga om när (veckodag) Ått + veckodag Baklänges, bak-och-fram, tillbaka, bakåt Nära, vid, bredvid Åtting = 1/8 tunna = 6 kannor = 15,625 liter Mygg, knott. Stickande eller bitande insekter
Ä	
Äck (Hä äck mä att ja int hann fram)	Det grämer mig att jag inte hann fram
Ä sä Äg Äint sä Äle opp Äle, äles Äle gräddn Äle å sä Ällox Ällra (femininum) Ällern (maskulinum) Ämmer, ämmerä, ämmera	Klarar, kan Äger Klarar inte, kan inte Föda upp Föda upp, uppfostra, föröka sig Skumma mjölk: Ta grädden som flutit upp Yngla av sig Älgtjur Den äldre (kvinnan) Den äldre (mannen) Hink, hinken, hinkarna; ämbar, ämbaret, ämbarna
Ämnesven (betonat e)	Snickarvirket (Hämtat från skogen. Till skålar yxskaft mm)
Ärdd Ärtren Äschen (om djur)	Fågelfamilj Ärtor Tillgiven, tam, trånsjuk

Ättavelln	Grönt gräs som växer upp efter slåttern
Ätt	Efter i betydelsen hämta. Ex: <i>Gå ätt koen</i> = Hämta korna
Ätter	Efter
Ätter hä	Senare
Ätter sä	Sent utvecklad, förståndshandikappad
Ättluta	Utförsbacken
Ä, va, vu, ska va	Är, var, varit, ska vara
Ävläs, ävläsä, ävläsä	Bemödar, bemödade, bemödat sig. <i>Gör, gjorde, gjort sitt bästa</i>
Äxerä	Gjorde militärtjänst (lumpen)
Äxingen	Kvickrot
Ö	
Ögel åt, öglä åt, öglä åt	Ser, såg, sett på någon/något med olust/avsmak
Ögron (betonat långt o)	Ögonvrån
Ögä, öga (långt ö)	Ögat, ögonen
Ölä, öla (långt ö)	Öglan, öglorna
Ördder, örddra	Al, alen
Örsnipa	Trollslända
Örstol, örstola	Ytteröra, ytteröronen
Ör, örä, öra (långt ö)	Öra, örat, öronen
Örstyngen	Smärta i öra. (öroninflammation)
Östersti	Längst österut (östersti byn)
Öståm (kort betonat ö)	Öster om
Öståmsjön	Öster om sjön (långt ö i sjön)
Östätt (kort betonat ö)	Österut
Översti	Högst upp
Överståndara	Fröträd kvarlämnade vid avverkning
Övervänt	Är man när man fått vänta alldeles för länge

Ordlistan innehåller 2000 uppslagsord (Ungefär 2500 enskilda ord och uttryck)

NEDAN FÖLJER ORDLISTA: FRÅN SVENSKA TILL STORUMANDIALEKT

ORDLISTA

FRÅN SVENSKA TILL STORUMANDIALEKT

A

Abborre, abborren, abborrarna	Abbar, abbarn, abbara
Acetylenbelysning: I brist på lysfotogen under kriget användes en lampa där kalciumkarbid och vatten ger acetylen som brinner bra.	Karbidlampa (se sid 150-151)
Agar, agade, agat barnen	Däng, dängt, dängt onga
Akta dig!	Áktdä!
Akta sig	Áktsä
Aktern på en roddbåt	Bakstammen
Al, alen	Ördder, örddra
Aldrig	Aller (Allers ä litä = Aldrig så lite)
Alldeles galet, åt skogen	Alldeles oppa tok
Allt, alla, "rubbet"	Surven (kort betonat u)
Alnmåttet (1 aln = 2 fot = 4 kvårter = 59,4 cm)	Arn (undearmslängd)
Andas häftigt	Jå (långt å)
Andas in häftigt (med svårighet)	Hip ätt ann (långt i)
Andades in häftigt (med svårighet)	Hipä ätt ann (långt i)
Andfådd vid ansträngning/Flåsa häftigt	Blåsst, pös
Andra ex annersia bäcken = andra sidan av bäcken	Anner
Andra, de andra	Aren (öppet a)
Andra personer	Annren
Andra sidan (På andra sidan om ett vattendrag)	Ánnsia
Annanstans	Arest (öppet a)
Annars, annorlunda (Elljest har två betydelser)	Elljest (Älljest) Exempel:
Vad ska jag annars göra?	1.Va ska ja elljest jör?
Han är lite annorlunda.	Han ä nalta eljest
Uttryck som används om en udda person.	
Ansamlas	Hopes
Ansiktet	Syna (långt betonat y)
Ansvarsfull	Agasam (betonat tredje a)

Använda rallra (Bakredskap)
Apa sig, spela apa
Arbeta med, syssla med
Arbetar/arbetade/arbetat fort och slarvigt
Arbetar snabbt
Arbete som kräver fingerfärdighet
Arbete, sysselsättning
Arbetet går undan och visar gott resultat
Arg irreterad
Argsint
Argsint kvinna respektive man
Argumentera
Automat
Av, itu
Avdela ett utrymme
Avfall vid tröskning. Gavs i varmt vatten till kor
Avig
Avigsidan

Avlastningsplats, där virket lastades av och på våren rullades ner i vattnet för flottning

Avrådd, varnad
Avsluta arbetsdagen
Avsvalna, avsvalnade
Avtog, sinade, avtagit, sinat
Avundsjuk, missundsam
Axel (grov)från vattenhjulet till övre kvarnstenen
Axelremmar på rygsäck eller kont

B

Babbla, prata om ditt och datt (fabulera)
Backa vid rodd
Backsvala
Bagarstugan
Baggen (Ung bagge)
Baggen
Baken på häst
Baklänges, bak-och-fram, tillbaka, bakåt
Bakom
Bakom (efter)

Raller (betonat a och e)
Urmännes
Dråks ve (kort öppet a)
Hams, hamsä, hamsä
Flyhänt (är)
Pickeljöra
Jöra (substantiv)
Ränt, hä ränt
Sinnt
Etrut
Eterkäring/etergöbb
Arguler (betonat e)
Ajtomat (betonat a)
Å (långt å)
Balk å
Angnen
Bak å fram
Avesia (långt betonat i)

Avläggä (timmer)

Årådd
Jöra kväll
Kalln, kallnä
Fes å, fisse å
Illunnen
Kvarnkalln
Fässlen

Ravel (långt öppet a)
Mönn
Jolsolva
Bryckstun, bryggstun
Bäckern (betoning (ä e)
Gömsn (öppet ö)
Gompen
Åttabak
Bakanför, bakarne
Bakätter (betonat ä)

Bakredskap, med vilket man överförde det
ogräddadebrödet från bakbordet till ugnen

Bakufjäla

Bakredskap, med vilket man överförde det
ogräddade brödet från bakbordet till bakufjäla

Bakuspjalka

Bakredskap som rullades över brödet innan
gräddning. (På mjukkakun av jäst deg)

Brörallra, rallra, kakurallra

Bakre kälken vid timmerkörning
Balja av trä. Användes för klädtvätt
Band för att knyta åt skoskaften
Band (tvinnad vidja) Håller åran i årtullen (hån)
Banden
Bara, endast
Bara händer. Utan handskar eller vantar
Barbent
Barfota
Barhuvad
Barkdelen på en timmerstock
Barmark, barmarken
Barnaskaran
Barnbarnen
Barnen
Barnkläderna
Barnskötare, barnvakt
Barnsligheter
Barnslig, naiv
Barns småprat
Barr (ett barr)

Jeta (långt e)
Vattuså (betonat å)
Tjängskobanna
Håbannä
Banna (betonat första a)
Ba
Bärhänt
Bärbent
Bärfot, oskodd
Bärskall
Bakan, bakavén (sågspill)
Bärjola
Onghopen
Bånbåna
Båna (långt betonat å)
Bånklea
Sytar, bånsytar
Barnsliforen
Småfjaskut
Våjä
Darunål (långt öppet a)

Barrkvist(Liten tunn kvist från barrträd, eller
barrkluster: Tallbarr sitter inte ett och ett
utan i kluster) Denna betydelse är nog inte
den vanligaste

Darukang (långt öppet a)

Barändan, barstjärten
Begär, begärde, begärt
Behöver inte, måste inte
Bekymra sig, oro sig

Bäraschulä (långt betonat ä1)
Bejär, bejol, bejört
Jett int
Ámpes

Bemödar, bemödade, bemödat sig,
gör, gjorde, gjort sitt bästa

Benig
Benägen att vara slarvig i arbete, klädsel mm
Berg, lid; berget, liden
Bergfinken
Bergsstupet
Berguv, berguven
Beskäftigt barn som lägger sig i vuxnas samtal
Besman (Förr vanlig handvåg)
Besvär, problem
Besvärlig jobbig person
Besvärligt, problematiskt, knepigt arbete
Besvärligt arbete, besvärlig syssla
Besökare, gäst; besökare, gäster
Betalt, betalning
Betrakta, observera
Betrodd och pålitlig (Om man är, har man)
Betsla
Binda korna
Binda om, lägga bandage, förbinda
Binder, band, bundit
Bitit
Bjuda (på något. T ex mat)
Bjuder, bjöd, bjudit
Bjuder, bjöd, bjudit ikapp på auktion
Bjudmat
Björk (träd) växt som en klyka
Björken
Björktrast
Björnhona
Blaskigt, vattnigt
Blek, ljushyllt person
Blev stående

Blev stående, i betydelsen, kunde
inte ta sig vidare

Bli av, hända

Ävläs, ävläsä, ävläsä

Benut
Slasaakti, slasut
Li, lia (Ex. Bergsäterlia)
Jäddfresn
Hällflygä
Bäreuv, bäreuven
Gärvtacktjick
Bissmannä
Bängel (kort betonat ä)
Gussris
Bänglut
Besmí
Främnen, främmena
Betart (kort a)
Annvara
Betroddn
Bessel (kort betonat e)
Klava koen/Bjes, bjesa (koen)
Lur om
Binn, bann, bunni
Bitte
Bestå
Bju, bjudd, bjudd
Dyrk, dyrkä, dyrkä
Jästninga
Lärrarinn
Bjärka
Skvakatrast
Binna
Glöttrut
Blekfis
Vart sta (öppet a i sta)

Ståen, vart ståen

Bära till

Bli sämre på att utföra något
på grund av bristande övning

Blidväder, töväder
Blidvädersperiod vid Jultiden
Blinka
Blinkar, blinkade, blinkat
Blir, blev, blivit *(kort öppet a i vart)
Blir, blev, blivit av med
Blir av, händer/blev av, hände
Blixten
Blodblåsa, blodblåsor
Blodpalt
Blodbrist
Blodåder, blodådrorna
Blåhjon. Blå skalbagge (*Callidium violaceum*)
Blåmärke
Blåsa, brännblåsa/blåsor, brännblåsor
Blöt, våt (Hä hängt surklea över spisen)
Blöt lera

Blöts upp, blöttes upp. Ex: Hårt tunnbröd,
lera mm, som blöts upp och därför mjuknar
och eventuellt löses upp

Bofinken
Boken, böckerna
Bokpärm, glasögonbågar
Bondska, dialekt
Bord, bordet
Borr
Borrsväng
Bortkastat
Boskap, kor
Botten (t ex sjöbotten)

Bottna, bottnade, bottnat

Bra (lågt) pris
Brant stup under vattnet

Ligg å sä

Blia
Annandagsblia
Blask (blysch)
Blask, blaskä, blaskä
Val, vart*, vurte
Val, vart, vurte å ve
Bär till/bar till (öppet a)
Jungelln
Bloblem, bloblemmen
Blopalt
Bleksot
Bloår, bloåren
Blåjakob, blåhansch
Blåning
Blemm, blemmen
Sur
Tjickun

Blattn, blattnä

Tvintn (twintn)
Boka (betonat o) böckren
Skalma (kort öppet a)
Bonnska
Bol, bolä
Navar
Navarvinn
Snört (öppet ö)
Kräka (långt ä)
Bått (betonat kort å)

Bått*, båttä, bottnä
*(betonat nasalt n)

Gopris
Yle-backen

Brant
Brant backe
Bred bredare, bredast
Bredden
Bredvid
Brinna häftigt
Brister, brast, brustit (rep, sträng och dylikt)
Broms, bromsen, bromsarna (insekt)

Bromsar, bromsade, bromsat (med foten mot marken, när man t.ex. med sparkstötting i en utförslöpa vill sänka farten, eller stanna)

Brottas
Bruden
Brukar, brukade, brukat

Brukbart

Brunstigt eller nervöst sto
Brynet (Att bryna eggverktyg med med)
Bryta ihop, kollapsa
Bryter, bröt, brutit
Bryter av, bröt av, brutit av
Brådmogen, lillgammal
Bråksjuk
Bråttom
Bräda, brädan, brädorna
Brädbit
Bränt/vidbränt (det luktar)
Bränt mjöl vid tunnbrödsbakning
Bröderna
Brödkavel (större)
Bröstsmärta
Bröts sönder (is och skare)
Buckla
Bucklig
Bullersam man/pojke
Bullra, bullrar/bullrade/bullrat
Bullrar, bullrade, bullrat starkt

Bratt
Brattback
Bre, breare, breest
Bredda (kort e)
Bredave
Flasa
Gå å, jick å, gått å
Brems, bremsn, bremsa

Hark, harkä, harkä

Brötas (öppet ö)
Brura
Bruck, bruckä, bruckä

Gangnelit
(Om person: gangneli)

Pissmarr
Vättun
Sider (betonat e)
Bryt, bröt, brutte
Bryt å, bröt å, brutte å
Brågarv (långt betonat å)
Grälut
Brattomt
Bre, brea, bréen
Brestytch
Hä lukt svenan
Mjölfisn
Brörern
Kakukaveln
Styngen
Brankä
Böngel, (bögel)
Bönglut
Bullerkus
Dunner, dunnrä, dunnrä
Döver*, dövrä, dövrä *(betonat ö)

Bullrig, högljudd
Bundit
Byatjuren
Byta jämnt

Bullrut
Bunni
Gangoxn
Kästbyt

Båge eller galler på lien vid myrslätter

Krágä (Fungerade som
höuppsamlare)

Bågsågen
Borta i (t ex bårti bärjä = borta i berget)
Båt, båtar, båtarna
Båt med låga årtullar, så att årorna slog i knäna
Båt, som är instabil - vinglig - är
Båt. Särskilt flottningsbåt
Båtkanten
Båtplatsen. Där man drar upp båten
Båtshake
Båtshakeskaft
Båtspanten
Båttoften (sittbrädan)
Bär, bären

Bögasåga (öppet ö)
Bårti (kort å)
Båt, båta, båta
Knerodd (båt)
Kúllrut (avavick)
Håp
Suda (långt u)
Båtlänninga, länninga
Båsshakan
Hakafark
Vrängren
Sköttn
Ber, bera

Bär iväg, bar iväg, burit iväg

Bär å, bar å, buri å
(öppet a i bar)

Bära någon på ryggen
Bärande yta i kärra, släde eller säng
Bärga, skörda

Kankarygg
Bölä (långt betonat ö)
Bäre

Bärklase. Eller kvist eller grässtrå, som man
trätt upp bär på. (smultron?)

Berukang

Bärplockare
Bättre
Bättre, annorlunda

Bernappar
Bätter
Viller

Böja upp skidbrättarna: Värma i hett vatten,
böja över stången på järnspisen, där man
brukade hänga spiskroken. Mitt första par
lamellskidor var av märket Splitkein.

Brätt sjiden

Böld (varbildning)
Börda
Börja se (hur någonting går, utvecklas)
Börja åldras
Började (Hä toppå blås = Det började blåsa)
Börjar. I betydelsen: Börjar hända, brinna, gå
Börjar bli
Börjar, började, börjat

C

Cancer

D

Dalsänkan, stort dike
Damm, finkornig smuts
Domna av, domnade av
Darrhänt
Darrhänt, eller skakig

Darrighet, när man druckit för mycket
(svagt) kaffe. Oftast i samband med
hårt kroppsarbete (blodsockerfall)

De gamla
Degen som jäser inför tunnbrödsbaket
Degtråget
Del av hästsele som fästs runt svansroten
Enden (enda)
Den förre
Den mindre flickan
Den mindre pojken
Den som drar ihop timmer för bortkörning

Den som har svårt att utföra vissa
saker, eller är ovan vid arbetet: är

Den stora/e
Den yngsta
Den yngste
Den äldre (kvinnan)
Den äldre (mannen)

Börning (öppet ö)
Böl (öppet ö)
Tappå si
Tappå gamles
Toppå, to på
Tappå hänn, brinn, gå ...
Tappå val
Böre, börjä, börjä

Kräfta

Groova
Bössä
Damn å, damnä å
Skackerhänt
Kagerhänt, kagrut

Kaffedarrn

Gammlen
Stöp
Stöptrågå
Rompjola
Den ende (den enda)
Föörn
Minnra
Minnren
Bruschlar, bruschlarn

Möcklut

Stoorn
Yngsta (femininum)
Yngstn (maskulinum)
Ällra (femininum)
Ällern (maskulinum)

Det
Det grämer mig att jag inte hann ...
Det går
Det går inte
Det gör sitt till
Det har gått gålet. Det är "kört"
Det kunde gått sämre. Man får vara nöjd
Det lilla (som behövs)
Det tar (hårt) på krafterna
"Det var nära ögat"
Det var värst! Det var mer/värre än jag trodde!
Det vattnas i munnen
Det är ansträngande
Det är inte mer än rätt att...
Det är inte så lätt ordnat
Det är inte så mycket att göra åt det
Det är inte så noga
Det är mycket att göra just nu
"Detta är pudelns kärna"
Dialekt, t.ex. Storumandialekt
Diarré
Dibarn
Dig
Dika, dikade, dikat
Dike, diket, dikena
Dike, större. Grävt med statsbidrag
Din bror (Även systra din, farfarn din o.s.v.)
Dis, dimma
Disigt, dimmigt
Diskborste av grannis eller kråkbärsris
Disktrasan
Diskutera
Dit, däråt
Dit in
Djup tjäle, djupfryst
Djupt
Djurägarna turades om att fylla matsäckskonten
Djävulen
Dog
Domdera
Dottern

Hä
Hä äck mä att ja int hann ...
Hä jäll
Hä jäll int
Mörn i, hä mörn i (öppet ö)
Gockä däri Nickes (Nu ä hä)
No mer sä pass
Mörnä (kort betonat öppet ö)
Hä stö på!
Hä va ba ojort
Sä pass!
Snålvattnä rinn
Hä ta på!
Ogått. Hä ä int ogått att...
Hä ä int rattåt
Hä jäll int annä
Hä äint sä vilyftit
Arbetä ligg å
Hänna kömm äggä bårti kätta
Bonnska
Sprutn, rännsjitn
Tissong
Dä, däg
Dik, dikä, dickt
Dik, dikä, dika
Krondikä, basdikä
Brorn din
Dur
Durut
Tvagun, tvagan
Slarva (betonat första a)
Dividér
Dittna
Dittna in
Båttntjala
Jufft
Jetarköntn
Självestn, halen
Dödd
Dömmder (betonat e)
Dotra

"Dra benen efter sig"

Dra samman, krympa

Drabbad av (t ex förkylning)

Dragit samman, krympt

"Dra fälen ätter sä"

Ränn ihop

Bekajä

Ränt ihop

Dragkamp: När man förr i tiden ville se vem som

Hade den starkaste hästen, kopplade man ihop

Skacklarna (med tugun) och manade på hästarna.

Den som drogs bakåt förlorade

Häkt tugu

Dragläder i sele

Drar, drog, dragit

Drar, drog, dragit ihop (gjort mindre)

Drar, drog, dragit ihop timmer för bortkörning

Drar åt sig väta (Om skor, kläder etc.)

Dreglar, dreglade, dreglat *(bet. andra e)

Dricka fort och mycket (Gäller allt flytande)

Dricka sprit

Drillsnäppa

Driva in skuld. Kräva betalning av skuldsatt person

Drunknar, drunknar, drunknat

Drygt, lite mer än

Dräktig (om sto)

Dubbelbeckasin (och, eller Gluttsnäppa)

Duger, dög, dugt

Duktig för sin ålder

Dum. Bär sig dumt åt

Dum, obegåvad

Dumbom, efterbliven

Dumheter

Dyngkolor. Som kan hänga under kons svans

"Dyngstövel" (ungefär =)

Dålig andedräkt

Dålig aptit, petig i maten

Dålig, klen, opraktisk konstruktion

Dåligt markförhållande

Dåraktigt

Där

Dödar dödade, dödat

Dödar, dödade, dödat

Drag-ler

Dra, dro, dräjje

Snörp, snörpä, snörpä

Bruschel, bruschlä, bruschlä

Vatturännt

Seckel*, secklä, secklä

Bälj ti sä/mä/dä/je

Sup, smaka (starkt)

Strannstritja

Björna

Drunken, drunknä, drunknä

Styfft

Fölut

Klyvja

Dug, duggd, duggd

Gärv

Kalvut

Göjvut (öppet ö)

Fjuster

Tokforen, fjaskforen

Kangelbera

Dyngfånk

Surann

Täjput, omatfrisk

Ráppel (substantiv)

Olännt

Fjustrut

Dänna

Dräp, drap, drippe (öppet a)

Ta, to, täjje ihäl

Dödsryckningar i klubbat djur
Dödsur
Döfärdig
Dög inte
Döpte
Döpte, döpt
Dörren
Dörrkarmen

E

Eda, bakström
E-formad munk (anisbröd)

Efter. (Här i betydelsen hämta)

Efter
Efterbörden har släppt

Eftergiven. Benägen att ge med sig vid
tvist om pris, eller ersättning för arbete

Efterhängsen obunden hund/Skvallrare
Eftermiddagsmåltid
Ekorre, ekorren

Elakt väsen som påstods hålla till i brunnar
och som man skrämde barn med

Eld, elden, eldarna
Eld med björktjuka eller våt mossa. Rök mot mygg
Eldgaffel, eldgaffeln
Elegant "fin" kvinna
Elektriker
Elritsa, (kvidd)
En, enbuske, enris
En smula, något
En sådan
En massa, väldigt många (Ex: En hel mala onga)
Engelska sjukan (rakitis)
Enkelbeckasin

Dåckslen
Väggsme
Gåli stern
Duggd int
Kristnä
Döfft
Döra (långt betonat ö)
Döragåta

Idu Ex: Kvarnidun i Paubäcken
Flåttkus

Ätt (Ex: Gå ätt koen =
Hämta korna)

Ätter
Kon ha vurti go

Villgo

Rallhunn
Aftaväl
Ickorr, ickorn

Tjällkusn

Ell, elln, ella
Myrök
Branntjäpp, branntjappen
Bröföss
Elektriker (långt betonat i)
Bälefisken
Jen (långt e)
Aller sä litä
En töcken
En hel mala
Risä (långt betonat i)
Myrmäckra

Enkelfönster kompletterades vintertid med
Enkelt ok. Läggs över ena axeln
Envis människa
Epilepsi
Experimenterar(-de, -t) *(betoning på ä och e)
Extra seldon vid tunga lass

F

Fabulerare, tycker om att fabulera
Falla ihop (av fysisk eller psykisk ansträngning)
Faller, föll, fallit
Faller, föll, fallit

Fantiserar, fantiserade, fantiserat

Far, for, farit. Åker, åkte, åkt
Far förbi varandra utan att se varandra
Far iväg, for iväg utom kontroll (På tok)
Far omkring
Fara en gång till
Fara omkring (ragga?)
Farstutrappen
Fastnar, fastnade, fastnat
Fattas, felas
Fattig, fattigt
Feg/räddhågsen
Femininum a'
Fick missfall (Gäller ko)
Filen (verktyg)
Filtskor
Finkammen
Fint väder
Finnäsarna om pauträskarna
"Fina fisken" (ungefär som)
Finrummet, som inte användes till vardags
Fisket, fiskandet
Fisknäten
Fiskyngel, småfisk
Fjolårsgräs på lägdoor

Innanfönster
Bärkrok
Begstut
Fallandesot
Bänner*, bännrä, bännrä
Bakselan

Ravelkus (långt öppet a)
Blattn ihop
Fall, full, fulle
Rammel, rammlä, rammlä

Remmitér, remmitérä,
remmitérä

Fär, for, furi
Omfäres
Bark iväg, barkä iväg
Ä ut å rall
Fära ånyest
Rej
Bron
Fassn, fassnä, fassnä
Fallér (långt e)
Fattu, fattut
Harut (kort öppet a)
a' före kvinnonamn
Kästä kalven
Fela (långt e)
Ludden
Luskammen
Finverä
Nolibyssen
Grejhojta
Saln
Fiskninga
Langnen
Imen, ima (betonat i)
Gammfönna

Fjäder, fjädern, fjädrarna	Fjer, fjera, fjeren
Fjällbjörk, fjällbjörkarna (Betula nana)	Klingerris, klingerrisä
Fjällvråk	Kvirhöken
Fjärding = 1/4 tunna = 12 kannor = 31,25 liter	Fjäling
Fjäril (även fiskefluga)	Förel
Fladdermus	Nattskatu, flädermus
Flamma upp (Elden flammade upp)	Flasa till (Elln flasa till)
Flicka, flickan, flickor/flickorna	Jänt, jänta, jänten
Flicka, flickebarn	Jäntong (betonat o)
Flina, småskratta. Kan också betyda hånle	Gliver
Flisor av ved	Tvetn (twetn)
Flotten	Flötan (öppet ö)
Flottningsarbetarna	Flyttara
Flottningsstimmer som fastnat i bäcken/älven och stoppar upp timmer som kommer uppifrån	Bröt
Fluglina (Förel är fjäril, men här fiskefluga)	Förellina (fiske)
Flutit	Flutte
Flytande markering av nät eller mjärde. Kan också betyda flöte	Döbb
Flytande markering för mjärde eller nät	Flår
Flytta dig sidledes! (Gäller sittplats)	Max ått dä! Max ått dä!
Flytta på dig! Håll dig ur vägen! Ur spår!	He dä borti annörja!
Flytta på dig! Stig åt sidan!	Stig ått dä! (Sägs mest till djur)
Flyttning till-från fäboden/flyttning av renhjord	Beföringa
Flöte, flötet	Metkork, metkorken
Fnittrig	Glivrut
Foder till djur	Forä (långt o)
Fog i timmervägg	Drag
Folkvett	Fålkforen
Forell, bäcköring	Stenbitn
Fotbollsplanen	Böllspönnarplan
Fotbollspelandet	Böllspönniga
Fotknölen på fotens yttersida	Knula (långt u)

Fotlappar (I stället för strumpor)	Skoslarven
Fotogenlampa (med veke)	Lagårslykta, stallykta
Fotspår, spår	Fälen
Fram och tillbaka	Åt å fram
Framstupa (Stöp åskall = Ramlade framstupa)	Åskall (kort betonat å)
Framåt, driftig	Tagut
Fredad plats vid jagande lekar	Tjufritt
Friade (Han fridd = Han hade en kärleksrelation)	Fridd
Friheten (By mellan Pauträsk och Bergnäs)	Backen
Frossa, frossbrytningar	Frösan (öppet ö)
Frosten	Frösta
Frostvärk i fingrarna	Nageltjälln
Frukost (morgonvard)	Möraväl (öppet ö)
Frusen	Frusn
Frusen och stel om fingrarna	Klömsn (öppet ö)
Frusit	Frusse
Fryser, frös, frusit under (skidor, medar)	Klöbb, klöbbä, klöbbä
Fryser under på skidor eller medar	Brinn unner (Hä)
Frågvis	Vetjeru
Främre kälken vid timmerkörning	Stöttingen/båcken
Fröträäd kvarlämnade vid avverkning	Överståndara
Ful (gäller människa)	Jut (långt u)
Ful	Stygg
Full i sjutton	Uvut
Fullvuxen (stark) man	Fullkär
Fumla med något, vara valhänt	Bäckel (betonat ä e) (verb)
Fumlig, klumpig	Hamlut (kort öppet a)
Fumlig, valhänt person	Bäckel (betonat ä)
Fundera	Funnder (långt e)
Fundering	Fundrasjon
Fundersamt titta ner i marken och vara tyst	Bönn
Fungera/r, fungerade	Funnger, funngerä
Funnits	Funtes
Fuskläsk. Pulverbrev i vatten. Fanns in på 50-talet	Tämttebrus
Fysiskt lättare arbete	Finsnäjs
Få det (någonting) gjort	Få bårti hännren
Få i sig mat, så att man orkar med tungt arbete	Förstärk säkl
Få någon framstå som dum eller tokig	Toklägg
Få sina fiskar varma	Få på lakaskalln
Få tiden att gå	Dryckrt bort tin

Få vittring på t ex haren
Fågel
Fågelfamilj
Fågelstjärten
Får, fick, fått syn på
Fåror i jorden (plogfåror)
Fårskinnsmössa
Fårsvansen
Fäbroms

Fägata: Drivningsväg för boskap mellan ladu-
gårdar och sommarladugårdar/betesmark

Fähund

Fälla björk vid lövsprickningen. Växande löv
får dra ur vatten. Kvista och kapa på hösten.
Körs hem, sågas och klyvs

Fällor, fångstredskap
Färdas
Färdig/klar (för en resa)
Färgade av sig
Färskpotatis
Fästa, haka fast
Fästa ihop lite (provisoriskt)
Fästa ihop stockar med kätting och "björn"
Fästmö, flickvän
Föda upp (Den här kalven ska ve sätt vä)
Föda upp, uppfostra, föröka sig
Följa, följer
Följer, följde, följt med
För nära vid samtal
För skojs skull
För säg, allt för säg
Föraning
Förargligt
Förbättras (T.ex. om eld som brinner bättre)
Fören på en roddbåt
Förbrukas, förbrukades
Förfryser, förfrös, förfrusit

Tjänn verä borta t ex haran
Fögel (öppet ö)
Ärdd
Stylä
Val, vart, vurti vis
Faren (öppet betonat a)
Krimmermössa
Fårstömmeln
Hästbrems

Sommarlagårdstå, fätä

Fehunn (betonat e)

Sylfäll bjärka

Jiller
Fäles
Gåli
Färrd å sä
Nypären
Häkt, häkt ti (kort ä)
Näst
Björna
Fjälla
Sätt vä, äle opp
Äle, äles
Föle
Föle, fördd, fördd vä
Oppi öga
För ro skull
Var sak på sin plats
Tegas (Hä tegas folkä)
Ledelit, harrmelit
Ta sä
Framstammen
Gå åt, jick åt
Frö, frödd, frödd

Förgjort. Det är som forgjort
Förhastar sig, misstar sig
Förhänge, draperi
Förklara, beskriva
Förlora, tappa, förlorade, tappade
Förlänger/förlängs, förlängde/förlängts
Förman i skogen
Förmiddagsmåltid

Förmultna, förmultnade

Förmåga att hejda sig från att äta för mycket
Förr i tiden
Förrådskärl för förvaring av matvaror
Första grönskan på nysådd åker
Första stockvarvet i timmerhus
Förståndshandikappad
Förstår inte, trots förklaring, ovetande
Förstärker hårda ord (Ex: Ditt armade as!)
Försvagas
Försynt, försiktig
Försämras, blekna, vissna
Försöker, försökte, försökt, göra sitt bästa
Försörjer sig, försörjde sig, försörjt sig

Försvinner, försvann, försvunnit, under ytan

Försöker, försökte, försökt
Fötter på en människa
Förutseende
Förväntansfull

G

Galopperar, galopperade, galopperat
Gamla tecken (väder)
Gammal, inte längre något att ha
Gammal kvinna, gamla kvinnor
Gammal man, gamla män
Gammalt längdmått 178 cm

Spöckt, hä ä spöckt
Missjör sä
Falåtä
Unnerrätt
Mist, mistä
Längn, längnä
Tåpptittar
Maraväl (betonat ä)

Martn*, martnäsä
*(kort öppet a)

Magahov
Gammalt, för gammalt
Tina
Ejeln
Syllringen (betonat y)
Ätter sä
Likvis (ä likvis)
Armade
Tackel å
Farbrorsam
Schansér
Ävläs, ävläsä, ävläsä
Fö sä, född sä, född sä

Döbb, döbbä, döbbä
(Ex: Flöte)

Frest, frestä, frestä
Skrävlen
Förevis
Höppstor

Rättch, rättchä, rättchä
Gammärka
Utlevanes
Gammtjäring, gammtjäringa
Gammgöbb, gammgöbba
Famn (= 3 alnar = 6 fot)

Ganska, rätt så, i mesta laget	Brano (betonat a) (Hä ä bráno kallt)
Gapa, skrika (Va skväle du för din gaphals!) Gasfylld	Skväle Vérstinn
Gegga ner sig, smutsa ner sig	Göra ne sä (öppet ö, g-ljud i göra)
Genaste vägen, raka spåret Genljuder, genljöd, genljudit Ger, gav, gett Ger sig tid, gav sig tid Gestikulera Getingbo, getingboet	Som rätttest Jumm, jummä, jummä Je, jedd, jedd Je sä tin, jedd sä tin Virgulér Jettingdyll, jettingdylla
Getingblomfluga. Liknar geting och kan stå stilla i luften	Bönnjettingen
Gevär, geväret Gick av, brast Girig (Efter den bibliska guden Mammon) Girig, uthållig i arbetet Gissar = Jag skulle tro. Jag gissar att ... Givmild Glad, förhoppningsfull Glad, ser gladlynt ut Glad över något som lyckats	Byssa Jick å Mamonsk (långt a) Jeru Sku tro. Ja sku tro ... Goakti Fäjjen Blisch Hev (långt e)
Glappa, fattas, saknas	Scheka (Nu scheka hä ba lite grann)
Glappmån (t ex för axarn stötting och skaklar) Glest, otätt Glider/kanar/gled, kanade/glidit, kanat Glor, glodde, glott (Envist glo, stirra) Glänsa, glimma Gnabbas, bråka Gnager, gnagde, gnagt Gnider, gned, gnidit	Rekamarn Gresst (streglut om skog) Hurr, hurrä, hurrä Spärr, spärrä, spärrä Glema Gnäpas Gnäg, gnäggd, gnäggd Gni, gnidd, gnidd

Gnistrar från brasa	Tåster, hä tåster (betonat å)
Gnägga (Häst)	Vrin, vrensk
Gnäller, gnällde, gnällt (jämra sig)	Kvir, kvirä, kvirä
Gnällig, besvärlig, missnöjd	Görmut (öppet ö)
Gnälljud Ex: Dörr med osmorda gångjärn	Gnetcha
Gnäll, jämmer och dylikt (även kattljud)	Gnalm (substantiv)
Gnäller/tjafsar; gnällde/tjafsade; gnällt/tjafsat	Gnalm, gnalmä, gnalmä
Gnällig	Kvirut
God aptit (Har)	Matfrisk
Godast	Goest
Golvsockeln	Vattubrea
Gott, godare, godast	Gött, goare, goest
Gott läkkött för sår oc.h skador	Gröhull
Gott om (Hä va bra ve snattren)	Bra ve (kort e)
Gran, granen, granarna	Grarn, grarna, grarnen
Gran, vars kvistar når ner till marken	Higrarn (långt i) Bildar "kåta"
Gravid	Bånut (betonat å)
Gångsvårigheter (är person med)	Stöppelfött
Grejar, grejade, grejat med	Ráppél, rapplä, rapplä
Grimasera	Fules
Grimaserar, grimaserade, grimaserat	Själjes, sjärdes, sjärdes
Grinig, tjurig, vrång	Tjörmut
Gro, förgro	Mält: Pären mäلتä/Potatisen grodde
Groda	Tåska
Grodyngel	Grodpillen
Grodyngel, grodynglen	Tåskpilla, tåskpillen
Grop, gropen, gropar/groparna	Gröbb, gröbba, gröbben
Grovbila timmer	Blaka
Grovt	Grofft
Grovändan på en timmerstock	Lomm, lommen
Grumligt	Grommlut
Grund. Även dum och enfaldig	Grunn
Gråbroms, gråbromsen	Blinnbrems, blinnbremsn
Gråsparv	Tjuflip (långt betonat i)
Gråta högljutt	Bäle (långt ä)
Gråter, grät, gråtit	Råm, råmä, råmä
Gråter, grät, gråtit	Grin, grinä, grinnt

Gräddkanna för kaffebrädde
Gräddmjölkportion

Grämer mig att jag inte hann fram

Gräva t ex En "vann" gräver en gång
Gräver, grävde grävt
Gröna alger, som fastnar i nät
Grönt gräs, som växer upp efter slåttern
Gröpa ur, skära ut
Grötvisp av trä
Gubbe, farbror, man
Guds ord (Bibelsverser)
Gudstjänst, gudstjänsten
Guldbagge
Gulsparven
Gulärla
Gummibandet
Gungfly
Gylfen
Gyttja, slam, gegga
Gyttjehål
Gå dåligt, halta
Gå hem! (lite aggressivt uppfordrande)
Gå i borgen (= Gå i sorgen. Ett gammalt talesätt)
Gå mödosamt
Gå och hämta ...
Gå på alla fyra
Gå sakta
Gå sakta släpandes. "Dra benen efter sig"
Gå sönder, sluta fungera
Gå till väga
Gå vilse
Gående
Gångsvårigheter (Är person med)
Går, gick, gått (I betydelsen fungera lyckas)
Går/gick/gått sönder
Går med fötterna vinklade inåt
Går med fötterna vinklade utåt

Gräddsnicka
Däpptråg/skål

Äck (Hä äck mä att ja int
hann fram)

Myll
Gräv, grov, gruvi/grävvd
Völja (kort öppet ö)
Ättavälln
Kärv borti (långt i)
Tvarun
Göbb (öppet ö)
Gussola
Möt, mötä; bön, böna
Köpparhommel
Sisselsjitn
Sésela
Karyschabannä
Drävje
Byxluka, pissluka (långt u)
Göra (G-ljud och öppet ö)
Görhöl (öppet ö, båda)
Hyppel
He hem dä!
Borj
Tjarvipå
Gå ätt ...
Gå fyråmfot
Mala på
Tjasa
Schapper
Fära åt
Villes
Gään, gåänäs
Stöppelfött
Jäll, gäll, gulle
Gå/jick/gått sunn
Infött
Utfött

Gått (Har/hade gått/Det skulle ha gått)

(Det var nära att lyckas/Det kunde ha gått

Gäddnate

Gärde, gärdet, gårdor/gårdorna (vallhöodling)

Gärde, gärdet, gårdor/gårdorna (vallhöodling)

Gårdsgården

Gårdsgårdsstör/ Lång, mager och stel person

Gödsel (Konstgödsel)

Gödselrännan

Gödselsläde, gödselsläden

Gödselspridaren

Gödselstack -en -arna

Göken

Gör bort sig, gjorde bort sig

Gör, gjorde, gjort sig illa

Göra affärer

Göra färdigt

Göra nätslingor

Göra sig av med

Göra sig till

H

Ha det bättre än man förtjänar

Ha långtråkigt

Hackspetten

Hallon

Hallonsylt

Halka till, skjutsa undan

Halkar, kanar/halkade, kanade/halkat, kanat

Halsen (även munnen)

Halt (Så att man kan halka)

Halta, linka

Hamrar/hamrade/hamrat försiktigt;

Knackar, knackade, knackat försiktigt

Handflatan

Handfull

Gulle (Ha hadd gulle/Hä sku
ha gulle)

Hä mått ha gulle)

Abbargräs

Jäl, jäla, jälen (betonat ä)

Lejd, lejda, lejden (bet. e)

Hagan

Hagastör

Jöninga

Mökrömme

Dyngdrög, dyngdröga

Dyngspridarn

Dyngkäs, -käsa, -käsen

Gocken

Dabb sä, dabbä sä

Fär, for, furi ill sä

Affäres

Jöra bort

Binn näta

He bort

Åbäkes (negativt laddat ord)

Beviljat (Ha hä)

Långleäs

Törrveknarrn

Brannbera

Brannberssyta

Flätt

Skren, skrenä, skrent

Haschn

Hart (långt a)

Slink

Kack, kackä, kackä

(med verktyg)

Flathanna (öppet första a)

Nävatag

Handfull av något t.ex. mjöl	Dompt, domp
Hane på vapen	Harnan
Handborr, stor, som användes vid timring	Husnavar
Handen, händerna	Hanna, hännren
Handikappad, tillfälligt eller permanent	Ofärdi
Handjur som drar upp överläppen efter att ha luktat på honans kön	Flänn (Hunn flänn)
Handla, köpa	Hannel
Handla på kredit	Hannel på boka
Hankatten	Kättkälln
Hantera ovarsamt eller hårdhänt	Pulfäkt
Har gylfen öppen	Sjulle fästmöa 25 öre
Harkrank	Myskrank
Har svårt att bestämma sig. Härmar	Tjesut (ä tjesut)
Haren	Haran (öppet a)
Hastbullar. En sorts kaffebröd	Plyppen, glöhyppen
Hastig chockkänsla över något oangenämt	Huskäs (å huskäs)
Hedniskt, respektlöst mot Gud	Ogudaktit
Hel ekipering	Klevärv
Helgdagskläderna	Herdasklea
Helt kalt	Tjyvsletta
Helvetet	Hellpytte
Hemlighetsfull	Lönn
Hemmanet	Hemmarnä
Hemsydda kängor av kohud med slät undersida utan klack	Flatvattuskon = blisterpunga = skrenablemmen
Hermelin, hermelinen	Lekätt, lekättn (betonat ä)
Herre gud!	Harre gu!
Herre min skapare!	Herkusligen!
Hink att mjölka i	Stavarn (Ursprungligen träspann)
Hink för köksavfall	Slaskhinken, grishinken
Hink, ämbar, kanna, kruka	Hämtar (mjölkhämtar, berhämtar)

Hink, hinken, hinkarna; ämbar, ämbaret, ämbarna Ämmer, ämmärä, ämmera

Hit (Används när man är inom syn och hörhåll) Hittna (Kömm hittna! = Kom hit!)

Hit, hit till Hitti (Kömm hitti skola!)

Hitom Hitanför

Hitta. hittade (något som var borttappat, förlagt) Finn åt, fann åt

Hittar, hittade, hittat på Hitt, hittä, hittä opp

Hjortron Snattren

Hjortronmyr Snattermyr

Hjortronsylt Snattersylta

Hjälp Jalp (kort a)

Hjälpen Jalpa (kort betonat a)

Hjälpsam, hågad Govilli

Hjälpt (Ja ha jart han = Jag har hjälpt honom) Jart

Hjälptes åt Jartes (kort öppet a)

Hjärtskärande Gumödelit (betonat ö)

Holk av urholkad träklabb, som hängdes vid Knipägg

sjöstrand, så att man kunde ro runt och skörda ägg från holkarna. En Pauträskbo, född på 1880-talet fick på detta sätt många frukostägg

Homeopatiskt medel mot engelska sjukan Rissmorning

Hopfoga med träpluggar Nara

Hopkurad Hoptjukä

Hoptrampad gödsel i t.ex fårkätten Dongen

Hoptrasslat Tjörvut

Hos oss Hävi oss

Hotande (mild) svordom Gunåde (däg)

Hotande åtbörd (Gör, gjorde, gjort en) Hytt, hyttä, hyttä

Hotar, hotade, hotat att företa sig något Grottes, grottesä, grottesä

Hud från underbenet på djur. Bra skomaterial Balinga

Hu då! / Usch då! Huvvaligen!

Hukar sig, hukade sig Tjuk ne sä, tjukä ne sä

Humla, humlan Hommel, hommla

Hund som bara tänker på mat Hunnsvulk

Hunnit Hunni

Hur mycket? (Mått ska du ha?) Mått?

Hus, traditionella enkla hus (förr i världen) hade oftast tre rum på bottenvåningen. Från farstun kom man till farstukammarn, som ofta inte var uppvärmd vintertid. Genom den andra dörren kom man till köket och vidare in till kammarn. Övervåningen saknade oftast eldstad.

Huset, byggnaden
Hussvala
Hustrun
Huvudet
Huvudduk
Huvudväg vid timmerkörning
Hyvelspån
Hål, hålet
Hålla emot
Hålla sig mätt länge
Håller, höll, hållit
Håller, höll, hållit i/fast
Håller inte rent och snyggt
Håller på att ta slut
Hårding, tuffing
Hård knut, som är svår att lösa upp
Håret på huvudet
Hädanefter
Häftigt, kortvarigt oväder
Häftigt skummande vatten
Hälften
Hälften vore nog
Hälsa på (gå hem till) folk
Händig
Hängig
Hängränna, takränna (stupränna)
Häpen, överraskad
Här
Härja, leka våldsamt
Härmar, härmade, härmat
Härsknar, härsknade, härsknat
Härva (garnhärva)

Farstukammarn

Bygginga
Stöppsolva
Tjäringa
Skalln
Hilka
Basväg
Karnan
Höl, hölä
Bänn mot
Bi, bi på (Långt i)
Håll, hull, hulli
Håll, hull, hulli ti
Vrakut (ä)
Tappå va slut (Hä)
Råblakasalting
Blåknut
Hårhärna
Jarnaätt
Garail (långt betonat i)
Möring
Harta (kort öppet a)
Harta vu no
Gå åt byn, gå te byn
Mixtrut, slög
Schalur
Dropparänna
Haj (kort a)
Hänna
Grasser (långt e)
Harm, harmä, harmä
Bettnäs, bettnäsä, bettnäsä
Härv

Hässja, hässjan, hässjor/hässjorna
Hässja. Hänga upp hö på en hässja, för att torka.
Häst som biter i träkrubban
Häst som är svår att få in i skacklarna är
Häst som vill gå vid sidan av vägen
Hästföl på tillväxt
Hästmyra

Hästmyra som svärmar. Könsindivider har
då vingar

Hästsälla, hästklocka: Kon har sälla av plåt.
Hästen har tjuka av malm. Finarel!

Hästsläpa, som användes för att köra bort
större stenar vid nyodling

Hö som korna lämnat i krubban
Hö som slogs i diken och runt hus
Höfärdig
Högst upp
Högt vattenstånd
Höjdrädd
Hökrubba
Höll ihop med
Höloftet
Hömängden en ko behöver under vintern
Hömängden vid varje upplägg i höhässjan
Höplats (krubba) för kor

Hör ni!

Höskullen
Hörafsa, höräfsan, höräfsorna (bet kort ä i härva)
Hörafsa, utom skaftet
Höskrindans bottenyta
Höskulle, loft
Hötapp

Häsch, häscha, häschen
Häsch (verb)
Krubbitar
Skackel-ill
Entömt
Römpel
Hästmöger

Björnmöger (Har vingar)

Tjuka

Stendrög

Svarvä (betonat a)
Skrabbä
Högfälut
Översti
Flott (kort o, inte å-ljud)
Huvvusvag
Eta, (betonat e) koeta
Kamperä ve
Skullren
Koföa (betonat o)
Famn
Koeta

Höjje! (Höjje båna! = Hör ni barn!)

Hölodä (långt betonat ö)
Härv, härva, härven
Härvkam
Klammer, klamträ
Lagårsvinn
Hösudd

I

I (Ex: Sla mjölka te hinken = Slå mjölken i hinken)	Te (kort e)
I (Han fick ti sä nalta mat=Han fick i sig lite mat)	Ti
Igenvuxen bäck	Dröl
I går kväll	I kvällst
I hemlighet	I lönnom
Ihjal	Ihäl
I jämförelse med	Motför (betonat o)
I mesta laget	Yttersti hållä
I mesta laget	Branö
I morgon	I maranom
I morse	I marest
I sina bästa år, frisk och stark	Välmakt (vara i sin)
I vägen, till hinders (Flytt på dä, du ä utför!)	Utför (långt betonat ö)
Idissla (om kor)	Järt (kort ä)
Ids	Is
Ids inte, tänker inte ...	Isn't
Ilar, ilade, ilat (Ex:Då man åker berg-och dalbana)	Hir, hirä, hirä
Illasmakande, vidrigt	Hemjerut
Illvillig, elak	Illonn (betonat o)
Ingenstans	Ingerst
Inhägna. Bygga hägn för nötkreatur	Jäl (betonat ä) (verb)
Inhägnad kostig	Tå
Inhägnaden (inhägnad betesmark)	Hängna (betonat ä)
Innanför, inuti	Innarne
Innertaket	Varmtakä
Insats i separatorn	Dreggalorn
Inte drickbart	Odrickenes
Inte riktigt klok	Int riktigt navlä
Inte riktigt klok (Ä du alldeles rusk)	Rusk (Kom nog efter 1809 års krig)
Inte slagit än (Om slätter)	Osläjje
Inte så illa (Inte dumt = Det var inte så illa)	Odumt (betonat o)
Inte tagit än	Otäjje
Inte troende	Ogudakti (negativt ord)
Inte varit än	Ovuri
Inte är det så noga	Int ä hä sä noga
Inte ätit än	Oitte
Inuti, inne i	Inni

Is som brister	Brank-isn
Ishalka (När det är riktigt halt)	Blåisn
Iskall vind	Sni, snidd (I dag sni hä kallt)
Istadig, stillastående	Sta (öppet a)
Ituklurna (gran)stockar som las som "övergångsställen" på sank myrmark	Myrspängren
Ivrig (mycket ivrig)	Het
Ivrig, orolig, ängslig, bekymrad	Ámpen
Ivrig, förväntansfull, framfusig	Bös (långt ö)
I vägen, till hindern	Utför (långt ö)
J	
Jaga bort, skrämna något, mest fåglar och djur	Skrata (långt a)
Jag bryr mig inte/bara bra om jag slipper	Jör mä lik (Ja)
Jag undrar om elden börjar ta sig?	Hort elln tappå ta sä? (kort o i hort)
Jamar, jamade, jamat (kattljud)	Gnalm, gnalmä gnalmä (katt)
Jobba på i lugn och stadig takt	Poa på
Jobbigt/opassande mönster/färger	Grillrut
Jodå	Jåå
Jorden	Jola
Julblidväder	Annandagsblia
Justera siktet på gevär	Sköttställ
Jutesäck	Strisäck
Juver, juvret (kojuver)	Jur, jurä
Jämra sig över småsaker, anse allt besvärligt	Kröjm
Jämt, alltid	Veétt
Järnräfsa	Järnpinnhärv
Järntråd, som höll ihop höbalar	Knippsträng
K	
Kabbeleka	Tjalablommen
Kaffe med dopp	Dåppköpp
Kaffe utan kaffebröd	Slätköpp
Kaffesumpen	Grommen
Kal	Snöv
Kalas	Jästning

Kalv, som gått på bete under sommaren
och slaktas på senhösten

Gräsbuk

Kalvens löpmage. Användes som ostlöpe
Kan, kunde, kunnat
Kan det mesta, klarar sig alltid
Kanske det

Tjesn
Kun, kunnä, kunne
Slängder
Töffäll hä

Kanten på ett skogshygge, eller den som
vid hyggesrensning, i arbetslaget håller
ena kanten och rätt riktning (riktkarl)

Stadun (betonat a och u)

Kappa
Karameller, godis
Karl, karlar, karlarna/man, män, männen
Karlakarl
Karl Johanssvamp, som också heter stensopp
Kasse
Kastar, kastade, kastat

Käpp (k uttalas som k)
Götta (öppet ö)
Kär, kära, kära
Kärakär
Kosöppen
Kasch
Käst, kästä, kästä

Kastar, kastade, kastat (iväg, bort)

Snör, snörd, snört (öppet ö
i imperfekt och supinum)

Kasta upp = Lättare kräkning
Kasta flat sten från sidan med skruv (smörgås)
Kastrera
Kastrerad
Kastrerar, kastrerade, kastrerat
Katten
Kaxig, stolt
Kedja, kedjan, kedjorna
Kela, kramas
Kilyxa för vedklyvning
Kindtand, kindtänder
Kisa (blinka)
Kittlas
Kjuka, ticka. Parasitsvamp på björk och gran
Klafsar, klafsade, klafsat
Kladdig, lerig
Klaga, jämra sig/klagade jämrade sig
Klagande, gnällig

Glup opp
Sniver (långt betonat i)
Klöbb, jäll
Jällä, klöbbä
Snöp, snöfft, snöfft
Kätta
Kärut
Tjädje, tjädja, tjädjen
Goes
Klyvaryx
Jäckäl (betonat ä) jäcklän
Blysch
Tjetas
Tjuka
Tjask, tjaskä, tjaskä
Görut (öppet ö)
Järmes, järmasä
Kröjmut

Klantskalle
Klarar, kan
Klarar inte, kan inte
Klarat av, lyckats
Klarnar
Kliar kliade kliat
Klockan fortade sig
Klockan saktade sig
Kluckar, kluckade, kluckat
Klubbar, klubbade, klubbat lake
Klump, klumpar, klumparna

Klumpig, ovig
Klåfingrig

Kläder(finare) man tog på sig på vardagskvällar
om man inte bara stannade hemma

Kläderna
Klädde av sig
Klädde på sig
Klädnypor
Knappast
Knappt synbart T ex skidspår som snöat över
Knivens ryggsida
Knivslidan
Knotten
Knottrig
Knuffar, knuffade, knuffat
Knuffas
Knut som lätt går upp
Knycklar/knycklade/knycklat ihop
Knyter, knöt, knutit
Knäa, gå ostadigt
Knäpper, knäppte, knäppt *(ljudhärmande ord)
Knäppt, knäppte
Knäpp, tokig
Knöl, knöligt
Knölformig utväxt på träd
Ko, kon, korna
Ko som kalvar på hösten är

Klommerox
Ä sä
Äint sä
Vu sä, vure sä
Himmel opp
Klå, klådd, klådd
Fortäsä, klocka fortäsä
Saktäsä, klocka saktäsä
Klonk, klonkä, klonkä
Sla, slo släjje lakan
Klomp, klompa, klompa

Völtrut
Naglut, klåfingrut

Halvhärdasklea

Klea
Kledd åsä, to åsä
Kledd sä
Kleknäppara
Armest (öppet a)
Dåckes
Knivbakan
Slirä, knivslirä
Knortn
Knöttrut
Flöj, flöj, flöjd
Flöjjes
Tjäringknut
Knövel, knövlä, knövlä ihop
Knyt, knöt, knutte
Bjega
Knärt, knärtä, knärtä*
Knäfft
Bårti vettä
Knul, knulut
Vnil (Bra som skålämne)
Ko, koa, koen
Bråbär (långt betonat å ä)

Ko som kalvar på våren
Ko som är brunstig, är
Kobindsle. Har kon om halsen
Kobindsle att tjudra kon i båset med
Kockans rum i timmerkojan

Kofoder, spill från höladan sopades ihop
och las i ett träkar med varmt vatten

Kokande vatten
Kokerska i timmerkoja/arbetarbarack
Koljud
Kolla näten. Ta upp ev. fisk, lämna näten i sjön
Kom
Kom hit!
Kommer
Kommande natt, till natten
Kommendera
Kommer, kom, kommit ihåg
Komocka (Koskit i en liten hög)
Konisk träpinne, snurras iväg, låter som fis
Kont av flätade näverremсор
Kont gjord av hela björknäversjok
Kopp, koppen
Kopplingsögla i skacklar. Fästs i kördon (stötting)
Korna råmar
Korsnäbb
Kostar, kostade, kostat
Kosvans
Kottar
Kraftledningen
Kraftuttryck (i pingstvänsområde)
Kraftuttryck. Ex: Gössekär vilken fisk!
Krama hårt (för hårt) (Möl ihäl =Krama ihjäl)
Kramade hårt (för hårt)
Kramp

Kramsnö, blötsnö

Krokig

Senbär (långt betonat e ä)
Ått oxn
Trälj, träljen, trälja
Bannrejä (betonat e)
Kåckburn

Döjja

Koksön (k-ljud; bet. o och ö)
Kåcka
Räm
Vitch näta
Kömmä (imperfekt)
Kömm hittna! (imperativ)
Kömm (presens)
Ått natta
Kömmder (långt betonat e)
Köm, kömmä, kömmä ihag
Dyngrus, korus (bet. o och u)
Pinnfisn
Näverköntn
Näverstutn
Köpp, köppen
Skackeltugun, tugun
Koen röt
Tjägelryva
Köst, köstä, köstä
Korompa
Tjäglen
Lyslinja
Harreligen
Gössekär
Möl (Du få int möl ihäl kätta)
Mölä (långt betonat ö)
Senadrag

Klöbbsnön, sursnön
(långt betonat ö)

Krokut

Krokläpp, begynnande gråt	Krokuslipen
Krossa	Knosa (verb)
Krumbukta sig	Fikulér
Krypa	Masa (Gäller småbarn)
Krysta, stöna	Kröst
Kråkvicker	Binna
Krångel, trassel, slarv	Räckel, klatter
Krånglar, krånglade	Bäckläs, bäckläsä
Krånglar, krånglade	Onnes, onnesä
Krånglar, misslyckas, går inte bra	Rackles
Kulle	Knös
Kunde	Va sä (kort öppet a)
Kunde inte	Vaint sä
Kupa potatis	Lägg på pären, dra på pären
Kusligt, hemskt	Kuselit
Kvanne (Växer på myrar)	Stutn
Kvast av barkat björkris	Vitkvast
Kvick i vändningen	Snällsnodd
Kvickrot	Äxingen
Kvinnligt könsorgan	Klyva (långt y)
Kvinnobröstet, kvinnobrösten	Tissn, tissen
Kväljas, närpå kräkas	Tjöjes
Kvävningskänsla så att man nästan svimmar eller rent av svimmar	Kvamn å (Hä va sä varmt, sä ja hull på kvamn å)
Kvävs, kvävdes. Får/fick kvävningskänsla	Kvamn, kvamnä
Kyrkvaktmästaren	Dögrävarn
Kälkar för timmertransport. Två sammankopplade	Timmerdoninga (bocken å jeta)
Kälke med breda medar som bruschlare drog fram timmer med till stickvägen eller basvägen	Surk, surken
Kängor, läder, snörning, gummerad skodel	Bondeförbundara
Känna sig skraltig, inte på humör	Oform (vara i)
Käpp, som håller kaffepanna över elden	Mågen, rickä
Kära nån då! Oj, oj, oj, då!	Jestanestligen!
Käringstöt (änkestöt)	Kalvdön
Kärl, kärlet, kärlen	Tjäril, tjärilä, tjärila
Kätten (Avbalkning för grisar, får etc.)	Tjettn
Köper, köpte, köpt	Tjöp, tjöfft, tjöfft

Köldknölar orsakade av förfrysning
Köpslå, förhandla
Kör, körde utan lass
Köttbit som slaktaren fick
Kött eller fisk i maträtt
Köttspad, potatisspad (Grund för grismat)

Tjalaknulen
Ackårder (betonat e)
Tjör, tjört tommom
Slaktarkökä
Sövel, sövlä
Söda (långt ö)

L

Ladun

Ladan

Ladugård vid skgsbrynet. Användes sommartid då korna från flera sommarladugårdar dagtid vallades i "jetarskogen" av vallpojarna "jetara"

Sommarlagårn

Ladugården, fähuset

Fehusä (betonat e) lagårn

Ladusvala

Saxsolva

Laggekärl med lock för förvaring/transport av mjöl

Mjöltina

Lake

Lakan

Lampa som användes innan elektriciteten kom

Primuslampa (se sid 150)

Lampa som behövde användas under andra Världskriget på grund av brist på lysfotogen

Karbidlampa (se sid 150-151)

Lampan är tänd

Lysä brinn

Latmask

Latox (långt öpper a)

Lavskrika

Köxiken (öppet ö)

Ledigt från jobbet (ta ledigt) Inte arbeta

Fira

Ledöm av ensidigt arbete

Vinn (i handled)

Lejd person (dagsverkare)

Läjjänäs

Leka, nojsa

Skur

Leker/underhåller; lekte/underhöll
lekt/underhållit sig själv. (Tidsfördriv)

Dryckt/drycktä/drycktä sä

Leksugen

Skursjuk

Ler log, lett

Flin, flinä, flinä

Leta rätt på

Let åt (långt e i let)

Lie för myrslätter 7/4 aln = 104 cm

Sjukvartsli (7/4 arn) Se Arn

Lieorvets handtag

Knapana

Ligga tillsammans

Ligg ilag

Ligger och väntar på någonting speciellt.
(Utan väckarklocka)

Ligg på åhagan.

Likadant	Sammaless
Likna, liknar (Liken pappa sin = Liknar sin far)	Liken (betonat i)
Tidiga skridskor Liknade spiskrok	"Spiskroka" Se bild sid 27
Liknande	Slikt
Lindar, rullar/lindade, rullade/lindat, rullat(på)	Lur, lurä, lurä (på)
Lindrigt kraftuttryck ("pingstvänssvordom")	Snöjven
Lingon	Lyngbera
Linnea (Stickhaltgräsä i Lycksele)	Stickhalgräsä (svagt h och öppet a)
Till stickhaltgräs ges från Pauträsk i Stensele receptet: "Linnean koktes till tjock lag (ex. 10 l vatten med linnea koktes till ca 1 l). Smordes på kroppsdel mot värk. (Saxat ur DAUM-KATTA, VÅRBLAD FRÅN DIALEKT – OCH FOLKMINNESARKIVET I UMEÅ 1998)	
Lirka med. Jfr hyller (ve)	Liskes (ve)
List. Listen runt fönster och dörrar	Gåt, gåta (långt å)
Lite	Na (kort öppet a)
(Jag köpte lite karameller)	(Ja tjöfft na karamellen)
Lite av varje	Ett som annä
Lite, en gnutta	Nalta (kort a)
Lite grann. Mindre mängd av gröt, sylt eller dylikt	Pjött, en pjött
Lite väl lite. I minsta laget	Spett
Liten gädda	Jäddslir
Liten (vass) kniv	Musjällar
Liten kulle, överst i en backe	Back-knix
Liten och klen	Ivälu
Liten slägga	Enpicka
Ljud i häst- eller koskälla	Glommer
Ljudhärmande ord för ljud som alstas av vibration och/eller skakning.	Dörr, dörrä, dörrä
Ljudlig fis	Brakasjit
Ljuger. Ijög, Ijugit	Lög, lögä, löggd
Ljung, lingonris och blåbärsris	Lyng, lyngä
Ljus = candela. Lagårdslykta (veke) ca 10 ljus. Primuslampa (se sid 150) ca 100 ljus	Jus (Ljusstyrka motsvarande ett stearinljus)

Ljusfenomen. Varsel om stundande dödsfall	Fegjus
Logen	Lon
Lov i februari för att skolan skulle storstädas.	Skurlov
Sportlov kallades det inte i våra trakter på 1940 - och 1950-talen	
Lovlig	Jill
Lucka	Luka (långt u)
Lucka i köksgolvet till källaren	Tjällarluka (betonat långt u)
Luggas	Lúves
Lugna dig!	Lungen dä!
Lugna dig! Du får ha tålmod!	Tjä dä!
Lugnvatten mellan två forsar	Sell (pl. sella)
Lukt från (fuktig) ull	Fårtevun
Luktar bränt/vidbränt	Svenan: Hä lukt svenan
Luktar, luktade, luktat	Snus, snusä, snusä
Luktar, luktade försiktigt	Snuster, snusträ
Luktsinne, luktsinnet	Vérkorn, vérkornä
Lurad, grundlurad	Dönarrä
Lurar, lurade, lurat	Narr, narrä, narrä
Luskung = En samling larver, som i stor klump sakta färdas framåt	Selskre (betonat första e)
Lutar (sig) bakåt	Brätt åttabak
Lyckas, lyckades	Túres, túresä
Lyftkrok för grytor i öppen spis	Fotane
Lyser, lyste, lyst (väldigt svagt)	Glyster, glysträ, glysträ
Lyssna aktivt (t.ex. efter koskällan)	Ly (långt y)
Lyssnar inte, vill inte lyssna	Dövskall
Låda med "bra att ha-grejer." Ex: Lim, solution, ringavtagare och laglappar	Sakerlåa
Lång raksträcka på väg	Långsletta
Långa slanor. Underlag för diverse göromål	Rómsén
Långfil	Tjockmjölka, filä
Långsam, saktfärdig	Sekut
Långsam i arbetet	Tjasut
Långsam, slö person	Sekames
Långsamt, långtråkigt, tradigt	Sekasamt

Långsamt arbetande Långt tall. Kvistfri, utom en krona högst upp	Sekale (betonat e) Slängtall
Långt handtag till dubbellien, som man drog efter båten vid fräkenslätter	Farken (långt betonat a)
Låt mig se (Låt mig tänka efter) Låtsas, låtsades, låtsades	Je mä si Låsses, låssesä, låsses
Lås	Les (Ex: Les döral = Lås dörren!)
Låsträ mellan skackel och kälke (bock) Låt Låt mig vara ifred! Låt det vara, låt det bero Lä Läder, lädret Läge med risk för frost under odlingssäsongen Lägg det, sätt det, ställ det Lägga sig och vila en stund Lägger, la, lagt ut näten Lämnar, lämnade, lämnat Lämplig, passande Längs efter, längs med Längst bak Längst bort Längst fram Längst in Längst norrut Längst söderut Längst ut Längst västerut Längst österut	Skackeltre Lätt (Lätt bli! = Låt bli! Lätt mä va i fre! Lätt hä va Je (långt e) Ler, lerä Fråstlänt Heä Lut ikull sä Langn, langnä, langnä Lämm, lämnä, lämnä Tjenli Utätt Bakerst, bakersti Bårttest, bårttesti Främmerst, främmersti Innersti Nolesti Söersti Yttersti Västersti (Västersti byn) Östersti (Östersti byn)
Länstrafikgrupper som gjorde fordons- och hastighetskoll. Fram till 1965 fanns både kommunal och statlig polis. 1965 tog staten över även den kommunala polisen. Läpparna Lärrarinnas make	Statara Munläppa Skolstut

Lättflugan vit aska
Lätthanterligt
Lättskrämd
Lättillgängligt, nära till hands
Lättstött, kräsen
Lättvänd (om t ex bil)
Löjlig, larvig
Lönar sig (ekonomiskt)
Lönar sig inte (Det är ingen idé)
Lönar sig inte (ekonomiskt)
Lös avföring

M

Magen
Mager, magert
Magra, magrade, magrat
Magsjuka
Majoriteten
Man med tillfälligt arbete
Man som skötte basvägen vid timmerkörning

Man, som uppvaktar, eller har en kärleks-
relation med kvinna, utan att vara förlovad,
gift eller sambo

Manssidan
Marken, jorden
Markfukt (Efter mycket regnande eller senhöst)
Maskin för tillverkning av pärt = takspån

Maskulinum n' före mansnamn

Massaved

Mat, spannmål

Maten, födan
Matfrisk, glupsk

Farsmen (betonat a)
Jevt
Skvättn
Rattåt (betoning på a och å)
Tyckmycken
Tvärnodd
Fjaskutt
Bär sä
Löns int (öppet ö)
Bär sä int (ekonomiskt)
Flatterdynga (gäller kreatur)

Magan
Skrin, skrinnt
Mangn, mangnä, mangnä
Magaperra
Storhopen
Dagakär
Basvägskärn, baselistn

Friar

Kärasia
Backen
Rånen (långt å)
Pärthyvel

n' (n'Bertil va hem/
En Bertil va hem)

Pråppsn (från eng. Pitprops)

Gusslån (Förstöra mat
är syndigt)

Föa
Frötchen

Maträtt (frukost) av tunnbröd eller knäckebröd som brutits i bitar i långfil eller mjölk	Bryta
Matsäck vid arbete eller resa	Nästn
Matstrupe hos djur	Välan
Med barn (havande)	På de visä
Med lera, bruk, laga sprickor	Klem
Med nöd och näppe	På jäsken
Med sig (Han hadd vä sä = Han hade med sig)	Vä sä
Med tiden	Ve tin (långt i)
Medan	Menn
Medvind	Unnaverä
Mer/längre än man kan tro (t.ex. om avstånd)	Lönndryg, lönddrygt
Mer än så	Väl hä
Mese, mesost	Missun
Messmör, messmöret	Missusmöra
Metallpinne, för att fästa skackeln vid selen	Selapinn
Mild svordom:	Jämarns, fanken, håken, Jädrar anåda
Milt kraftuttryck	Förgrönat, förblånat, förblånämä
Mindre och mindre	Smeder å smeder
Mindre område med öppet vatten, helt omgivet av fräken och andra vattenväxter	Glo (Ett bra metarställe)
Mindre (till växten)	Smeder
Minskar, minskade, minskat (i storlek)	Smangn, smangnä, smangnä
Misslyckas/misslyckades/misslyckats	Gå, jick, gått bet
Missundsam, ondsint, elak, bakslug	Illsnikti
Mitt i, på mitten	Mitta, mitti
Mixtrare, håller på med lite av varje	Rackelkús
Mjuk vidja, som man tog om höbunt för att kunna bära den	Schvegan
Mjäll	Flister
Mjärde, mjärdet, mjärdena	Mjäl, mjälä, mjälä

Mjölborste, vid bakning, räv- eller hundsvans
Mjölkkallergi (Kan ge klåda, nässelutslag, eksem)
Mjölkhämtare som smalnar av upptill
Mjölkpallen (som man sitter på och handmjölkar)
Mjölk som skär/skurit sig pga mycket lingonsylt
Mjölkört, rallarros
Mocka kätten (Utrymme för gris, kalv, får etc)
Morgonen
Morgonsidan
Mossa, torv
Mossa för tätning mellan stockar i timmerhus
Mossa, ris, bark, bristfoder i nöd
Mossmyr, torvtag
Mosstuva (stor) på myr
Motsols, bakvänt
Mun, läppar (Gäller i första hand häst)
Murket ruttet trä
Mustasch
Mycket (I uttryck som: Fali dyrt, fali slarvut)
Mycket illa/dumt gjort
Mycket långsamt
Mycket risig tall
Mygg
Mygg, knott. Stickande och bitande insekter
Myggmedel (starkt); Biproduct till tjära
Myra, myror, myrorna
Myrstack, myrstacken
Månad, månaden
Måste, var, har/hade varit tvungen
Måste fara/åka
Måste ha varit
Måste nog
Måste vara
Måste väl
Märla, märLAN
Märr, märren; sto, stoet
Mögla, möglat

Mörkt

Sopen
Mjölkskörven
Struphämtar
Mjölksétä
Miskäs, miskäsä
Almycke (öppet a)
Möka tjettn
Maran
Maransia
Mösan (öppet ö)
Husmösan (öppet ö)
Fangforä
Mösamyr- myra (öppet ö)
Mösamanke (öppet ö)
Annsönns, annsjönnsch
Schlipa
Föskä (kort öppet ö)
Munntasch
Fali (öppet a)
Feaktit
Som lúsa på tjerusticka
Wöbb
My
Åtä (långt betonat å)
Beckolja
Möger, mögren, mögren
Mögerkäs, mögerkäsä
Månä, månen
Jett, gätt, gutte
Jett föra
Jett ha vu
Tö föll jetta
Jett va (långt a)
Jett föll
Mäll, mälla
Marr, marra
Dänkes, dänkesä

Mört (öppet ö) (Hä ä mört i
kväll sa han å pissä däri
farstukammarn (öppet a i sa)

N

Naggen: Hopbundna stora fågelfjädrar, som man naggade bröd med före gräddning (Företrädesvis på tunnbröd, som bakades på ojäst deg)	Brönagga, nagga (kort bet. a) Har i modern tid ersatts av rulle med piggar
Naken i betydelsen dåligt klädd (vid kyla)	Bärnaken
Namn på mörkrets furste	Gammkusrn, Gammpiln
Nappen	Tútt, tröstarn
Nariga händer	Kråkhacka
Nedanför	Néåm
Negativ till att göra en viss sak. Ovillig	Ohaga
Nedförslutning	Unnalannä
Nedersta, längst ned	Neerste
Nedåt i betydelsen nedefter (bäcken)	Neät
Ni (Användes förr, när man inte fick dua äldre)	Je (kort e) i singularis. Ni = je även i pluralform
Njure (som tillagas till mat)	Pypplen
Noggrann, kräsen	Lagrann
Nog är det väl själva ...	Klåån, no ä hä väll klåån, Rackarns!
Norra sidan	Nolsia
Norrut	Nolätt (betonat långt o)
Norr om	Nolåm
Norr om sjön	Nolåmsjön (långt ö)
Norrskan	Lyssnen
Norrslutning	Baklannä
Norröver	Nolöver
Nuddar, nuddade, nuddat	Dutt, duttä, duttä
"Nu fick han så han teg!"	Jästä (Nu jästä han!)
Nyckelpiga	Gulltyppa
Nyfiken. Ute efter skvaller	Vettanessjuk
Nyper, nöp, nypt	Gnup, gnuppt, gnuppi
Nyplöjt	Nyrestä
Nyser, nös, nyst	Gnus, gnusst, gnusst
Nysnö på is leder till "tjäringhalka"	Tjäringhalka
Nyss	Nyest
Nyss farit/åkt	Nyfuri
Nyss kommit	Nykömmä

Nyss varit
 Nyss ätit
 Nyvaken, nymornad
 Någon
 Någon
 Någon, något som kan glädja äldre person
 Någon råd
 Någon som ärvärd att satsa på
 Någonstans
 Någonting
 Någonting
 Någonsin
 Någorluda bra (Det är)
 Något att stilla den värsta hungern med
 Något ostigt. T.ex. mjölk som surnat
 Någotsånär/ I det närmaste
 Näbben
 Näbbmus
 Näcken *(i dialekten synonymt med den onde)
 Nädå
 Nära, nära ögat
 Nära, vid, bredvid
 När det bränner fast, blir det
 När frosten just kommit
 När man fått in vatten i stövlarna är man

När man skulle ange i vilket hem något skett
 eller skulle ske, sa man däri, följt av familje-
 faderns förnamn i genitiv.
 Ex: Däri Lasses. Även om orter Ex: Däri Bergnäs
 Utan att nämna namn: Däri morfars, däri farfars

Närmast
 Näsan
 Näsborrharna
 Nästan
 Nästan. "Hugget som stucket"
 Näsvist utfråga någon
 Nätflöten av näver
 Nätsänke. Sten som lindats in i näver
 Nätt och jämnt

Nyvure
 Nyitte
 Kurut (långt första u)
 Nagen (långt betonat a)
 Nan (kort öppet a)
 Fargångströsta (öppet a)
 Nanless (No val hä väl nanless)
 Framkastgryn
 Nagerst
 Na (kort öppet a)
 Nannting
 Nansinn (kort a)
 Hä ä na i na
 Sögabit
 Glötter
 Nassenär
 Nävä
 Musskara
 Nätchen* (kort betonat ä)
 Nää
 Hä va ba ojort (kort andra
 Åttill
 Skóva i t ex en gryta
 Snärpa
 Blötskodd

Däri

Hiterst
 Snarkvarna
 Näсахöla
 Halvdeles, sä gött som
 Hart om hart (kort öppet a)
 Skolér
 Langnentyllen
 Nävertaska
 Just så pass

Nätt, rar
Näver och lättantändliga småkvistar
Näverkont, näverkontarna
Näbben
Nöbbedd
Nöden
Nötskrika

Behändi (betonat ä)
Elltenä
Könt, könta
Nävä
Krusjeru
Nöa
Skogsschira

O

Oacceptabelt, galet
Oangenämt arbete, eller person
Obalans på grund av hög tyngdpunkt

Bårti tok
Sönnstraff
Avavick

Obefintlig anordning, som man lurade
oerfarna att hämta

Rompdragä

Obegåvad, har svårt för att fatta

Tröbbskall/Dumskall/
Minner för sä

Obeslutsam, virrig, saktfärdig
Obrukbart *(ogangneli även om person)
Och, också
Och så ..., också
Odlä
Oförvägen, lite odygdig
Ogift medelålders kvinna
Odon
Odryg
Odrygt
Odåga ligist
Ofta
Oförsiktig (är, var, har varit)
Ogin, snål
Oh, så fin!
Oh, så hemskt! (farligt)
Ohjälpt (Han gått gå från dem ojärt)
Ohändig, klantig
Oj då!
OK! Jag går med på det
Olustig, trött. Slapp slö och likgiltig
Olyckor, krämpor och motgångar

Velut, störut
Ogangnelit*
Å (kort å)
Åssä
Odel (betonar o)
Belyfti
Gammjänt
Otterbera
Skryp
Skryfft
Karribel
Tättomt
Rackél, racklä, racklä
Knussli, knusslut
Huvvaligen sä fin!
Huvva sä hämst!
Ojärt
Oslög
Jestanes!
Hä må va dompä!
Dörsk
Ohäpp

Om en man som har en kärleksrelation med en kvinna, utan att det hunnit bli en fast relation	Fri (han fri ve á Eva)
Om fågel (ripa) som satt bra efter omslag från kyla till töväder	Böl
Om jag skulle ... Okastrerad hankatt	Hort ja sku ... (kort o i hort) Fres, fresn
Om man la för sig mer än en kaka i taget från kakfatet, visade man buksörja. Mycket ofint!	Buksörja
Om någon som skulle ha gett sig av, men är kvar	Ofuri (Han ha ofuri)
Om person som pratar opassande högt i sällskap	Gaput
Omkom, förolyckades	Jick åt
Omkull	Ikull
Området där man vänder vid plöjning	Fotlannä
Onanera	Lekäs ve pilla
Ont om	Spett om (t.ex. pengar)
Onykter	På pickalurven, på snean
Onödigt	Olikt (Långt betonat o)
Oordentlig, oordentligt	Slasadelut
Oordentlig person	Slafat
Oordnat, hopblandat	Tjöttrut
Ordentlig	Rekordeli
Ordet, orden	Olä, ola
Oresonlig person	Bännstut
Orkar, orkade, orkat	Rå ve, rådd ve, rådd ve
Orkar inte	Rå int ve
Orkeslös. Inte så stark	Svagli
Oroade sig	Ampäsä
Oroar/oroade/oroat; bekymrar/ bekymrade/bekymrat sig	Gruv sä/gruvä sä/gruvä sä
Ormslån, kopparormen	Ormsnära
Orren, orrar, orrarna	Vårrn, vörra, vörra
Oskummad mjölk	Sötmjölk
Ostadig	Vischlut
Osäker på vilken dag det är	Dagavill
Otrygg, mörkrädd (otröjet å gå jenom skogen)	Otröjen

Outredd härva, trassel
Ovanpå
Ovanför
Ovanligt stora snöflingor
Ovass
Ovig, klumpig, ramlar lätt
Oväder, ovädret
Ovädersdag
Oätligt, osmakligt

P

Padda
Pakethållaren

Palt (Kams på jämtska)
Rund palt med inbakade talgtärningar*
Rund palt med inbakade fläsktärningar
Rund palt med inbakade njurtärningar
Platt palt utan inbakning
(Blodpalt)

Pank, utan pengar
Panna för rostning av kaffe
Parkinsons sjukdom
Pauträsk
Pauträskborna kallade finnäsarna detta
Pengar
Penis
Penis på större djur t.ex. tjur
Periodvis
Person från annan ort
Person som anser sig bättre än andra
Person som flyttar på saker och skapar oreda
Person som har lätt för att få löss
Person som ofta misslyckas (klantar sig)
Person som är ovanligt långsam, trög och tafatt
"Pingla" av plåt, som satts runt skällkons hals så
att den låter när kon rör sig, och får de andra
korna att följa, och som man själv hör och känner
igen, när man ska hämta korna som går på skogen.

Pigg, kvick

Tjörv
Avarne
Avarnåm
Lapphanska
Slög (Kniven ä slög)
Klomrut
Ovér, överä
Kåjdag
Oetanes, omasslit

Röbbtåska
Packethållarn

Paltn
Fetpaltn (*fetatärningar)
Fläskpaltn
Pyppepaltn
Flatpaltn (öppet a i flat)
Blopaltn)

Black
Kaffebrännar
Skackra
Pauträsk (långt a)
Söomsjöara
Penninga
Pilla, pitn
Pes, pesn
Lötesvis
Utböling
För mer, ä för mer
Dragnagel
Lusjeru (ä lusjeru)
Bäckelkús
Tilleto
Kosjälla

Ámper

Pingstvänssvordom	Jäsiken
Pip från orolig hund	Gnister (kort betonat i)
Pipen på t.ex. en kaffepanna	Tyta
Plocka bär	Napp bera
Plockar, plockade, plockat	Napp, nappä, nappä
Plogfåror	Tilten
Plogtältans tjocklek	Farajupä
Plufsig, grov	Poteli
Plånboken, börsen	Plannboka
Plöjer, plöjde, plöjt	Rest, restä, restä
Plötslig överrumplande brådska	Hihaj
Pojke och flicka som "har sällskap"	Följes
Porla	Skvala, jöla
Postorderkatalogen T ex Åhlen och Holms	Priskurántn
Potatis	Pär, pären
Potatisar, för små som matpotatis	Grispären (blev grismat)
Potatisblast, potatisblasten	Pärstannar, pärstannara
Potatisblast	Pärkårn
Potatisbänken	Pärbänken
Potatisgroddar	Åla (långt betonat å)
Potatishacka, som man gräver potatis med	Pärgräv
Potatiskastrull (Kastrull med potatis)	Pärkok
Potatislandet	Pärlannä
Potatismos	Pärstampa
Potatisskal, potatisskalet	Pärskalä
Potatisskalare	Pärskalar
Potatis, som får förgro imomhus	Sesspären (sättpären)
Prat (oviktigt sådant)	Pjöllér (substantiv)
Prata fort	Bjäller (betonat ä och e)
Prata för att få någon på bättre humör	Goprata
Pratar en massa utan att ha någonting att säga	Svammelkus
Pratar, pratade, pratat	Pjöllér, Pjöllrä, pjöllrä (Gäller främst småbarn)
Pratar, pratade, pratat; argt - upprört	Görm, görmä, görmä
Pratar strunt, barnsligt, löjligt	Ä pjöllrutt
Pratas om, skvallras om	Glonkes (Hä glonkes)
Pratsjuk	Pratasprängd
Prostatatabesvär	Göbbsjuka
Prutar, prutade, prutat	Plut, plutä, plutä

Prutmån. Läge för att få ned priset
Pruttigt bajs
På (Exempel: Boka ligg dära golvä)
På båda sätten
På det humöret
På dåligt humör
På nytt
På, ovanpå, uppe på
På södra sidan av sjön
På tok
På övervåningen, uppe på vinden
Påle, pålen kornkärven sätts på
Pärlugglan

R

Rakt ingenting
Raljera, tråka, utmana (Jäckes int ve gammfolkä)
Ramla och slå ihjäl sig
Ramlar, ramlade, ramlat (häftigt) framstupa

Ramlar, ramlade, ramlat/tippar,
tippade, tippat omkull

Rasande, ursinnig
Rast (i arbetet)
Reder, redde, rett ut
Redskap för att dra upp potatisrader
Regnbroms
Regnskur
Religiös
Relingen, båtkanten
Rem som håller ihop selens loke
Rem i selen som spänns under hästens buk
Rensa fisken

Rensar, sorterar/rensade, sorterade/
rensat, sorterat

Renstekel, renstyng
Reskost, matsäck
Rester. Det som blivit över

Plutmarn
Sprättsjitr
Dära (kort ä)
På båvis (betonat å)
På de lötä
Egennytti
Ånyest
Oppa
Söomsjön (långt ö i sjön)
Oppi halen
Oppa båttn
Snes, snesn (betonat e)
Pooparsparrn

Int vätt
Jäckes
Fall ihäl sä
Stup, stöp, stuppe åskall

Stalp, stalpä, stalpä

Rassan
Minuter
Gre, gredd, gredd ut
Päral (Mandragen plog)
Fårfittbroms
Rengnil (betonat i)
Gufrukti, gudeli
Båtsuda (långt betonat u)
Lokremma
Bukjola
Jöra opp fisken

Skre, skredd, skredd

Görmstickar
Förning
Åslapp

Revbenen
Ridbyxor
Ring runt månen som förebådar snö
Ripa
Riphöna, riphönan
Riptupp, riptuppen
Rishög, rishögen
Riskabelt, farligt, okristligt
Riskvastens handtag
Risselsläde för persontransport vintertid
Rits, streck
Rodna

Rop som användes om träd grövre än
tumsaxens max 18 tum

Ropa (på), hojta (i skogen)
Ropar, ropade, ropat
Rosett
Rost
Rostig
Rovfåglar, hökar med flera
Rulle på spinnrocken för spunnen tråd
Rullar av kardad ull
Rullar, rullade bakåt
Rullar/rullade/rullat runt (Gäller häst)
Rullar runt, rullade runt, rullat runt
Rum (litet) innanför köket (mot murstocken)
Rundpotatis

Rund käpp. Ungefär 25 cm. Avsmalnande
från mitten. Tävling: Vem tappar taget?

Runt trälock som lades på mjölkytan i en
träspann när man skulle bära mjölk från
fäboden. (För att minska risken att spilla)

Ruskigt
Rycka, rycker/ ryckte
Rymdmått (fyrkantigt) 18,4 liter
Rysa av obehag, raseri etc.
Råeggen (Ja jett bryn kniven så ja få bort ron)
Råge

Sibena (långt i)
Ballångbyxen
Snöring (betoning ö och i)
Ryp
Ryptjåling, ryptjålinga
Rypkäll, rypkälln
Riskäs, riskäsa (långt bet. ä)
Asadelut
Kvastlommen
Risselslean
Rit
Runå (betonat å)

Bambo!

Kök (uttalas med k-ljud)
Rop, rofft, rofft
Lytchknut
Roska
Roskut
Spänningen
Snälla (kort betonat ä)
Tyllen
Kuller, kullrä åttabak
Tommel, tommlä, tommlä
Kuller, kullrä, kullrä (kort u)
Kammarn
Klangerpären

Sleptjäpp (Vanlig i skogskojor
förr i tiden)

Skvalplock, skvalplockä,
skvalplocka

Huskelit
Rytch/rytchä
Sjel
Hurves (kort öppet u)
Ron (långt o)
Rögan (öppet ö)

Råm från ko	Böl
Råma (Läte från en tjur)	Bäle
Rädd	Bangen
Räfsa (kraftig av trä) För hässjning av hö	Bärrarhärva, fämnenhärva
Räfsa ihop hö till en "famn" för att lägga upp i en hässja	Fämnn
Räfsskraft	Ty, härvty
Rätt så lite	Halvspett
Rätt vad det är..., oförhappandes (gäller framtid)	Alltisänn
Rätt åt dig! / Där fick du!	Tjennlitt ått dä!
Röda små myror, som finns i tuvor på myrar	Etergäddn
Rödkindad	Ruvlätt (svagt v)
Rökfånget ovanför eldpallen i en skogskoja	Räppen(kort betonat ä)
Röksvamp	Tjäringfis
Rökte	Röckt
Rör sig långsamt, glider sakta	Skri (Hä ä just sä pass hä skri)
Rölleka (Stammarna torkades och röktes)	Farfars tobäckä
Röra, blandning till djur. Ex. grissörpa	Sörpa
Rörelsemån (T.ex. i skacklar och stötting)	Schekamarn (bet. e, a nr 2)
Rörigt, ostädat	Ostökut
Rötkasserad timmerstock	Lomp
S	
Saknar sysselsättning (arbetslös)	Jöralös
Sakta, mycket sakta, senfärdigt	Lusutt
Saliv, dregel	Seckel (betonar första e)
Saltsill, norsk, i plåthinkar 5 kg såldes in på 1950-talet	Sillbåx
Saltsten (läggs ut av jaktlag till älgar)	Sleksten
Samla ihop (slarvigt)	Hams ihop, sank ihop
Samlingsnamn för småfåglar	Sparrn
Samtliga	Vareviga en
Sank myrmark med gungfly	Drävjemyr
Se	Si

Se efter
Se hotfull ut
Selens båge med bl.a. öglor för tömmarna
Senap
Senare
Senfärdig
Senfärdig person
Sent utvecklad, förståndshandikappad
Senvuxen gran
Separatorn
Ser, såg, sett på något med olust, avsmak
Ser ut att vara, verkar vara
Se till att komma in!
Se till att komma ur vägen!
Sida, sidan, sidor/sidorna
Sidensvansen
Signalerar, signalerade, signalerat (bil)
Simmor, simmade, simmat *(långt öppet a i sam)

Sinka, fördröja

Sinkade, hindrade
Sirap
Sista stockarna för året i flottningen
Sitta löst (Om tand t ex)
Sittande
Sittbrädet på dass
Sjuda (koka)
Sjuklig
Sjuklig, dör tidigt
Sjuncker, sjönk, sjunkit
Själ
Självdö, självdog (om djur)

Skadlig. Eller kan betyda: För fin
för att använda till vardags

Skaffar, skaffade, skaffat sig

Si åt
Grymmes
Selukroken
Senappen
Ätter hä
Sölut, tösut
Masakus
Ätter sä
Raka
Separatn (Se sid 57)
Ögel åt, öglä åt, öglä åt
Ruv (långt u)
Rust in je!
Rust je borti annörja!
Si, sia, sien
Rönnbärstjyven
Dyt, dytä, dytä
Simm, sam* summi

Sek (Sek mä int, ja ha
ju bråttomt)

Sänkä
Sirappen
Sladdn, rompa
Reka
Sittän
Fjöla (betonat ö)
Sö (långt ö)
Schuckli
Frönlivu
Sjunk, sjunkä, sjunkä
Sjölven
Stern, sternä

Skadli (Den där klänninga ä
för skadli å ha nu)

Rust, rustä, rustä sä/
skäff, skäffä, skäffä sä

Skaka, vibrera
Skakande, darrande
Skakar, skakade, skakat
Skaka om (Ja skeka om han riktigt)
Skalbagge, skalbaggen, skalbaggarna

Skamfilar, skadar, nöter/skamfilade
skadade, nötte/skamfilat, skadat, nött

Skare, skaren
Skarva ihop
Skarvsjöby
Skata, skatan
Skatbo
Skavsår i grenen
Skeden, skedarna
Skidbindning. Öglor av läder
Skidspåret
Skidor (Annar = Höger skida. Sji = Vänster skida)
Skidor, särskilt breda, att åka på lös snö med
Skidstavar
Skinnförkläde
Skita, bajsa
Skitit
Skiljevägg mellan korna i ladugården
Skjuta fram och tillbaka
Skjuta hårt i bollsporter
Skjuten i magen

Skjuter, skjöt, skjutit

Sko av renpäls
Skofett, salva/skofettet, salvan
Skospår (fotspår)
Skogsarbetarplagg
Skogsområdet där "jetara" vallade korna

Skohö

Skacker (betoning a och e)
Skagrut, skackrut
Skek, skekä, skeckt
Skeka
Skörv, skörven, skörva

Fli, flidd, flidd

Skaran
Sjöt ihop
Skärven
Schir, schira
Schirbo
Gångsår
Sjéa, sjéen
Sjiöla (Betonat i)
Annörja
Annara
Lavannara
Ränntjappa, trudjetjappa
Barmsjinn
Dyng
Sjitti
Bås-läda
Ronk
Dörna
Görskutte (öppet ö)

Sjut, sköt, skutte
(k-ljud i sköt och skutte)

Lappsko
Smorning/smorninga
Skofälen
Halvylleblusn
Jetarskogen

Hade man förr i världen i
kängorna i stället för sockor

Skohöhäckla och skohökammen	Användes vid framsällning av skohö
Skojar, skojade	Tokes, tokesä
Skolbarn, skolbarnen	Skolong, skolonga
Skollov i september	Pärlov (För å gräv pären)
Skopa/skopan/skoporna (av näver)	Näverryv -ryva -ryven
Skorstenen	Murn, murpipa
Skovel, att utgödsla med	Dyngsjövla
Skrapa försiktigt	Kara
Skrapa som användes vid skinnberedning	Rättchnagel
Skranglig liten byggnad	Ritä (långt i)
Skridskor. Fram till 1950-talet. Liknade spiskrok	"Spiskroka" (Se bild sid 28)
Skridskor. Stålskenor med fotplattor och läderremmar. Den främre plattan har reglerbar bredd. Regleras med medföljande vev.	Halvröra (1950-talet) (Se bild sid 28)
Skriker, skrek, skriket; vråla, vrålade, vrålat	Rål, rålä, rålä
Skriker/skränar; skrek/skränade	Skrål, skrålä
Skruva på sig	Vinnes
Skrymmande	Oruvli, oruvlit
Skrynkelig, rynkig	Skrövli, skrövlut, knövlut
Skryta, skrodera	Blavér
Skrytsam	Skrävlut
Skräp, avfall, avlagda saker	Rat, ratä (långt a)
Skräp, skrot	Valn
Skräpa ner	Bösa ne (öppet ö)
Skräphög	Rathög
Skräpig	Bössut
Skrävlig, skrytsam	Ravlutt
Skulderbladet	Bogfjälä
Skulle	Sku (kort betonat u)
Skulle ha varit tvungen	Sku ha gutte
Skumma mjölk. Ta översta lagret på mjölk som stått så att grädde flutit upp	Äle gräddn
Skumma (sig) T.ex. när man håller upp öl	Pöll
Skummjölken	Blåmjölka, separerämjölka
Skurit sig	Klätträ sä (Mjölka ha)
Skurk	Skramboling

Skvallerbytta (manlig)	Bysop
Skvallerkärning	Sladdertaska
Skvallrar, skvallrade, skvallrat	Rall, rallä, rallä
Skvalpar, skvalpade, skvalpade	Skvonk, skvonkä, skvonkä
Skygg	Scher
Skyndar sig, har bråttom/Skyndade sig, hade bråttom/skyndat sig, haft bråttom	Sjynn, sjynnä, sjynnä sä
Skåp, skåpet där mjölktrågen förvarades svalt. (oftast i farstun, under trappan till övervåningen)	Kantor, kantorä (Långt o)
Skåra, som görs i träd innan fällning	Fällsjyra
Skåra, spricka/skåran, sprickan	Sjyr, sjyra (långt betonat y)
Skäller, skällde, skällt på någon	Trätt, trättä, trättä
Skälmaktig	Själlmut
Skär, skar, skurit *(infinitivform: sjära)	Sjär, skär, (öppet ä) skure *
Skär, skar, skurit björknäver	Rest, restä, restä nävrä
Skära upp	Rest opp
Skära, som användes vid lövtäkt	Sjerun
Skära, tälja	Kärv
Sköljer, sköljde, skjöljt	Schöle, schörd, schörd
Skördetid för säd	Sjölanna
Skördetiden	Ánna Slåttanna = höslåttertid
Slagits	Släjjes
Slamsa med vatten	Söll
Slamsig person	Slasakús
Slapp, hållningslös	Lealös
Slarvig i arbete, klädsel m m	Slasaforen
Slarvig, ovårdad	Svinut
Slarvig, vårdslös	Hamsut
Slicka	Slek, sleka (långt e)
Slipar, slipade, slipat	Slip, slifft, slifft
Slockna	Slåcken
Slocknade (tog sig inte)	To sä int (om eld)
Slug, listig	Illisti
Slå, hamra (slå till)	Döka, döka till (öppet ö)
Slå igen dörren hårt	Slämnt te döra
Slår, slog slagit	Sla, slo, släjje
Slår, slog, slagit (Ex: Döra stå å slämnt)	Slämnt, slämntä, slämntä
Slår, slog, slagit ihjäl	Sla, slo, släjje ihäl

Slår, slog, slagit sig (Om trä som slår sig)	Baljes, baljäsä, baljäsä
Slår, slog, slagit till (Slutföra affär)	Domp, dompä, dompä till
Slå svåråtkomliga, ej odlade ställen, med lie	Sla skrabbä, skrabbslättn
Slåttertid	Slåttanna
Slätteräng vid bäck, slättermyr	Raning
Släde, släden, slädarna	Slea, slean, slea
Släppa ifrån sig mjölken (om kor)	Ge ne
Slöfock	Sötakús
Slösaktig	Ohull
Smakbit vid ystning	Ostgnupa
Smula sönder	Knövel sunn
Smulor (oftast om brödsmulor)	Möda (betonat ö)
Smultron	Jolbera
Smutsa ner sig	Fli ne sä
Smutsig, oren/smutsigt, orent	Onaskeli, onaskelit
Smutsig, skitig	Dyngut
Småbråka, kivas	Kaniffles
Smågnägga (Häst)	Huckér
Små mjöklumpar i välling eller gröt	Tjickren
Småsnöar, småsnöade, småsnöat (Lätt kall snö)	Flir, flirä, flirä
Småskrake	Skrättja
Smäller smälde, smält	Smäll, small, smulli
Smälter, smälte (om t ex fett/smör som smälter)	Kläckes, kläcktes
Smälter, smälte, smält (Ex: Sockerbit i kaffet)	Dremn, dremnä, dremnä
Smärta i öra (öroninflammation)	Örstyngen
Smöra, bre på smör	Klin på
Smörbollar (blommor) Trollius	Ploppen
Smörjer, smorde smort	Smöre, smörrd, smörrd
Smörklick i en urgröpfung i gröten på en tallrik (Till vetemjölgröt. Förekommer också till palt)	Smörbrunn, smörbrunnä
Snabb	Kring, snäll
Snabbgående (gäller person)	Flytgåen
Snabbt	Kringt
Snabbt (Hä ä geschvint = Det går undan)	Geschvint
Snabbt ge sig iväg (t.ex. till grannen)	Snipp iväg
Snabbväxande potatis	Flytväxtpären
Snaggad, kortklippt	Snövklipt
Sned	Vinn
Snickarvirket (Från skogen. Skålar yxskaft mm)	Ämnesven (betonat e)

Snickra	Snick
Sniffar, sniffade (lukta försiktigt på)	Snuster, snusträ
Snigel utan skal. Påträffas i myrlandskap	Mösatjäring (öppet ö)
Sniken. Lurar folk till höger och vänster	Hunnut
Snora	Dra snarkvarna
Snoret	Snarn
Snorig	Snarut
Snorkråka	Näsakus
Snurra, vrida, tvinna	Tvill
Snurra, ramla	Trill (Trill ikull = Ramla)

Snurrade man upp garn på, för att göra härvor	Härvelkors
Kan även användas i uttrycket "Du går an som ett härvelkors" om överdrivet aktiv person	

Snuva och hosta	Krimen (långt i)
Snygga upp/till	Fjäss(opp, till)
Snytbagge eller skalbagge i fam. knäppare	Knäppskörv, sprättskörv
Snålheten (snålhet)	Snårdda
Snälla du! (Bra dag, jalp mä = Snälla du, hjälp mig)	Bra dag!
Snälla ni!	Bra je! (långt e)
Snö som tynger ned träd	Opplegun (betonat e)
Snöar, snöade, snöat	Snög, snögä, snögä
Snöar stora blöta snöflingor	Glaspasnög
Snöre, vid slakt, för att avsöra matstrupen	Välansnöra
Snöskor	Trudjen (långt u)
Snörstump för att förlänga byxans vidd	Grötmälla
Socialfall	Sockenjon
Solgasset	Solsteka
Som du vill, vilket du vill	Höcke du vill
Somnar, somnade, somnat	Samn å, samnä å, samnä å

Sophögen. Dit slängde man det som inte kunde brännas eller återanvändas	Slaskhögen
---	------------

Sov	Låg å snusä
Sover, sov, sovit	Söv, sövvd, sövvd (öppet ö)
Spaden, med vilken man vänder brödkakan i ugnen	Gräddspjalka
Spadyxa som bl.a. användes vid dikesgrävning	Gräftyx
Sparkar, sparkade, sparkat	Spönn, spönnt, spönnt
Sparkas	Spönnnes

Sparkstötting, -en, -arna
Sparsam, försiktig, gnidig, snål
Speciellt, endast för, gjort med beräkning
Spegglas, speglades
Spefullt uttryck (från barn) till lagmotståndare
Spene, spenar
Spensalva
Spetsig, vass

Spiller, spillde, spillt ut

Spik slås krokig (nitas) på baksidan av brädan
Spik, särsild, för spåntak
Spillkråka
Spindel
Spindel med stor bakkropp
Spindelnät
Spjärntag, med fötterna
Spreta
Spricker, sprack, spruckit (Om vedträ t.ex.)
Springa (i golv t.ex.)
Springa på byn och samla skvaller
Springer hos grannarna
Springer, sprang, sprungit
Springer, sprang, sprungit ikapp (tävla)
Sprättar, sprättade, sprättat upp sömnen
Spröd, skör, bräcklig/sprött, skört, bräckligt
Spydig, sarkastisk
Spån vid bilning
Spåntak
Spår man följer åt det håll djuret kommit ifrån
Spåra djur eller människa
Spårvidd på timmerdoning
Spöke, spöken
Spöket
Stackare som inte klarar av någonting
Stanna
Stannade
Stark, dålig lukt

Sparkar, sparkarn, sparkara
Hull
Enkåmt
Spegläs, spegläsä
Tjittetje, tjittetje
Tjick, tjicken
Kotjicksmorninga
Pikut

Skvink, skvinkä, skvinkä.
(Bär försiktigt så du int
skvink ut vattn!)

Nada spiken
Pärtspik
Störnkråka
Kangero
Pösakangero (öppet ö)
Kangeronät
Spönntag
Bärr
Klamn, klamnä, klamnä
Såt
Rej te byn
Kut te byn
Kut, kutä, kutä
Käppkut, käppkutä, käppkutä
Bräst, brästä, brästä opp
Frön, frönt
Le (långt e)
Blakatvetn
Pärttak
Bakfälen
Rättch fälen
Megång
Skrömta
Böschn (långt ö)
Pjasar
Starn, starn å (öppet a)
Starnä, starnä å
Tevun

Stark i nyporna	Hannvass
Starkt i betydelsen kryddstark, beskt eller dyl.	Stärt (kort ä)
Stavtruga, stavtrugorna	Klingra, klingren
Stegen	Stegan
Stelbent, ovig	Stöppelbent
Stelna, stelnade (Om t ex flott)	Startn, startnä (kort öppet a)
Stelna till (av rädsla)	Starves å
Stenborr	Bärenavar (betoning ä a)
Sten, fäst i ett rep för att ankra båt vid mete	Sönksten
Stenig strandkant	Stenfjera, stenfjerun
Stenigt, väldigt stenigt, område	Stenskravel
Stenkällare för potatis	Pärtjällarn
Stenskvätta	Stensmättja
Steril ko. Kan inte bli med kalv	Gallko
Stimma, härja, bråka (Onga kunn då rejér)	Rejér
Stimmat, härjat, bråkat	Rejort (kort betonat o)
Stjäl, stal, stulit	Stäl, stal*, stuli *(öppet a i stal)
Stol, med låda under sits med gångjärn. I den, som stod nära spisen, förvarades skohö.	Höstol
Stoltsera, gå överdrivet rak i ryggen	Brättes
Stoppar, stoppade in något i trångt utrymme	Pul, pulä
Stor bäcköring	Börting
Stor degspade. Över en meter lång. Hörde till stöpträget (stöpträgå)	Stöpspojva, stöpspadan
Stor låda för vinterförvaring av korn	Kornlårn
Stor rund och hög burk (plåtburk)	Stommel, stommlä, stommla
Stor slägga	Knosa (långt o)
Storgråta	Böl (å grin)
Stormhatt (vild)	Slasarn
Stort stenröse (stenskravel)	Stenhaver
Strand	Lann (Ve bada däri Sunströms lann = Vi badade vid Sundströms strand)

Strandkanten	Lannkalln
Stressad, känner sig stressad	Annfäktes
Strula, tjorva (verb)	Bängel (betonat ä och e)
Struntprat	Tjoller, svammel (betonat a)
Stryk på bara stjärten	Bäraschulstryk
Sträcker, sträckte, sträckt på sig (häftigt)	Rättches, rättchäsä, rättchäsä
Sträcker, sträckte, sträckt sig efter något	Tåp, tåpä, tåpä
Strö ut torvströ i kobåset	Bösa däri båsä (öppet ö)
Strömmande varm luft från värmekälla	Göva
Strömmen är så stark, att det krävs en van roddare för att orka ro motströms	Strucka
Strömstaren	Fårssparrn
Stubbe, stubben, stubbarna	Stom, stommen, stomma
Stubbrytare	Stommbrytar
Stukad eller överansträngd handled	Vinn (i handled)
Stukad fot eller handled	Trödd
Stycka, plocka isär	Stada
Styltor	Jänglen
Styra kälke eller sparkstötting	Rada
Styrstockar i basväg	Slanen
Stå bredbent eller ta ovanligt långt steg	Bräsa
Stångas	Stinges
Står och hänger utan att göra någon nytta	Ritval
Ställa till oreda, störa	Ostök (betonat o)
Ställa undan	He å ve
Ställer ut, släpper ut, häller ut; stälde ut, släppte ut, hällde ut; ställt ut, släppt ut, hällt ut	He ut, hedd ut, hedd ut
Ställer in, ställde in, ställt in, tar in, tog in, tagit in	He in, hedd in, hedd in
Ställning med tak över mesegrytan	Missukoja
Ställning för mjölktråg	Trågstol
Stämpla (märka) skog som ska avverkas	Bleka

Stäng(a) av (He å motorn sä ja hör va du säg!)
Stänger. Stängde, stängt (dörren)
Stängsel/gärdsgård som går ut i vattnet
Stänker, stänkte, stänkt
Stöka till inomhus

Stönar, stönade, stönat
Stöper, stöpte, stöpt (om att sätta deg)
Stöten i smörkärnan

Stövlar (gamla) med avklippta skaft, stående
Innanför dörren till skogskojan

Suger fast t ex i lera
Sullädet
Sur på någon eller över något
Svag, vek, orkeslös
Svalde
Svamlig man, person
Svamp, svampen
Svans, svansen
Svans (på gris, får, get)
Svansens infästning
Svar på frågan om vilken veckodag det händer
Svedda band av smågranar till gärdsgårdar
Svider, sved, svidit
Svidknott
Svinaktig
Svinmålla
Sväl. Översta lagret på en gräsmatta
Svårslaget gräs (med lie)
Svårt att komma åt, besvärligt
Sväljer, svalde, svalt
Svär, svor svurit

Sy med två becksnören i läder.
Snörena möts i samma hål

Sydlig vind
Sylt, sylten
Så

He å
He åt, hedd åt, hedd åt (döra)
Flohagan
Skvittér, skvitträ, skvitträ
Ostäda

Störn, störnä, störnä
Stöp, stöfft, stöfft
Töreln

Snällpissarstöveln
(snabbpissarstövlar)

Tjeka fast
Sullerä (betonat u)
På pjöttmyra
Pävlut
Svörrd ne
Sörrkus, sörrhommel
Söpp, söppen
Romp, rompa
Stömmel
Romptangen
Ått +veckodag (Ått torsdan)
Svibanna
Svi, svidd, svidd
Sviarn (Svidjom på jämtska)
Asut
Dyngstavarn
Svarn (svaln) grässvarn
Halbett
Bännt
Svöle, svörrd, svörrd
Sväre, svor, svuri

Lask

Sunnaverä
Sylta
Sä

Så (balja) av trä i vilken man la kläder i blöt

Så här. Används också för att säga att det är mycket av något

Sådärja

Sådd och skördetid

Såna barnsligheter

Sånt där

Sånt här

Sårskorpa, sårskorpan

Sädesärla

Sägs saker vara, som lätt går sönder

Sälja, säljer

Sämre

Sängens nedersta del

Sängliggande på grund av sjukdom/skada

Sätta skaft på (yxan, spaden...)

Sätta, ställa, lägga (långt e i he)

Sätta telnar på näten, laga näten

Sätta upp nät på tork

Söder om

Söderut

Söderöver (Södra Sverige)

Södra sidan

Sög

Söla ner, trasa sönder, skada

Sölat ner, trasat sönder, skadat

Sönder, trasig

Sönja (verb)

T

Ta av sig, tog av sig (kläder)

Ta av sig skorna

Ta de sista dropparna ur kaffepannan

Tacka, fårhona

Ta hit! / Ge mig!

Ta på sig, tog på sig (kläder)

Ta på sig skorna

Ta till på ett ungefär

Ta ut sig (överanstränga sig)

Kleså (betoning e å)

Sänna (Hä va sänna my sä ja kunnä int va ut)

Sädåsä

Annti, anntin (betonat a)

Töcke barnsliforen

Töckedänna, töcke där

Töckehänna, töcke här

Rugu, rugun

Tranuela

Råpplut

Säle (betonat ä)

Sämmer

Fotspöna

Liggen

Skäft (yxa, spadan...)

He (jfr med engelskans put)

Bo näta

Sjeka

Söom

Söätt

Sööver (betoning första ö)

Sörsia

Suggd

Pönt, pönt ne (kort öppet ö)

Pöntä ne (kort öppet ö)

Sunn

Söre (betonat ö)

He å sä, hedd å sä (klea)

Sko å sä (mä, dä, sä)

Pin panna

Tack

He hit!

He på sä, hedd på sä (klea)

Sko på sä

Yx till

Förta sä

Ta upp potatis, tog upp potatis
Tagit av sig
Tagit på sig
Talang (Jänta ha då fått sjunggåven)

Talg = Det fasta fettat kring större organ hos idisslande djur. Om höstarna togs vid slakten "tarm - och njurfetan" tillvara och hängdes upp på en käpp till torkning.

Taknocken
Takspån
Talltita
Talltopp, talltoppar
Tand, tanden, tänderna
Tappar/tappade luften; Får/fått i vrångstrupen
Tar, tog, tagit
Tar lätt illa upp

Tar på krafterna (fysiskt)

Tar på krafterna fysiskt och/eller psykiskt
Tarminnehåll, tarminnehållet/Dy, dyn/Lera, leran
Text på etikett och emballage
Ticka. Parasitsvamp på björk och gran
Tid för grävning av potatis (potatisupptagning)
Tid för flyttning med djuren till fäboden.

Tid, när man inte kan färdas över sjö eller sankmark Ex: Svag is, men inte öppet vatten

Tiden
Tidig
Tidigt (I maranbitti = Tidigt i morgon)

Tigga, låna

Gräv pären, grävvd pären
Täjje å sä
Täjje på sä
Gåven

Feta: Under vintern användes feta, skuren i tärningar, bl.a i blodkorv och till att inbakas i rund palt, som då kallades fetpalt. Fläskpalt benämns ofta felaktigt fetpalt.

Röstä, krabbåsn
Pärt (kort ä)
Jetyppa, spittitjea
Talltull, talltulla
Tann, tanna, tännren
Strungn, strungnä
Ta, to, täjje
Granntyckt

Stö på. Hä stö på = Det tar på krafterna

Lit på (Hä lit på)
Gör, göra (öppet ö)
Utanskrifta
Tjuka
Päranna (långt betonat ä)
Beförtin

Förfalla (kort a)

Tin (långt i)
Brå
Bitti

Fäkt (Fäkt sockrä = Låna socker)

Till (samhällen)	Ått (Ja fär ått Storuman)
Till	Ditta Ex: Ditta Bäremyra
Till	Ditti +familjefaderns förnamn genitivform (Gå ditti Kalles = Gå till Kalles) Även: ditti skola, ditti Resbäcken, ditti farfars, ditti morfars...
Till att, just; Han skulle just gå	Åsta; Han sku åsta gå
Tillgiven, tam, trånsjuk	Äschen, fålkträ (Om djur)
Tillgjord	Nipprut (Om kvinna)
Tillsammans, ihop	Ilag
Tillsammans med	Lave (kort betonat a)
Tillsammans med dig	Lavedä (betonat e)
Tillsammans med mig	Lavemä (betonat e)
Tillsätta något efter gottfinnande eller ta ett ungefärligt mått	Hover (betonat e)
Tik som löper	Slotik
Timmerman (<i>Acanthocinus aedilis</i>)	Timmerkusn (skalbagge)
Timmersvansen. Såg som användes av timmerhuggarna. Började under 1950 - talet fasas ut av motorsågen	Svansn (timmersvansn)
Tinar, tinade, tinat	Tin, tinä, tinä
Titta i smyg	Snegel
Tittar, kikar/tittade, kikade/tittat, kikat	Köx, köxä, köxä/ tjik, tjikä, tjikä
Tjur, tjuren, tjurarna	Ox, oxn, oxa
Tjursvans, tjursvansen/Oxsvans, oxsvansen	Oxromp, oxrompa
Tjurig	Tjurut
Tjurig, ovillig	Beg
Tjurighet, envishet (i renä tjurdda)	Tjurdda
Tjuvaktig	Tjyvut

Tjäderhöna, tjäderhönan
Tjäderspel
Tjädertuppen
Tjälen
Tjälknöl, i ugn 65 - 70 grader i minst 12 timmar
Tjänar, tjänade, tjänat (pengar)
Tjänar, tjänade, tjänat till
Tjära
Tjärn
Tjärved i stubbar och träd
Tjärveden
Toalett
Tobaken
Tog till på ett ungefär
Tok, idiot (skällsord)
Tokig
Tomhäft, utan last
Tonåring. Speciellt om pojkar
Toppändan på ett träd, som avverkats
Torde, tycks, måste (Du tö föll unner)
Torde väl (Toffäl ha gått = Torde väl ha gått)
Torkade rönnpinnar. Avändes till räfspinnar
Torkad gädda
Torkat
Tornsvala (Heter egentligen Tornseglare)

Torrare område på drävjemyr,
där man lämpligen går.

Torvor för täckning av tjärdalen
Torvströ
Trampa, gå (i t.ex. snö)
Trasig, trasigt
Trasor. Både om tyg och trasiga ting
Trassla till sig, trassla in sig, vara oredig
Trassligt
Trefot för kokning/matlagning över öppen eld
Trilskas
Trivs, otrivs
Trollslända

Röj, röja
Tjädervin
Gråkalln
Tjålan
Tjalaknul (av frusen stek)
Tjen, tjennt, tjennt
Tjen, tjent, tjent till
Tjerun
Tjänn
Tjerugäddn
Tjeruven (bet. andra e)
Klo (Av vattenklosett)
Kardusn
Hovérä
Tokskall
Tokut
Tommom
Halvtjytting
Tulln
Tö (kort öppet ö)
Toffäl (o uttalas o))
Rönttinnpinna
Törrjädga
Törkä
Regnspira

Drävjekam

Dalatarven
Mösatarven (öppet ö)
Tjava
Slarvut
Slarven (betonate)
Tjörves
Ogredlit
Brannjärnä
Tjures
Tröjen, otröjen
Örsnipa

Tror sig vara förmer än andra (storkarl)	Storkär (långt betonat ä)
Trycker, tryckte, tryckt (Lätt tryckning)	Tått, tåttä, tåttä
Tråckla ihop	Lask ihop
Träbalja	Så
Träbärställning med axelremmar, för tung börda	Mes
Träd med god växtkraft	Frövuxe (talln, grarna)
Träffas	Råkes
Träkloss, hängande om halsen, framför benen på kreatur, för att hidra dem att springa	Klöbben
Träningsvärk, muskelvärk (har)	Lämmen (betonat ä)
Träpinnar för räfsor	Härvtinna
Träpåk som användes vid klädtvätt	Klestötn
Träräfsa (kraftig) för hässjning av hö	Bärrarhärva
Trästicka. (ungefär 30 cm) med sandytlager	Sannsticka (för skärpning av liar)
Träställning, för att varpa upp garn till härvor	Härveln (härvträ)
Trögbjuden (Lite stor på sig)	Storbjudd
Tröskeln	Dörabäcken
Tröttna, inte orka mer	Kurk (åt)
Tunnbröd blöts och värms i mjölk eller buljong	Blöta
Tunnbröd (hårt) av kornmjöl, bakades förr enbart av ojäst deg	Tunnbrö
Tunnbröd, mjukt hembakt. Bakas av jäst deg.	Mjukkakun
Tunnpannkakor	Plätten
Tunt, vattnigt, dåligt. T ex svagt kaffe	Blaskut
Tuppen	Kánken
Tuvtåtel (En grässort)	Jägarn Tvista/diskutera;
Tvista/diskutera; tvistade/diskuterade	Divel, divlä
Tvistar, är inte överens, har olika åsikter	Beges (betonat andra e)
Tvärilsken	Tväretrut (betonat e)
Tvättar sig, tvättade sig (snabbt)	Blask å sä, blaskä å sä
Tvättbräda. Gammal sådan fanns helt i trä	Gnuggbrea
Tvättlina	Klestreck
Tvättmöbel med handfat, vattenkanna, med mera	Lavoar
Tyngd (sten) på insaltad fisk	Klammrä

Tvärstycke på skacklar eller fram på stötting
Tycka om något (i hög grad)
Tygblöjor

Áksan
Högfäll (verb)
Bänkluta

Tygsko med gummisula. Vanlig gymnastisko
på 1940 - och 1950-talen

Smärtingsko

Tåhätta
Täcker bottnen
Täljer, täljde, täljt

Skosnyta
Båttnsjyla
Täle, tärdd, tärdd

Tänd! /Tänder, tände tänt

Ten, tennt, tennt
(långt e i ten)

Tänder på, tände på, tänt på
Tänderna
Tät, tätt, täppt

Ten på, tennt på, tennt på
Tännren
Tett

Täte

Tettn (tätfil) Lite långfil i
mjölk för att göra ny långfil
Har man inte själv, och inte
kan få av en granne, får man
gå ut i skogen och leta tätört

Tätväxande rotskott på björkstubbe
Tävla i skidåkning
Tävlar, tävlade, tävlat

Bjärkstol
Käppränn
Käppes, käppäsä, käppäsä

Tör väl (torde väl) gammal presensform

Töfäll (Töffel gå = Torde
väl gå)

U

Unghöns/kycklingar
UngkarL
Undanstökat, klart
Undantagsstuga, för de äldre
Undvara
Unge, barn/ungar
Ungefär som, nästan som
Uppfödd

Dyppen (Även om unga flickor)
Gammpojk
Bårtjort (kort o)
Fargångsstugun (öppet a)
Bärsom
Ong, onga
Na som
Oppstillt

Upp och ner, upp och nedvänd
Upprymd, begeistrad, glad
Upprörd, oroad av något man sett eller hört
Uppskatta, värdera
Uppträda oaktsamt, slarva
Upptågsmakare, som hittar på allt möjligt
Uppåt i betydelsen uppefter (bäcken)
Urin, kiss
Urinera
Urskulda sig, urskuldade sig
Ur vägen
Usch!
Utan kläder
Utanpå
Utan strumpor i skorna, eller skor som glappar
Utav, av, från
Utebelysningen
Utfodra kreaturen
Utförsbacken
Utgödsla
Utmattad, helt slutkörd
Utskjutande taksprång
Utskällning (fick en ordentlig)
Utsädet
Utrymmet mellan fähus och hölada
Utter

Uttryck som används om en dörr som
står och slår i blåsten

Utväg

V

Vackrare
Vackert och varmt väder
Vadmal
Vadmalsbyxor
Vadmalskläder
Vad som helst. Spelar ingen roll
Vagga

Oppnea (betonat e)
Fejjen
Oriven, orive
Estimér
Svines
Spit-uv
Oppätt
Pink
Pinka, kissa, mig
Besjärm sä, besjärmä sä
Bårti vägen
Huvva!
Klealös
Utarne
Tjippskodd
Bårti
Brolysä
Still kräka
Ättluta
Möka (långt öppet ö)
Dögåli
Hövvda (öppet ö)
Fick på lakaskalln
Séa
Portn (kort o)
Otter

Slämmt, slämtä, slämtä
(Döra stå å slämmt)

Rå (No val hä väl nan rå =
Det ska nog ordna sig)

Feger (betonat e)
Góvér, góvéré
Vämmarn
Vämmanschbyxen
Vämmanschklea
Höcke som
Tulla

Vagel i ögat
Valhänt på grund av köld
Vall, vallar, gärde, gården
Vallpojke, vallpojkar (I regel var de två)
Vakta kor (Getare)
Van- ovan
Vant sig av med
Var någonstans?
Var tvungen, måste
Var, varit
Var, vart (För både riktning och befintlighet)
Var har du varit? Var har ni varit?

Vara (ska vara)
(Är, var, varit, ska vara)

Vara i vägen, störa i arbetet
Vara med, varit med
Vara sugen på, var sugen på
Vara tvungen
Varannan
Vara ångerfull, skämmas
Varböld
Vardagsdricka (vattenblandad kärnmjök)
Vardagskläderna
Varet
Varför
Varifrån
Varna

Varning: Sägs med grym röst till
Småbarn som är på väg att stoppa
något olämpligt i munnen

Varpbommen. Varpen läggs upp
på denna i vävstolen

Varv (Han sprang två varv)

Vatten som kommer upp mellan kärnisen
och snön, och fryser till

Etring (betonat e)
Klommerhänt
Lejd, lejden
Jetar, jetara
Jet (långt e)
Varn - ovarn
Värnt sä å ve
Vasch nagescht?
Jettä, gätt
Va, vu (vure)
Vasch
Vasch ha du/je vu?

Va (ska va)
(Ä, va, vu, ska va)

Ligg å
Va vä, vu vä
Snåles, snålesä
Jetta
Ánnvar (kort a båda)
Harmes
Vågmora
Blannbytta
Vardaskléa
Vågen
Vafför
Várna (á = kort öppet a)
Fark

Hata (Långt öppet a)

Bultn (betonat u)

Värv, (Han kutä två värv)

Stöpa (långt ö)

Vattenklöver	Triblada (långt betonat i)
Vattenpöl, vattenpölen, vattenpölarne	Vattulok, -a, -en
Vattensalamander (mindre)	Skrattabbarn
Vattensork	Vattuvann
Vattenståndet ökar	Flö, hä flö
Vattnet rinner snabbt, men forsar inte	Stritt (Vattnet är)
Vecka, veckan	Vicku, vickun
Ved att elda bakugnen med	Bakuven (betonat e)
Ved i (kluvna) enmeterslängder	Kästven (betonat e)
Ved som är fuktig, inte torkad	Surven (betoning u och e)
Vedbit (grov) som behöver klyvas till vedträn	Veklabb
Vedboden, vedbodarna	Véhus, véhusä, véhusa
Vedeldad vattenvärmare för tvätt	Värmarn
Vedlådan (Låda för ved, nära köksspisen)	Vélåa
Vedstapel, vedstapeln, vedstaplarna	Vékäst, vékästn, vékästa
Vedträ	Vetre (betoning båda e)
Vekt, skrangligt (om ting)	Picklut
Vem av er?	Vem å je?
Vem vet?	Ho vet? (långt o)
Vem, vilken	Höcken
Verkar vara. Hur ser det ut? Hur verkar det?	Schin. Hur schin hä?
Verktyg som användes vid framställning av skohö	Skohöhäckla och skohökammen
Verktyg (som en hävarm) Används för att binda ett timmerlass med kättingar	Björn
Vet inte riktigt	Mått int vetta
Vett, förstånd	Hov
Vi	Ve (kort e)
Vid, hos, bredvid	Hävvi
Vid (Han sto dävi sten = Han stod vid stenen)	Dävi
Vifta (med armarna)	Bläckt
Villrådig, obeslutsam	Tviller, tvillrutt
Villrådig, tvekande	Bårådd
Vimsig	Omenikring
Vindar, är vint	Sjeva (Framjulä på cykeln sjeva)

Vinden, övervåningen
Vinden vänder i olika riktningar
Vindskydd med snedtak och en helt öppen vägg
Virkesmätare, virkesmätaren
Visar avsky, visade avsky
Visslar, visslade, visslat
Vissnat gräs
Visste du om det?

Vore (konjunktivform)

Vresig, argstint pga det hårda skogsarbetet
Vrå, vrån (eller hörn hörnet)
Vuxen
Vuxen person, som är barnsligt avvikande
Vuxna
Väldigt lite
Vändas, gruva sig
Vårbruk, vårbruket
Vårdslöshet (Farlig sådan)

Vårfloden har fyllt flottningsbäcken
så att vattnet når upp till grässvålen (svaln)
Flottarna använde detta uttryck

Vårt (Det är vårt hus)
Vått småbuskigt landskap
Väder, vädret

Väg, enkel, som byggdes med statsbidrag.
En krona per sträckmeter. Sådan byggdes
på 1930-talet av Nicke Backlund från
Friheten till Pauträskvägen

Väggar i kätte
Vägghyvel. Primitiv, hästdragen
Vägruska

Båttn (betonat kort o)
Svarv (Hä svarv)
Gapakoj
Tummar, tummarn
Bättches, bättchäsä
Blister, blisträ, blisträ
Fönna
Visst du om ä?

Vo (Exempel: Om ja vo
statsminister = Om jag
vore statsminister)

Skogsonn (betoning båda o)
Ro, ron
Gärv
Fjask
Gärvfolkä
Vällspett
Vanes
Våranna
Asaforen

Svalbackfull

Värä (Hä ä värä hus)
Slasalännä
Ver, verä (Hä ä fint ver i dag)

Enkronasväg
(Den faktiska ersättningen
varierade under denna tid
mellan 1,35 och 1,85/löpmeter)

Balka
Sladdn
Stickbusk

Vägskäl
Väl (Hä tö fäll gå = Det torde väl gå)
Väldigt (mycket) förstärkningsförled
Väldigt försiktig, feg
Väldigt hemskt, överväldigande
Väldigt uttråkad)
Väljer, valde, valt
Väljer inte, tar vad som ges

Vält som drogs efter häst för att packa snö på
vintervägar, samt för att platta till nysådd åker

Vända blad
Vända tvärt
Vänder om, vände om, vänt om
Vänja sig
Vänja sig av med
Väntat för länge (har väntat för länge)
Världen
Väsnas, väsnades
Väster om
Väster om sjön
Västerut
Väver, vävde, vävt
Växa, gro snabbt

Y

Yngre
Yngla av sig
Yngling
Yngsta barnet
Ynklig, opålitlig, svag, feg
Ysterst springa (om boskap)
Ytisskorpa efter underkyllt regn
Ytterdörren
Ytteröra, ytteröronen
Yvig sälgbuske
Yr
Yxa av grov plåt för att hugga av rötter

Vägaschel (betonat ä och e)
Fäll
Väll- Ex: Vällmycke, vällfint...
Räddlivä
Olicklit
Jörless (betonat öppet ö)
Väle, värdd, värdd
Ta å nennes

Buln

Blada
Tvärsno
Sno, snodd, snodd
Värne sä
Värne sä å ve
Övervänt (ä övervänt)
Väla
Lev om, levvd om
Västom (kort betonat ä)
Västomsjön (långt ö)
Västätt (betonat första ä)
Väv, vov, vuvi
Röna (opp)

Ynger
Äle å sä
Halvtjävling
Askfisn
Fisi
Sköpa
Isbark
Farstudöra
Örstol, örstola
Sälestol
Huvvuvill
Förhuggaryx (betonat ö)

Å

Åka skidor

Åkersork

Åldras, ålrades

Ångerfull

År då växtligheten kommer ovanligt tidigt

År med bra skörd

Årsgammal älg

Årtull

Åsryggen (Ex: Vackerkamen vid Björkås)

Åt sidan (Gick åsides = Gick åt sidan/undan)

Åtting = 1/8 tunna Åtting = 6 kannor =

Ränn (på sjiden)

Vann

Gamläs, gamläsä

Angerst

Brå-år

Goår

Fjoling

Hå

Kamen (långt a)

Åsides (betonat i)

15,625 liter

Ä

Äger

Älgkål (Torta Cicerbita alpina)

Älgtjur

Ändan

Ändskiva på limpa

Ändå, i alla fall

Ändra läge på ett ryckigt sätt

Ändra sig, ändrade sig

Äg

Tolta (Samiska namnet)

Äljox

Aschulä (kort öppet a)

Kåtskiva

Lix (Då ja nu lix håll på ...)

Möks

Åter sä, åträ sä

Änkestöt, (käringstöt)

Kalvdön (Om man får en smäll på armbågen vid ulnarisnerven, gör det mycket ont och underarmen och handens lillfinger och ringfinger domnar av ett tag. Att det kallas kalvdön i Norrland beror nog på att det påminner om dödsryckningar i en klubbad kalv.

Ängsligt, otryggt

Är högljudd, var högljudd

Är man när man ryser av köld

Är, var, varit, ska vara

Ärtor

Äta sig mätt, huvudsakligen på potatis

Otröjsamt

Låt om sä, låte om sä

Hurven (kort öppet u)

Ä, va, vu, ska va

Ärtren

Bi på pären

Äta matsäck i skogen (skogsarbetare)
Ätbart
Ätbart, gott
Äter, åt, ätit glupskt och mycket
Äter mycket, på grund av att ha svultit
Äter, åt, ätit
Ätit upp

Skaffa
Etanes
Masslit
Vräk, vrok, vricke ti sä
Grådu (jfr eng. Greedy)
Et, åt, itte Infinitivform: eta
Itte opp

Ö

Ögat, ögonen
Ögla. Förr av snodd björkvidja
Ögla, öglor på tråd, snöre, rep eller dylikt
Öglan från selen, genom skackeln
Öglan, öglorna
Ögonvar
Ögonvrån
Öppenspiskåpa

Ögä, öga (långt ö)
Hank (Stänger grind)
Lyttch, lyttchen
Almälla
Ölä, öla (långt ö)
Fårgråt
Ögron (betonat långt o)
Murbröst

Öppet vatten längs sjöstranden innan
islossningen, på grund av att sjön stigit

Lannvaka

Öppning i hägn, hage (Passage)
Öppningsbart fönster med hakar
Öra, örat, öronen
Örfil
Öster om
Öster om sjön
Österut
Överallt
Överdriva, ljuga
Överdrivet noga
Överrumplande plötslig brådska
Översta hölagret i en hässja

Le (långt e)
Hakafönsträ
Ör, örä, öra (långt ö)
Hurvel (kort öppet u)
Öståm (kort betonat ö)
Öståmsjön (Långt ö i sjön)
Östätt (kort betonat ö)
Allomstass
Skärv
Dölagrann
Hihaj (långt i)
Vattuflo

Övertala någon att gå med på något som
den personen egentligen inte vill

Hyller (ve)

NEDAN FÖLJER PRIMUSLAMPAN OCH KARBIDLAMPAN

PRIMUSLAMPA

Primuslampan som ger bra ljus använde vi hemma till 1947. Hängdes i en krok i take

• Visa tråd - guide på hur man tänd en primuslampa

KARBIDLAMPA OCH ELEKTRIFRERING

Under andra världskriget blev det ont om lysfotogen till primuslamporna. Elektricitet fanns inte i Pauträsk och man fick då lov att använda karbidlampor.

Kalciumkarbid reagerar med vatten och bildar acetylen, som brinner med kraftig vit låga. Hemma fick vi el först 1947. Elledningar drogs fram till västra bydelen i december 1945 och till östra bydelen i januari 1946, men många hade inte monterat och klart förrän 1947. När jag började skolan 1949 tyckte barnen från Finnäs att det var roligt att få tända och släcka lyset. Finnäs hade då ännu inte fått elektricitet

Tillverkare: K.F.E. Mf. AB, Eskilstuna
Modell/namn: 65
System: Droplampa Material: Mässing

I undre behållaren kalciumkarbid. I övre behållaren vatten, som reglerat med en nålventil droppar ner på karbiden. Gasen leds i rör genom övre behållaren till brännaren.

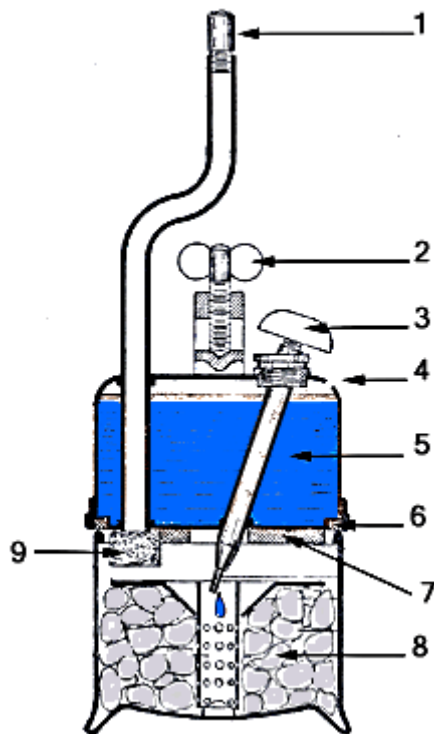
DROPPLAMPOR

Dropplampor finns grovt i sex grupper beroende på hur de två behållarna monteras mot varandra:

1. Med bygel
2. Med bottenkruv
3. Med skruvanordning på vattenbehållaren
4. Med vatten- och karbidbehållarna direkt hopskruvade.
5. Med excentriskt bygellås.
6. Med vingmuttrar i flänsen mellan behållarna.

Funktionsprincipen är emellertid samma oavsett vilken av dessa grupper man väljer. Den absolut vanligaste lampan borde vara Primus 1031, och den är en dropplampa ur den femte gruppen.

TYPISK DROPPLAMPA:

1. Munstycke.
2. Skruv för sammanfogning av behållarna.
3. Reglerskruv med droppnål.
4. Säkerhetshål (ska finnas minst två)
5. Vattenbehållare
6. Packning mellan resp. behållare.
7. Filt mot kondens under vattenbehållaren.
8. karbidbehållare
9. Filter för acetylgasen.

Dessutom syns ett lock som ligger löst ovanpå karbiden, samt ett perforerat vattenspridningsrör i centrum av karbidbehållaren.

Funktion: Vattnet droppar via reglerskruven (3) ner i karbidbehållaren genom ett vattenspridningsrör. Vattenspridningsröret har till uppgift att hela tiden hålla en fri väg för vattnet till botten av behållaren eftersom karbiden helst ska angripas underifrån, och kalkslammet lägger sig överst.

När acetylgasen utvecklas kommer den att stiga upp och leta sig igenom filtret (9) för att slutligen söka sig ut genom munstycket (1) där den brinner med en vit låga. Filtret stoppar eventuella föroreningar och fukt från att leta sig upp till munstycket där det annars skulle störa lampans funktion. För att förhindra liknande störningar ska det även finnas en filt (7) under den svalare vattenbehållaren för att förhindra kondensvatten att bildas och droppa ner okontrollerat på karbiden.

(Hämtat från www.karbidlampa.se)